

# EL PORVENIR

PERIÓDICO CARLISTA

## PRECIOS DE SUSCRIPCIÓN

Un trimestre, 1 peseta; un semestre, 2 fd.; un año 4 fd.; número suelto, 0,10 fd.

Pago adelantado.

Se publica los miércoles.

Administración: Bajada de Carmelitas, núm. 1

á donde deberá dirigirse toda la correspondencia.

## TARIFA DE ANUNCIOS

En tercera y cuarta plana, á precios módicos.

Por ajuste de trimestres completos, se hará el 1 por 100 de rebaja.

## CONCURSO PARROQUIAL

Rogamos á los Sres. Sacerdotes que no se ocupen en hacernos más preguntas sobre las cuarenta lecciones que faltan por contestar del programa, porque las contestaremos todas de una vez en hojas aparte, que se remitirán con la oportunidad debida.

## SIEMPRE EN LA BRECHA CARLISTA

¿Por qué se nos combate?

Se explica que nos odian los sectarios todos, pues no hay ni puede haber arreglo posible entre los hijos de las tinieblas y los hijos de la luz, y este odio africano que nos profesan los enemigos de la Cruz nos honra y enaltece; pero que haya católicos que cifren sus aspiraciones en la muerte del carlismo, eso ni se explica ni tiene sentido común.

¿Contienen el credo y el programa carlista una sola idea ó propósito que discrepen de la doctrina político-religiosa enseñada por la Iglesia? No.

¿Hay algún otro partido político en España á quien mayores beneficios deba la religión? No.

¿Habrá alguno mejor dispuesto que el carlista á dar á todas horas su vida, su hacienda y hasta su honra por los intereses religiosos? Tampoco.

¿Ha sabido ni podido alguien contener la revolución, inspirar miedo á los poderes liberales é impedir el avance del jacobinismo como la gran Comunión carlista? Nadie.

Pues entonces ¿por qué nos combaten ciertos católicos de dublé? Porque ni mandamos ni podemos disponer del presupuesto; á esto se reduce todo. Hasta las piedras se harían carlistas el día que D. Carlos ocupase el Trono de sus mayores.

### Conclusión.

Estúdiense, pues, el asunto desde el punto de vista que se quiera, y se verá que todo, absolutamente todo, nos induce á permanecer en la brecha carlista, por amor á la Religión, á la Patria y á la legitimidad; y que no hay razón ni motivo alguno que nos induzca á traicionar la causa que hemos defendido siempre, desertando cobarde y egoístamente de sus filas para alistarnos bajo la bandera de los adoradores del presupuesto. Guerra á muerte al liberalismo herético en todos sus grados y matices; nada de pesimismo, vacilaciones y desfallecimientos; «renovemos nuestros juramentos de fidelidad al augusto desterrado de Venecia, y rechacemos energicamente toda solidaridad, reconocimiento y hasta sombra de inteligencia con la dinastía y el régimen actualmente constituidos, con sus funestos principios y sus hombres», como en hermoso autógrafa nos dijo, el 14 de Abril de 1904, nuestro Caudillo Augusto.

«Este es el lenguaje de la verdadera España», y todo lo demás es renegar de las gloriosas tradiciones que nos legaron nuestros padres, liberalizarnos, más ó menos, con fútiles y egoístas propósitos y pretextos, desnaturalizarnos en España para europeizarlos en los delirios y desastres modernistas.

«*Sursum corda!*, carlistas que leáis este opúsculo, levantemos la cabeza de la almohada de la comodidad, trabajemos sin descanso por nuestros ideales político-religiosos, cumpliendo cada cual con su especial deber, y dejemos el éxito definitivo en manos de la Providencia divina que hizo sanables las naciones.

Eseverri.

Con pena, concluimos hoy el valiente é irrebatible trabajo del queridísimo colaborador y maestro Eseverri; y decimos con pena, porque nos ha sabido á poco, como sabe todo lo excelente que cuesta caro. Carlismo es para nosotros pedir, molestar, al hombre que vive sacrificado, sin reposo, en incesante ba-

tallar por la Causa gloriosa de la Tradición española; porque sobre ser mucho lo que sus amores ardientes y su carácter jamás contento con ninguna fatiga, le imponen cada petición, cada ruego es una cantidad más de peso que grava su labor, convirtiéndola en abrumadora, ya que él nunca sabe negarse á la demanda de los que le quieren; es decir, que cada petición le ocasiona un sacrificio, y no podemos, no queremos, no debemos cooperar al sacrificio de hombre que tanta falta nos hace.

Pero.... si puede.... ¡Dios mío, haced que pueda para que nos ayude; porque son muchos y poderosos nuestros enemigos! Te lo pedimos de corazón y de corazón creemos que nuestra causa es la tuya, porque para nosotros lo primero eres Tú, tu honor, tu Religión, tu Iglesia, el derecho de tu verdad, que no pasará, y la verdad de tu derecho, que será siempre el único derecho de los siglos.—Gracias al Maestro y si puede acuérdesse de nosotros.

## Más sobre el Santo Obispo de Plasencia.

El que tenga oídos.... que oiga.

La pérdida de un varón insigne, como el difunto Sr. Obispo de Plasencia, de virtudes y sabiduría tan relevantes y universalmente reconocidas, debieran ser para todos los católicos, por lo menos, dignas de llorarse, mucho más en nuestros días en que abundan tan poco los caracteres. Los mismos libros santos nos excitan a la alabanza de aquellos hombres beneméritos, que pasaron por la tierra haciendo bien y enseñando como leemos en el libro del Eclesiástico, cap. 44, *Alabemos á los varones gloriosos y nuestros padres en su generación.*

Parecía muy natural que ante el sagrado cadáver del Excmo. é Ilmo. Sr. D. Pedro Casas Santo, que si no hubiera tenido otros títulos a nuestra admiración, bastaría el haber sido blanco en vida y en muerte de las iras brutales y de las groserías diatribas de la prensa anticatólica, y el que sobre su sepulcro pueda brillar, como elogio fúnebre, lo que de sí decía el Rey Profeta: «Tuve odio á la iniquidad y fui abominado, mas yo amé tu ley»; esto solo bastaría, y la prensa católica española, sin excepción, hubiera tejido una guirnalda de alabanzas bien merecidas.

Así lo creeréis, amados lectores, ¿no es verdad? Pues os habéis equivocado, porque aun en ese punto de común sentir, hay lastimosas divergencias que revelan, harto elocuentemente, las pasioncillas del corazón, y que no todo lo que reluce es oro.

Hay un periódico en la Corte, muy sabido y muy leído, cuyo origen, fines é intenciones son ya para todos el secreto de Anduecho. Heredero de otros parientes difuntos que murieron á mano de sus pecados propios y algunos ajenos, ostenta, él sabrá por qué, títulos de alta nobleza, y se atribuye una significación é excepcional representación en el campo católico, de instituciones, sociedades y jerarquías que, á su decir, le han honrado y honran con su dinero, sus estímulos y con su entusiasta aprobación, haciéndole así como una entidad consagrada, intangible é irresponsable. Sea, no lo discutamos, y con su pan se lo coma; y sobre las ruinas de lo antiguo, de lo castizamente español, de lo que palpita en nuestras entrañas y en nuestros corazones, edifique, si puede, el nuevo castillo, con puertas y ventanas á los cuatro vientos, para que todos puedan entrar, salir y cruzar por donde mejor cuadre á su estómago y pantorrillas.

Pues ese periódico, tan católico, tan unionista, tan pacífico, tan universal, tan pródigo en reseñas de veraneos y fiestas de salón, en sentidas necrologías de personajes y personajillos situacioneros, que escribe planas y planas con encomios, alguna vez bien merecidos, de sus patrocinadores y dueños, que hace tiradas de propaganda con el caritativo deseo de enterar al mundo de un discurso de Su Santidad sobre recientes cuestiones, sólo porque en él suena una palabra calificativa con que se honran un inmenso número de católicos españoles que, aferrados á sus tradiciones, no quieren abrazarse al ídolo ó sol que más calienta; ese mismo periódico no ha tenido tiempo ni espacio para consagrar á la veneranda memoria de aquel ilustre muerto, sino cuatro líneas, en su sección «Resumen del día»,

como se pudiera dar noticia de un albañil que se cayó del tejado, ó de uno de esos accidentes sobre los que se pasa la vista sin parar mientes en ello....

Hecho es este que podrá pasar como indiferente para muchos, pero que es altamente significativo, para los que saben apreciar en lo que valen ciertas omisiones, sabiendo de antemano las relaciones que entre sí guardan las ideas de los hombres, y cómo arrastran hasta el extravío cuando se trata de aquellos que no sienten como nosotros, ni aprueban nuestros procedimientos, ni encajan en nuestros moldes, ni se prestan a tirar del carro de nuestros principios ni á fomentar nuestros planes ilusorios; tal hizo y tal fué para los fines del aludido periódico, el difunto Sr. Obispo de Plasencia.

Es menester, pues, poner de relieve esta conducta que contrasta, aunque lo digamos con tristeza, con la que han observado muchos de los periódicos liberales, que eliminando por un momento de su clara razón los vapores sectarios, han rendido, como ellos pueden hacerlo, en sentidas frases, un tributo, tanto más laudable cuanto menos esperado, de respetuosa admiración á la virtud y a la ciencia del ilustre Prelado; y aun cuando quieren atenuar el efecto de su leal manifestación, diciendo que «fué acérrimo enemigo del liberalismo», no hacen más que poner de manifiesto el mejor timbre de su gloria; y aunque con desdicho mal disimulado, sus mismos congéneres, los corresponsales placentinos de *El País* y de *El Liberal*, hubieron de confesar el estado de la ciudad, el desfile general por la residencia episcopal de toda la población sin distinción de clases, categorías ni opiniones, para derramar oraciones y lágrimas sobre aquellas manos yertas, que no supieron sino bendecir y derramar beneficios.

Demos este nuevo testimonio de piadosa y reverente memoria al que, sino fué nuestro propio Prelado, fué una gloria del episcopado español a quien han cercenado postumas y mercedidas alabanzas escritores, que por ser católicos, a ello estaban obligados; y concluyamos como empezamos «*Quia aures habent.... audiant!*».

M. B. Presbítero.

## La guerra religiosa.

Nos ha llamado la atención un artículo de *El Universo*, titulado «Arma al brazo».

En este escrito, después de lamentarse de la apatía que, para la organización, han mostrado algunos organismos creados por los Congresos católicos, trata su autor (Valentín Gómez) de la agitación anticlerical que han querido crear los radicales españoles, y dice estas palabras que nos conviene comentar:

«La agitación pasada ha debido aleccionarnos a todos. No es posible continuar desprevenidos, y menos aún entregados á una confianza imprudentísima en que aquí no ha de pasar nada.

«Pasará ó no pasará; pero así como en la milicia todo debe estar siempre dispuesto lo mismo que en tiempo de guerra, y los centinelas vigilan, y los batallones maniobran, y el armamento y los caballos y la administración se encuentran como para emprender la campaña en el acto, así los católicos debemos estar organizados y con el arma al brazo para ponernos en marcha sin perder minuto á la hora en que el clarín de guerra nos llame, y salir al campo, ó guarecerse en el fuerte, ó ocupar aquel reducto, con tanta más razón y tanto más entusiasmo cuanto que se trata de defender lo que el corazón debe amar sobre todas las cosas: á Dios y á la Patria: la fe y el hogar.»

Muy bien dicho todo eso. Pero vengamos á cuentas. ¿Se desea un núcleo de católicos dispuestos á la defensa de la Religión? Pues no hay necesidad de crearlo, ni siquiera de organizarlo, porque está creado desde hace casi un siglo y cuenta con perfecta organización. El partido carlista ha demostrado ser ese núcleo, ha probado que vale para defender esos dos sagrados intereses: la fe y el hogar, y que tiene abnegación suficiente para cumplir tan alta y noble misión.

Si, arma al brazo ha estado siempre el partido carlista, y con las armas en la mano ha defendido la Religión y el orden social siempre que la revolución los ha comprometido ó atacado; arma al brazo estamos todavía, y estaremos, Dios mediante, hasta que logremos el triunfo de nuestro ideal. ¿Qué cosa más sencilla

ni más fácil sino que á este núcleo, abnegado, poderoso, admirablemente organizado, se incorporen cuantos quieren defender la Religión? ¿Por qué meternos en nuevas aventuras, que probablemente han de fracasar, porque no se juega con la psicología de las masas ni se sustituyen así como así los ideales?

Bien estamos como estamos, siempre en nuestro lugar, dispuestos siempre á defender á nuestra gloriosa bandera de Dios, Patria y Rey.

Sobre todo, ¿á dónde quiere ir *El Universo* con el arma al brazo? Bien claro lo revela el mismo con estas palabras: *Todo cuanto se viene hablando cotidianamente respecto del Sr. Maura, contribuye á engrandecer su figura política en términos desusados.* ¿Y para eso se necesita llevar el arma al brazo? Dejémoslos de carabinas de Ambrosio; Maura es tan liberal y tan peor como cualquiera otro.

El error de que la inteligencia no delinque, y el de que nada tiene que ver con la Religión el derecho público, es tan funesto como la anarquía, es padre de la anarquía. ¡Fuera! Fuera Mauras y fuera liberales. Si para algo hace falta llevar el arma al brazo, es para exterminarlos, sin excepciones, de toda intervención en el Gobierno del pueblo. ¡Siempre ha de tirar la cabra al montel...

## El socialismo.

### Deberes del Estado.

P. ¿Tiene deberes el Estado en orden á la cuestión social?

R. Sí, porque es *Ministro de Dios para el bien* (1).

P. ¿Toca al Estado constituir y gobernar la familia?

R. No. El hombre tiene el derecho natural, que no puede ser limitado por la ley humana, de escoger á su arbitrio el género de vida á que se sienta llamado; esto es, de seguir el consejo de Jesucristo guardando virginidad, ó de contraer matrimonio.

P. ¿Es la familia una verdadera sociedad?

R. Sí, con derechos independientes del Estado y regida por el poder paterno, pudiendo emplear, dentro de los límites que señala su fin próximo, todos los medios necesarios para su bienestar y justa libertad.

P. ¿Cuándo podrá el Estado ejercer su autoridad dentro del hogar?

R. Solamente cuando alguna familia se hallase en extrema necesidad, de la cual por sí no pudiera salir, y cuando surgiera una perturbación grave de los derechos mutuos, con el fin de dar á cada uno lo suyo; porque en estos dos casos, no sería usurpar los derechos, sino protegerlos.

P. ¿Contribuye mucho al bienestar temporal la recta constitución de la familia?

R. Sí; porque la familia, santamente constituida y organizada, es la que desarrolla todas las fuerzas de la naturaleza; esto es, la de la sangre, la de la verdad, la de la virtud, la del patriotismo y la más poderosa de todas, que es la de la Religión.

P. ¿Cuál es el primer deber de los gobernantes?

R. Garantir la vida y seguridad de las personas y promover con leyes é instituciones la prosperidad común y particular.

P. ¿Qué cosas contribuyen eficazmente á este fin?

R. Muchas: la probidad de las costumbres, la observancia de la religión, la rectitud en la constitución de la familia, el fomento de las artes y del comercio, una floreciente agricultura y otras semejantes.

P. ¿Debe el Estado proteger á todas las clases por igual?

R. Sí; porque una é igual es la condición de las altas y de las ínfimas, debiendo guardar la justicia distributiva con los proletarios y los ricos, ya que todos son ciudadanos y contribuyen al bien común.

P. ¿Toca á los Gobiernos suministrar los bienes corporales y externos, cuyo uso es necesario para la virtud, aunque en ésta se haya de poner principalmente el bien social?

R. Sí; y puesto que el trabajo de los proletarios es lo más eficaz y necesario para la producción, la equidad exige que al proletario «le toque algo de lo que aporta él á la común utilidad, que con casa en que morar, vestido con que cubrirse y protección con que defenderse de quien atente á su bien, pueda con menos dificultad soportar la vida» (2).

(1) Rom. 13. 4.

(2) Enc. cit.

P. ¿Deben evitar ó remediar los daños al bien de la comunidad ó de una clase social?

R. Sí, cuando de otro modo no puedan evitarse ó remediarse. Deberán, pues, aplicar, en cuanto lo reclame la necesidad, la fuerza y la autoridad cuando amenacen trastornos por motines ó huelgas de obreros: se relajen entre éstos los lazos naturales de familia ó se haga violencia á su religión: peligran en los talleres la integridad de las costumbres; y si oprimen los amos á los obreros con cargas injustas, condiciones indecorosas, trabajo desmedido ó no proporcionado al sexo ni á la edad.

P. Al proteger los derechos de todos, ¿deben preferir los de la clase pobre?

R. Deben preferirlos; porque la clase infima necesita más del patrocinio del Estado que la rica.

P. ¿Importa mucho que el Estado promueva instrucción?

R. Sí; porque es una condición necesaria para la civilización de los pueblos iluminar á los espíritus con la verdad y remover de los corazones la corrupción que tiene su raíz en la ignorancia.

P. ¿En qué ha de estar basada la instrucción, tanto en las escuelas elementales como en las superiores?

R. En la religión, si el cultivo de la inteligencia no ha de resultar funesto al orden social. «Deberíamos arrastrar á los tribunales, exclama Víctor Hugo, á los padres que mandan sus hijos á escuelas, sobre cuya puerta está escrito: *Aquí no se enseña Religión* (1).

P. ¿Ofrece ventajas la enseñanza dada por las Corporaciones religiosas, especialmente para los niños ó jóvenes de ambos sexos?

R. Sí; porque concentran en ella las fuerzas que los individuos no asociados y con familia reparten en otras ocupaciones diversas: tienen la experiencia de muchos profesores que se transmiten el fruto de sus observaciones: logran mejor la unidad de la enseñanza: influyen mucho en los alumnos por las virtudes especiales de su estado y su mismo traje; y hacen más difícil la prevaricación de los maestros, ya por ser vigilados más de cerca, ya porque pueden ser reemplazados con facilidad.

P. ¿Ha demostrado la Iglesia su solicitud por la instrucción popular?

R. Sí; su solicitud por el establecimiento de escuelas primarias y superiores para la instrucción y educación de la infancia y de la juventud está tan probada, á contar desde el siglo I en que las abrieron San Juan Evangelista y San Policarpo, que hasta sus mismos enemigos la reconocen y confiesan.

P. ¿Qué debe hacer el Estado con relación á la prensa?

R. Promover la que enseña la verdad y el bien, é impedir con toda severidad la publicación de impresos, fotografías, estampas, etc., que propinen al pueblo ideas irreligiosas, inmorales y de cualquier modo contrarias á los principios fundamentales de la sociedad.

P. ¿Es más criminal el escritor impío que el ladrón y el asesino?

R. Sí. El ladrón quita un bien material y podrá alegar su miseria para excusarse; el mal escritor roba la honra, que vale más, y no tiene excusa alguna. El asesino es cegado muchas veces por la pasión de la venganza ó de la embriaguez; el escritor impío emplea, con la más completa calma de espíritu, años enteros en matar las almas; difundiendo perversas doctrinas y sembrando gérmenes de destrucción; que llevan la ruina á muchas generaciones.

P. ¿Cuál es el amargo fruto que produce actualmente la prensa impía y atea?

R. El socialismo y el anarquismo con todos sus horrores, como han confesado los anarquistas Manuel Silveira Leal, Vaillant y otros. Con razón dijo el Abogado Deshayes: «Se han contado los clavos que encastraba la bomba de Vaillant, más no se han contado las plumas que han contribuido á construirla.»

P. ¿Cuáles son los deberes particulares del Estado?

R. Los que se refieren á la propiedad privada, á las huelgas, á los bienes del alma, al descanso de los días festivos y á los vicios temporales.

P. ¿Qué debe hacer en orden á la propiedad privada?

R. Hoy que tantos quieren arrebatarla es más necesario que nunca que la ponga á salvo con el imperio y valladar de las leyes.

P. Se opone esto á que adopte medidas para impedir los abusos de la libre competencia aplicada al régimen de la tierra?

R. No; porque el derecho de propiedad sobre la tierra ha de subordinarse al bien común. De aquí que pueda prohibir la enajenación de las tierras públicas, poner impuesto especial sobre los terrenos que no quiera cultivar el propietario, etc.

P. ¿Qué se entiende por huelgas?

R. La cesación simultánea de trabajo de una clase de obreros, por lo menos con el fin de conseguir del amo mejores condiciones, especialmente en cuanto al salario.

P. ¿Son siempre malas las huelgas?

R. No; porque si los obreros se ven oprimidos injustamente por los patronos y carecen de tribunal

á que puedan recurrir para que les haga justicia, tienen derecho á defenderse cesando del trabajo, con tal no violen el derecho ajeno ni alteren el orden público.

P. ¿Qué medio sería el más conveniente para dirimir las cuestiones entre patronos y obreros é impedir las huelgas y otros daños?

R. La formación de Sindicatos mixtos, compuestos por el Párroco, dos patronos y dos obreros. De los fallos podría apelarse á un Tribunal arbitral, presidido por el Prelado diocesano y otras personas designadas por las partes contendientes.

P. El Estado, en general, ¿debe poner remedio á las huelgas?

R. Sí; debe prevenir las que las leyes é impedir que pueda brotar el mal, porque dañan á los amos y aun á los mismos obreros (1), perjudican al comercio y á las utilidades del Estado, y suelen poner en peligro la pública tranquilidad.

P. ¿Qué medios deberá emplear para prevenir las huelgas?

R. Procurar que el contrato del trabajo sea libre en realidad, cumpliendo los patronos los deberes de la justicia y de la igualdad con los obreros, y puesto que la causa de las huelgas es también del orden moral, conceder libertad á la Iglesia para que realice todas sus obras de restauración social y cristiana.

P. ¿Puede tolerar los clubs, meetings y grandes reuniones de las clases obreras?

R. Está obligado á prohibir tales reuniones cuando no se celebren para fines honestos. Por desgracia se ha abusado mucho de las libertades de asociación y de reunión.

P. ¿Debe asegurar el Estado con su protección los bienes del alma?

R. Sí; «porque esta vida mortal, aunque buena y apetecible, no es lo último para que hemos nacido, sino camino solamente é instrumento para llegar á aquella vida del alma, que será completa con la vista de la verdad y el amor del sumo bien.»

## SENTENCIA CURIOSA

En cumplimiento de lo ordenado por el Juez de Instrucción se celebró por segunda el juicio en el Juzgado municipal, asistiendo como demandante el Sr. Maestro y como testigos el Sr. Núñez, Presidente del Comité republicano, el Sr. Sánchez, su dependiente, y el Sr. Viñeta, su vecino.

El Sr. Maestro reprodujo la denuncia ratificándose en cuanto había afirmado en ella. Los testigos hicieron una extensa y detallada historia de todo lo ocurrido, del horror con que presenciaron la destrucción del nido, la caída de los polluelos y la desastrosa muerte que sufrieron al caer de tan grande altura. También contaron cómo, cuándo, por quién y de qué modo fueron privados de la vida aquellos inocentes animalitos, y hasta refirieron el número de víctimas que tal acto había ocasionado, la postura lastimosa en que se había encontrado alguno de ellos y la longitud y profundidad, estado y gravedad de las heridas que presentaban, procurando excitar los sentimientos de caridad y compasión á favor de los pobrecitos desgraciados y de indignación y venganza contra los que habían dispuesto y permitido tan repugnante espectáculo.

El Párroco contestó diciendo que no creía que el caso objeto de la denuncia estuviese comprendido en la ley de caza, puesto que en esta ley se trata solamente de los que intencionalmente por lucro, distracción ó capricho, se dedican á destruir nidos, y que en el caso actual ni directa ni indirectamente se ha intentado eso, y si sólo de limpiar la torre de los excrementos y leños acumulados en ella por la cigüeña y evitar así su derrumbamiento.

Que cree que no hay ley que pueda impedir á nadie, que aparte de su persona y propiedad, una cosa que le molesta y perjudica, siempre que pueda hacerlo sin perjuicio de tercero.

Que lo mismo que él ha hecho y lo están haciendo otros párrocos en sus respectivas Iglesias, sin que se le haya ocurrido á nadie impedirselo, por lo cual siempre lo ha considerado como cosa lícita.

Que de lo contrario se seguiría que no se podría trastejar una casa, segar un sembrado ni cortar un árbol, si para ello había que destruir algún nido, lo cual parece absurdo y ridículo además de ser contrario á los derechos de propiedad.

Que en años anteriores se había quitado también el nido por igual motivo, sin que el Cabo de la Guardia civil que lo había sabido, ni el Maestro que lo había presenciado, lo hubiesen juzgado digno de censura.

Que le parecía altamente ridículo que el Maestro denunciante calificase de crueldad el acto de destruir un nido, cuando él mismo, en años anteriores, había contribuido al mismo fin, matando á balazos la cigüeña, y que le parecía además poco formal que se declarase hoy protector de unos animales el que hace poco los había perseguido y matado á tiros.

Que aun cuando se creía en su perfecto derecho para la destrucción del nido, con el fin de probar que lo había hecho solamente por hacer bien al edificio, pedía al juzgado que por dos albañiles se reconociese el capitel de la torre, y declarasen si se encontraba ó no en estado ruinoso, y si el nido podría precipitar su ruina.

(1) Las 141 huelgas que tuvieron lugar en 1876 se ha calculado que costaron á los obreros 112 millones de francos.

Suspendido el juicio, mandó el Juez que dos albañiles de la localidad fuesen á reconocer la torre, los cuales, después de reconocida detenidamente, afirmaron que, efectivamente, estaban podridas las maderas que formaban el capitel, y que la mayor parte de este mal estado provenía del nido de la cigüeña, y que la permanencia en la torre de dicho nido evidentemente perjudicaba al edificio, y podía, además, soplando un viento fuerte, ocasionar la caída de la torre el día menos pensado.

El Sr. Juez, terminado el juicio, dictó en el acto la siguiente

## Sentencia.

Resultando.... Que del hecho denunciado se ha declarado exclusivamente responsable el Sr. Cura Párroco D. Manuel Marino Crespo.— Resultando que practicado el reconocimiento del capitel de la torre por dos maestros albañiles, dicen se encuentra deteriorado, y que en cuanto á la estancia en él del nido de cigüeña, es evidente que perjudica al edificio.— Considerando: Que ya fuese más ó menos necesaria, más ó menos oportuna la destrucción del nido objeto de estas actuaciones, es lo cierto, que el párroco demandado como legítimo representante del dominio de la torre, ha ejercitado un perfecto derecho al disponer que se hiciera desaparecer el nido con motivo del estado ruinoso del edificio, como pudo haber dado la misma orden aun sin ese pretexto, sin que por ello, ni él, ni los albañiles, puedan considerarse como infractores de la ley de caza ni su reglamento, puesto que no cabe dar á éstos tal alcance que implique la obligación de aceptar servidumbres que sólo pueden establecerse mediante expresa disposición legal:

Considerando. Que lo que dicha ley y reglamento persiguen al prohibir la destrucción de nidos, es evitar que haya quien se dedique á tan reprobados y perjudiciales actos sólo por el prurito de hacer daño, por lo que sus preceptos no pueden tener aplicación en el presente caso; pues la conservación y fomento de la caza ha de entenderse sin menoscabo de los derechos de la propiedad. Considerando: Que si al Párroco demandado se le reconoce el derecho de disponer la destrucción del nido de cigüeña, igualmente debe reconocérsele el de destruir la cria que tenía, puesto que según el espíritu de la ley, los propietarios son dueños de la caza que producen sus fincas.

Visto el dictamen del Fiscal municipal, el Sr. Juez, por ante mí el Secretario, dijo: Que debía absolver y absolvía libremente de esta demanda á los acusados D. Manuel Marino Crespo, D. Manuel Pozas Suarez y D. Antonio Rodríguez Lage, declarándose de oficio las costas y gastos del juicio.

El Maestro demandante, no conformándose con la sentencia, apeló de ella ante el Juez de Instrucción.

(Continuará.)

## ¿CEGUEDAD O MALICIA?

El *Diario Universal*, cuyo propietario es el Conde de Romanones, actual ministro de Gracia y Justicia, lamentó, como pocos, el barbaro atentado de la calle Mayor: todo castigo le parecía suave contra el anarquismo, y mientras así se conducía en la primera plana, en la cuarta anunciaba como regalo á los suscriptores las obras de Bakounine, Juan Grove, Reclus Kropotkin y Malato, todos anarquistas.

Para que nuestros lectores puedan formarse idea de la monstruosidad, ceguera moral, malicia, ó lo que sea, que entraña ese proceder del propietario del *Diario Universal*, Jeremías inconsolable por los sucesos del 31 de Mayo, léase lo que tomamos del *Catecismo Revolucionario* de Bakounine, obra que ofrece como regalo el Sr. Conde de Romanones á los suscriptores de su diario; catecismo que se vende en algunas librerías, sin que nadie proteste....

Dice así: «El revolucionario es un hombre sagrado. No tiene intereses personales, ni sentimientos, ni negocios, ni bienes, ni preferencias, ni hasta nombre. En él todo debe ser absorbido por un interés único, exclusivo, por un pensamiento único, por una pasión única: la revolución. No solamente por sus palabras y por sus actos, sino por el fondo de su sér, él ha roto para siempre con el orden público, con el mundo civilizado entero, con las leyes, con los usos, con la moral y las costumbres generalmente admitidas en este mundo.... No conoce más que una ciencia, la ciencia de la destrucción.... Noche y día no debe tener más que un pensamiento, perseguir un sólo objeto, la destrucción implacable. Cumpliendo esta obra fríamente y sin descanso, debe estar presto á morir ó á degollar por sus propias manos á todo el que se oponga á su fin....»

No debe retroceder delante de la destrucción de ninguna institución, de ningún bien, de ningún hombre perteneciente á esta sociedad. Si los lazos del parentesco, de la amistad y del amor detienen su brazo, no es revolucionario. Convenido de que no se puede esperar la emancipación y felicidad del pueblo sin una revolución popular y destrucción universal, debe, por todos los medios posibles, aumentar la desgracia y los sufrimientos para acabar con la paciencia del pueblo y acelerar la emancipación de las muchedumbres.... Nuestro fin es la destrucción terrible, completa, implacable y universal. Nosotros debemos acostumbrarnos á la vida de los mal-

hechores y de los asesinos, porque éstos son los verdaderos y únicos revolucionarios.»

Y como Morral no hizo sino cumplir estrictamente esos párrafos del Catecismo de Bakounine; y como las librerías le venden, y cualquiera puede comprarlo y leerlo y practicarlo; de aquí que la bomba de la calle Mayor no nos cogió de susto, ni nos cogerán de susto, mientras se toleren catecismos semejantes, cuantas bombas y cuanta sangre caigan sobre las liberalísimas sociedades modernas.

Pero nos extraña, nos escandaliza, nos avergüenza que haya Ministros de Justicia que recomienden y regalen esas obras.

¿Hasta cuando se ha de tolerar aquí que formen parte del Gobierno de una Nación Católica gentes que cojean, comerciando con las doctrinas precursoras de todos los Morrales? ¡Malvados!

## «LA IDEA»

Es el semanario más sandunguero que se publica en Toledo, y para que se convenzan de ello nuestros lectores, allá van cuatro cuartillas escritas al vapor, porque no ha tenido á bien su mayestática é imperativo-categorica libertad y real gana darnos tiempo para otra cosa. Se publica ese colmo de «intima compenetración panteísta» los sábados; pero por causas «ajenas á su voluntad» le han hecho darse á luz el martes, ni gallina echas ni hija cases. Y es claro, el martes ya está EL PORVENIR compuesto, aunque sin novia de la clase de *La Idea*, y no es caso de retrasar nuestra tirada, mucho menos cuando tendremos tiempo, si Dios quiere, para refutar sus argumentos Cachanos.

Pero por *brevis brevis* le daremos el recorrido inicial, que abra camino al definitivo que reservamos para el número siguiente.

Allá va un cuento: Sarmiento era un gitano sagacísimo, palabrista y embustero, cuya conversación *go-teaba salsa y gracejo*. Muchos gustaban de ella y buscaban á Sarmiento, más por el placer de oírle que por el de hacer tratos, sino que *prendados* de su donaire quedaban prendidos de sus lazos.

—Fulano, aquí tengo lo que le conviene: un animal-presona que *paeca* una almendra *relucia*.

—¿Pero cocea?

—¿Qué! es manso como un *senao* del reino.

—¿Tropieza? Esas rodillas....

—¡Nunca! Pero es muy *honrao*, y cuando oye tocar las campanas se acuerda de Dios y hace *genuflexiones*.

—¿Qué tiempo tiene?

—Ahora mismo está cumpliendo cinco años; sólo que es muy *recatao*, y no dá la *edá* en la *dentauro*.

—¿Y esas mataduras del lomo?

—¡Ná, hombre, ná! Mal trato y fuego de la sangre; porque él es de buen origen y de procedencia limpia: su madre era una *monea Reverter*, y su padre una fotografía *iluminá*.

—¿Qué tal hace al pienso?

—¿Pues no le ves que tiene rostro de *mortificao*?

—¿Y al trabajo?

—A toas horas lleva *mundos* (léase microbios) encima....

Y aquí tienen Uds. retratada á *La Idea*, no precisamente por lo graciosa, sino por lo otro, por sus embustes. ¿Comprarian Uds. á Sarmiento la *almendra relucia*, avalarándola por ser un *senao del reino*, muy *honrao*, de buen origen y procedencia limpia, y atribuirían las rodilleras y mataduras, y cierre de edad al mal trato, piedad, fuego de la sangre, recato y mortificación del animal *presona*?

No, señor; y eso digo yo de los escritos de *La Idea*, plagados de mataduras y rodilleras de todas clases. Dijo el infeliz historiador de ese periódico, que los Jesuitas fueron expulsados de España el siglo *trece*, es decir, cinco siglos antes de que tuviera lugar tal suceso, y al verse cogido en el dislate mayúsculo, enorme, garrafal, sólo concebible en los desmemoriados ó atrevidos que hablan de todo lo que no entienden, porque de nada entienden, recurre á la salida salerosa de que es una errata de imprenta. ¿Una errata de imprenta, cuando en toda imprenta se hace la corrección de pruebas, llamada *de dos*, porque uno lee la composición y otro el escrito? ¿A qué altura deja *La Idea* á la imprenta en el caso que componen?

Se explican esas erratas insignificantes de ortografía, porque á los cajistas no se les puede exigir cierta clase de conocimientos, si bien hoy la mayor parte entienden eso mejor que muchos escritores. Se explican las erratas insignificantes también de faltas ó sobras, ó trasposición de letras, etc.; pero que un corrector leyera en la galerada *trece*, y el otro lo dejara pasar teniendo delante *dieciocho* en el escrito, eso no ocurre en ninguna imprenta que deba llamarse tal, diga lo que quiera el articulista republicano.

Pero no es eso sólo; después de corregida la composición en la imprenta, la corrige de nuevo el autor del trabajo ó persona encargada, que debe suponerse hábil; entendida en esas operaciones. De manera, que si algún defecto de importancia pasó desapercibido en la imprenta, lo subsana la segunda corrección, á menos que estime en poco la reputación propia ó la del escrito, sea libro, folleto, periódico ó coplas de Calainos. Y así y todo, el siglo *trece* (trece había de ser para los supersticiosos), pasó el siglo *trece* en vez del *dieciocho*, para acreditar de historiador consumado á *La Idea* que en un santi-amén se comió quinientos años (se necesita hambre), cinco siglos.

No, señor, no es deslíz, es errata, dice el desventurado, es errata que obedece á la rapidez con que la

premura de tiempo nos obliga a pasar la vista por las pruebas, *consados del trajo*. (trajo se escribe con j ¿eh? Pero ese defecto pase), de confeccionar el original? ¿Cansales del trajo de confeccionar el original? ¡Pero hombre! La *Idea* se compone de nueve columnas diminutas, raquíticas, y de ellas la mitad ó más son de corresponsales, recortes y colaboradores. ¿Y por el trabajo de cuatro y media columnas desmembradas, que representan diez ó doce miserables cuartillas, con siete días para escribirlas, se fatiga el alma imperativa y mayestática de *La Idea*, de tal modo, que no le reste espacio para corregir sin fatigas las galeradas. Tamaño queda con esa declaración el mérito y el alcance del alma de *La Idea*.

Y dice descuidada y sosamente en el último número, que esa errata lamentable habrá sido subsanada por el buen juicio de sus lectores!... ¿De modo que es lamentable la errata? Pero llórela Ud., hombre, llórela y no la justifique; llórela, que digno de llanto es el desatino bárbaro que hace ver cuánta es la arrogancia de los hombres que hablan de lo que no saben, que se meten á maestros de los demás antes de haber aprendido á ser discípulos. En la escuela estaría bien haciendo palotes el que escribe XIII en vez de XVIII, trece en vez de dieciocho. Pero lo más gracioso es lo de que la falta será subsanada por los lectores!... Pero hombre, si la mayor parte de esos lectores no han visto la historia por el forro, ni saben otra cosa que los cuentos chinos que les cuenta *La Idea*. ¡Demonios con el gitano Sarmiento!

**Todos en ello pusisteis vuestras manos.**

Si; desde los más meticulosos conservadores hasta los más feroces anarquistas, pasando por los liberales de todos los matices, incluyendo las trece fracciones en que están divididos los republicanos, y sin excluir á los socialistas, todos han intervenido directa ó indirectamente, todos han contribuido á arrastrar á España, á nuestra querida Patria, al grado de abyección de rebanamiento moral en que se halla.

Veamos cómo: Los acratas, socialistas, republicanos y liberales, ramas todas de un mismo árbol, hijos de una misma madre, mancomunados, unidos en feroz contubernio (pues estas gentes saben destruir las fronteras que limitan sus respectivos campos y aparecer enlazadas en estrecho abrazo, en apretada falange, cuando de combatir al enemigo común se trata), hicieron la revolución, aquel incalificable acto de bandolerismo que tan funestas consecuencias ha traído.

En la mente de todos nosotros está lo que la infame amalgama antes citada hizo; pero no vendrá mal traerlo á cuento para que lo aprendan los alejados de nuestro campo, precisamente por ignorarlo, y recordárselo á los que de nuestro lado han olvidado.

Hé aquí lo que hicieron los secuaces del gran Meudizabal, de aquel funestísimo hombre público cuyo apellido, para baldón é ignominia nuestra lleva por nombre una de las calles de la Villa y Corte.

Ellos robaron los bienes de las Iglesias, Catedrales, Comunidades religiosas y Monasterios, causa del presupuesto del culto y Clero que tanto disgusta hoy á sus descendientes.

Ellos robaron los bienes á las Universidades, cuyas riquezas cien generaciones trataron de aumentar, para que sin el menor desembolso pudiesen todos alcanzar la ilustración que hoy sólo es dado á los privilegiados de la fortuna, á los que disponen del dinero suficiente para atender á matriculas, libros, derechos de examen, etc.

Ellos vendieron los montes comunales causando incalculables perjuicios y pérdidas á los pueblos apropiándose el dinero que su renta les produjo.

Ellos se incantaron de los fondos de los Montepíos militar y civiles, dando con ello lugar como compensación á las jubilaciones que tanto dinero cuestan y contra las que el pueblo está justamente indignado.

Ellos destruyeron los antiguos gremios aprovechándose de sus fondos, los mismos gremios que hoy los socialistas, reconociendo el error de sus padres, tratan de resucitar, informándoles de una doctrina diametralmente opuesta, por lo que no sacarán de ellos el resultado práctico que de los otros se obtenía.

Todo lo anteriormente dicho y mucho más que omitimos por no traspasar los límites de la paciencia de nuestros caros lectores, fué hecho por la heterogénea conjunción antes citada; pero los conservadores, los liberales templados, que pudieran decirse, los transfugos del carlismo, como son la mayor parte, los constantes adoradores del dios estómago, los que hacen de éste un ídolo en cuyo culto derrochan grandemente todo linaje de bajezas, han sido más funestos todavía; como Pilatos, se lavan las manos y no vacilan en sancionar con su presencia todos los crímenes cometidos por sus discípulos más aventajados; con su capa de santidad disfrazan sus intenciones que no son otras que las que sus congéneres de más allá no procuraron ocultar; se hacen solidarios de lo que los eslabones más lejanos de la cadena del liberalismo han hecho, y con esa máscara hipócrita de beatitud que los caracteriza, no cesan en sus cantos de sirena de procurar mermar nuestras filas, atrayéndose adeptos de buena fe que en las pérdidas mallas de círculos católicos de obreros, como el de Vitoria y los de San José de Madrid, ligas con el mismo simpático título

como la de Valencia y agrupaciones como El Centro de Defensa social, incautamente quedan envueltos.

Todo esto ha sido hecho por los políticos enumerados y consentido, hacer por los que no han querido, pudiendo oponerse á tales desmanes; ahora veamos las consecuencias.

Con el producto de tales rapiñas, se enriquecieron muchos de los latifundistas (de que en cierta ocasión hablaba el Sr. Canalejas... Si, señores, el Sr. Canalejas ¿qué tiene esto de particular?), que ahora explotan miserablemente al pobre trabajador; y si antes las Iglesias, Catedrales, etc., empleaban sus bienes en hacer menos sensible su miserable condición y en los Conventos encontraba el pobre que carecía de trabajo la alimentación que hoy se le niega por los enriquecidos, en cambio éstos le han hecho ciudadano libre y han tenido con él el cruel sarcasmo de darle derecho a que elija los Diputados y Concejales que de común acuerdo, Gobierno y caciques, han tenido á bien imponerle para que le represente en las Cortes, en las Diputaciones provinciales y en los Municipios.

Antes de la desamortización, las puertas de las Universidades, mas numerosas que hoy, no estaban cerradas para nadie; en ellas podía estudiar lo mismo el hijo del mas pobre menestral que el del mas rico potentado, pues tanto matrículas como libros eran completamente gratuitos, no habiendo necesidad tampoco de gastar un sólo céntimo en derechos de examen; de manera que podía hacerse cualquier carrera sin el menor gasto, con lo que nosotros, los obscurantistas, los enemigos de la instrucción del obrero, dabamos á éste para que se instruyese todo género de facilidades, facilidades que hoy han desaparecido completamente, quedando algunas muy buenas inteligencias de desheredados de la fortuna, descontentadas de poder con una buena instrucción contribuir á levantar á nuestra, tanto más querida, cuanto mas desgraciada España, del lodazal impuro de la inmoralidad y el vicio en que yace sepultada.

Como obra monumental y reveladora de grande amor al obrero nos quieren presentar la llamada Universidad libre de Madrid, fundada, según dicen, para que se instruya el pobre; pero la pícara contrariedad ha hecho que solo puedan cursar allí estudios los privilegiados mortales á quienes sobran quince pesetas mensuales después de atender á sus mas apremiantes necesidades, y esto, señores republicanos, (que os envaneceis con vuestra obra, ridicula por lo insignificante, pues para mucho mas daba de sí el tesoro de la república) muy pocos, poquitos obreros estan en situación de hacerlo; de manera que no os las echéis de fiatropos, es la palabra inventada para sustituir la anticuada caridad, que vuestra institución queda a millones de leguas de las nuestras tradicionales y aun las actuales Universidades oficiales tienen ventajas indiscutibles sobre la vuestra, puesto que las matriculas y derechos de examen por muchas asignaturas que se quieran estudiar cada año libremente no pueden costar ciento veinte pesetas, que en vuestra lo que sea, supone un curso de ocho meses.

¡Oh pueblo! tú, que con una ceguera sin límites sigues á los que se dicen tus redentores por la senda que quieren marcarte; tú, que no quieres ver la perfidia que encierra cuanto te dicen, sino que crees á pies juntillos sus palabras; tú, que sirves siempre de pedestal para el encumbramiento de los que periódicamente explotan tu credulidad; tú, a quien ofrecen ser soberano procurando embrutecerte, embotar tus sentidos para que no veas la miserable condición de esclavo á que tratan de conducirte, despierta de esa alucinación que te ha privado, del sentido, y analiza, ve, compara, deduce consecuencias lógicamente y no te dejes arrastrar por los modernos apóstoles.

Sincero. Agullar del Campo-Agosto de 1906.

**EL JUDÍO**

Almas tiernas y sensibles hay que se escandalizan oyendo referir algunos de los mil y mil hechos reprobables de los judíos de todos los tiempos, y especialmente del nuestro, en el que ya casi nadie admite el tipo repugnante del judío que nos pintaron historiadores de reconocida veracidad, porque los adelantos científicos nos demuestran—¡vaya una gracia!—que los hijos de Israel son de la misma naturaleza que cualquier hijo de vecino bautizado. ¡Como si negáramos, ni hubiéramos negado jamás, que todos procedemos de nuestro padre Adán!

Almas que bien pudiéramos calificar de almas de cántaro, según el vicio en que discurren sus entendimientos, las cuales enponen falta de caridad en descubrir las marañas del judío, al mismo tiempo que asienten con su silencio á cualquier calumnia, inventada por el odio israelita contra un bendito religioso. Con ellas no van nuestros patrióticos avisos, porque entienden de patriotismo tanto como de religión, y hemos de considerar tiempo perdido el que invertimos en pedir entusiasmo á los prudentes del siglo: nos dirigimos á españoles descendientes de los héroes de Covadonga, de Las Navas, del Bruch, de Zaragoza, del Dos de Mayo, no á los judaizantes, masa bruta é inconsciente que da vigor al criminal progreso que nos prostituye y aniquila.

Mas como el veneno de la falsa caridad suele transmitirse por medio del sonido al oído y pa-

sar al corazón, bueno será demostrar á los que se encantan con melodías de sirena, que no nos guía la pasión, presentando al judío como el perturbador de la sociedad; y al efecto, consignaremos algunos datos muy significativos ha tiempo publicados y por nadie desmentidos. Dicen así, hablando de los socialistas y judíos:

«Los mas exaltados, partidarios del socialismo, lo confiesan; los principales socialistas, los jefes, son judíos.»

«En Francia, la gran prensa, la que se distingue por sus tendencias socialistas, está en manos de judíos.»

«En Alemania, Lasalle, precursor del socialismo, era judío; su fundador Karl Marx, judío; Singer, actual jefe de una fracción, judío igualmente.»

«En Inglaterra, Engels, fundador del socialismo inglés, era judío.»

«En Austria, Adler, jefe actual, también es judío.»

«¿Es, pues, temerario, en vista de esto, sentar como principio que el actual movimiento socialista internacional es esencialmente judío?»

Pero con ser muy significativos los datos anteriores, no lo son tanto como las noticias que diariamente nos transmite el telégrafo, referentes á crímenes cometidos en Rusia por los judíos, y la hipocresía con que pretenden atribuirlos á otros. Ejemplo:

En Odessa, el día 22 del corriente, una turba de judíos asesinó á un cosaco, y al ver que los compañeros del muerto tomaban venganza, los judíos, cuya desfachatez corre pareja con su perfidia y crueldad, se presentaron al Gobernador militar de Odessa, pidiendo justicia contra los pícaros cosacos que no se resignaban á dejarse asesinar.

Y si alguien todavía creyese que hay exageración en nuestras afirmaciones, fíjese bien en que los ricos banqueros de París y Londres, los opulentos comerciantes de Alemania y los prestamistas de Rusia, de la raza judía, nunca son molestados por las turbas anarquistas, con lo cual se explica el hecho denunciado por un escritor francés y conocido ya del mundo ilustrado, de que una gran parte de los periódicos de la secta se hallan subvencionados por la banca judía y que muchos de los periódicos de gran circulación, más ó menos independientes en la República vecina, pertenecen á empresas judías que con encono y perfidia persiguen la deschristianización del pueblo.

Periódicos que tienen imitadores en nuestra patria ¿Quién lo duda? y no ya en la capital, sino en provincias, y aun en poblaciones de relativa escasa importancia en nuestra misma provincia.

Judío, enteramente judío, y si se quiere más que judío, es el griterío que un malaventurado periódico produce con burlescas voces, cantando alabanzas á la materia, á la Venus, á Baco y á todos los errores y horrores del sucio paganismo, mientras denigra, escarnece y atropella sin pudor y con una osadía y frescura que raya en lo inverosímil, á las autoridades, á los religiosos, á las cosas santas y á todo lo que entraña orden y religión; siendo admirable y asombroso que el tal papel entra en casas y familias respetables, de cuya honradez nadie se atreve á dudar, en familias cuyos hijos y cuyas hijas se educan por religiosas y religiosos, que son el objeto principal de las acometidas guerreras del periódico hebreo. Y lo que es todavía más inconcebible, sin que la autoridad civil de la población, representada en persona de claro entendimiento, de buenas costumbres, ilustrada y al parecer enérgica y celosa de la justicia y de la moral, haya encontrado aún en muchos meses motivo ni ocasión para impedir un tan grave daño en la población, ó para cortar las burlas y rechiflas de que es objeto, personal y particularmente, una vez por lo menos á la semana, en las columnas del antisocial y engreído periódico aludido.

Y basta por hoy con estas ligeras indicaciones que, como digresión nos permitirán nuestros amables lectores, sin perjuicio de ampliarlas, caso necesario, en el transcurso de este nuestro pobre estudio, encaminado á evidenciar ante los hombres de buena voluntad, al enemigo de nuestros intereses, de nuestra fe, de nuestro reposo y de nuestras venerandas tradiciones.

Juan de la Calle.

**Los amigos de *La Idea*.**

¡Qué amigos tienes, Benito! Los Morrales, los Ferreres, los Lerrouxes, los Moraytas, los Nakenes, los tales y los cuales, hampa social, profesores, mantenedores, inspiradores de la Escuela Moderna barcelonesa, Centro anarquista, masónico, separatista, recua vil de hombres salvajes, enemigos del orden, de toda Autoridad, de toda nación de Patria, de religión y de honradez. Ahí los tienes, son tuyos, y aunque la conciencia se asquee citando sus nombres por figurar todos en la lista negra de los que aconsejan, encubren ó defienden á los asesinos, no los dejes, porque cada oveja con su pareja....

Son interesantes los siguientes datos que hallamos en *Le Courier de Bruxelles* acerca de la filiación masónica y anarquista de Ferrer, el Director de la Escuela Moderna, de Barcelona, de la que era Profesor Mateo Morrales autor del horrendo atentado cometido el día 31 de Mayo en la calle Mayor:

«Hemos referido—escribe *Le Courier de Bruxelles*—que después del atentado contra Alfonso XIII en Madrid, las Autoridades detuvie-

ron y encarcelaron á M. Ferrer, Director de la Escuela Moderna de Barcelona, convicto de haber indicado al anarquista Morrales el itinerario de la Comitiva real el día de la boda. Mas tarde se averiguó que M. Ferrer poseía en el Banco de Barcelona un depósito de 500.000 pesetas. Posteriormente se han hecho nuevas revelaciones: se ha sabido que fué á Barcelona «el muy celoso representante» del Gran Oriente de Francia.

Con ocasión de la Asamblea general de la Asociación antimasonica de Francia, un Sacerdote, el R. P. Tournemint, mostró el expediente masónico de M. Ferrer.

Ferrer era, á la sazón, Profesor español en el curso mercantil del Gran Oriente de Francia. Formaba, además, parte de la logia *Les Vrais Experts*, de la cual es hijo ilustre el H. Vade-cart, y del capitulo (taller del grado 18) *Amis bienfaisants*. Había sido iniciado en 1884 en la logia La Verdad, de Barcelona.

En un libro publicado en 1903 el *Breviario de la religión materialista y libertaria*, compuesto por dos anarquistas, Paraf Javal y Alberto Bloch, y enviado por el Gran Oriente á todas las logias, se hace de Ferrer una encomiasta pintura, como propagandista de las doctrinas libertarias. Ferrer representó en seguida un papel importante, desde el punto de vista masónico internacional.

Uno de sus más íntimos amigos, el H. Labau, Ingeniero residente en Barcelona, fundó en 1899 en la ciudad condal la Gran Logia simbólica de Cataluña y de las islas Baleares, de la cual se hace por primera vez mención en el *Anuario del Gran Oriente*, de 1901.

Con fecha 12 de febrero de 1900, esta gran Logia propuso al Gran Oriente de Francia un pacto de alianza bajo las bases siguientes:

1.º Reconocimiento de la gran Logia regional de Cataluña, como única autoridad masónica simbólica, es decir, de los tres primeros grados, en Cataluña y en las islas Baleares.

2.º Dirección dogmática y administrativa de los talleres catalanes por el Gran Oriente de Francia.

El reconocimiento por el Gran Oriente de Francia, de la Gran Logia de Cataluña, implicaba el de las masonerías latinas, belgas y suizas.

No obstante las múltiples y apremiantes diligencias del H. Ferrer, de las Logias francesas del Medio día y de los republicanos y libertarios catalanes mas autorizados, el Gran Oriente de Francia no pudo aceptar la proposición hecha, so pena de romper las relaciones oficiales desde hace tiempo mantenidas con el Gran Oriente Español, del cual era á la sazón gran maestro el H. Morayta y Sagrario, Diputado republicano.

En efecto, según los usos constantes y casi universales de la masonería, no se reconoce como legítima, en cada país más que una potencia masónica soberana.

Sin embargo, después de 1900, el Gran Oriente de Francia mantuvo con la Gran Logia simbólica regional de Cataluña y de las islas Baleares, relaciones oficiosas más íntimas y más constantes que las relaciones oficiales con el gran Oriente Español. El H. Ferrer fué hasta el momento de ingresar en la Cárcel, el principal agente de esta estrecha relación, trocada en verdadera colaboración en multitud de ocasiones.

La Gran Logia de Barcelona, como la Escuela Moderna, tienen por programa político y se proponen derribar el Gobierno español y separar á Cataluña de la madre Patria.

¿Los ves, *Idea* desventurada? ¿Son esos los hombres con que sueñas para salvar á España? ¿Son esos los celadores de su honra y los que han de restituirla á sus pasadas glorias? ¡Miserables! ¡Miserables! ¡Miserables!

**BIBLIOGRAFÍA**

Hemos recibido los siguientes libros y folletos, de los que iremos dando cuenta según lo consentan las atenciones más imperiosas del periódico: *Las Cajas Rurales de Crédito*, por D. Luis Chaves; *La Fotografía práctica*, por D. Manuel García Flores; *Verdaderas bases para la unión de los católicos españoles*, por «Un español no afrancesado».

*La Ormiga de Oro*.—El núm. 31 de esta importante Ilustración conmemora el tercer aniversario de la elevación de Pío X al solio Pontificio, publicando un precioso retrato de Su Santidad sacado expresamente para dicha Revista; vista de la Basílica de San Pedro y Palacio Vaticano en Roma y de la Iglesia de Santa María del Pueblo; vistas de la Casa Ayuntamiento y de la parroquia de la Concepción de Elorrio; fiestas, salida de la procesión, martirio del B. Fr. Valentín de Berrio Ochoa; martirio de San Lorenzo, su enterramiento; Hospital para Sacerdotes de Madrid; retratos de los ocho nuevos Obispos franceses; de Dreyfus, del almirante ruso Tchoukhnine y de los Generales Trepoff y Korlof; anarquistas rusos ante el Tribunal; «Autobus», inglés que volcó, quedando muertos ó heridos todos los viajeros; reproducción del cuadro de Agramos «un bautizo en Valencia» y una historieta humorística ilustrada. El texto es también interesante y ameno.

**NOTICIAS GENERALES**

**DE LA CAPITAL**

—Ha fallecido, confortado con los Santos Sacramentos, el padre de nuestro correligionario y suscriptor D. Pedro Buendía.

Suplicamos una oración á nuestros lectores por el alma de dicho señor.

—A consecuencia de las puñaladas que recibió el día 27 del pasado Julio, ha fallecido el joven Emiliano Ramos.

SASTRERÍA ECLESIASTICA Y DE PAISANO  
DE  
**CLAUDIO GARRIDO**  
Hombre de Palo, 13.—TOLEDO

Este nuevo establecimiento tiene el gusto de ofrecer á los Sres. Sacerdotes y al público en general las grandes ventajas que encontrarán respecto á los precios equitativos que han de regirse en esta su casa, y que á continuación se expresan para mayor satisfacción del público.

Uniformes eclesiásticos para Sres. Seminaristas á precios sumamente económicos; para Sres. Sacerdotes, Sotanas Romana, Francesa y Española; Dulletas, Manteos, Esclavinas y Capas de Coro para Sres. Canónigos y Beneficiados; especialidad en merinos de todas clases.

Trajes de paisano de última novedad desde 40 á 80 pesetas; pantalones, corte novedad, desde 12,50 á 25 pesetas; chalecos, corte novedad, desde 15 á 25 pesetas; gabanes, última novedad, forro seda, desde 75 á 100 pesetas.

Visiten este nuevo establecimiento y se convencerán de las grandes ventajas que ofrece dicha casa.

**PACORRO**  
novela de costumbres serranas

de  
**D. Manuel Polo y Peyrolón.**

Un tomo elegantemente impreso, con cubierta á tres tintas y el retrato del autor. Se vende á peseta en las librerías de Hernández, Gregorio del Amo y Viuda de Rico. Para su cobro admite sellos el autor y lo remite por correo desde Valencia, sin responder más que de los paquetes certificados, para los cuales ha de añadirse un sello de 25 céntimos.

**Señores anunciantes.**

Para toda clase de propaganda en periódicos, teatros y cuantos medios de publicidad existen, dirigirse á la

Agencia Cortés,

Jacometrezo, 50, primero, MADRID

**Encanto de sus padres.**

UNA NIÑA RECUPERA SU SALUD DESPUÉS DE UN CATARRO  
Calle de la Libertad, 21, 1.ª, Gracia,  
17 de Febrero, 1905.

«Mi hija Paquita, que apenas cuenta cuatro años, de resultas de un catarro quedó tan débil que le era imposible andar; perdió las fuerzas y se puso delgada, pálida y de mal humor. Por fin decidí probar *La Emulsión Scott*, que tanta fama tiene, y no tardé en ver sus benéficos resultados. La niña la toma con gusto, como si fuera un dulce, y se ha puesto muy bien, gruesa y de buen color, siendo la dicha y encanto de sus padres.»—*José Asmarats.*

«Como si fuera un dulce.»—Cuando un niño toma una medicina así la curación está medio hecha! *La Emulsión Scott* también se digiere con facilidad por los estómagos más delicados y por lo mismo fortifica cuando todo lo demás falla. Aceite puro de hígado de bacalao de Noruega mezclado con el tónico hipofosfitos de cal y de sosa por el procedimiento perfecto original de Scott. El mejor reconstituyente conocido por la ciencia médica y que no se halla en ninguna otra Emulsión más que en la de Scott. Véase el pescador con un gran bacalao á cuestas en todos los paquetes.

Una botella de prueba á los que envíen 75 céntimos para el franco. Hágase mención de este semanario á don Carlos Marés, calle de Valencia, 333, Barcelona.

**LA LECHUGUINA**

**CONFITERÍA, FÁBRICA DE MAZAPÁN Y CHOCOLATES**

CON MAQUINARIA MOVIDA POR LA ELECTRICIDAD

DE

**JUAN MARTÍN BURRIEL**

Casa Central:  
**11, Martín-Gamero, 11, Toledo.**

Sucursales:  
**En la Estación del Ferrocarril, Toledo.**  
y en Madrid:  
**Almacén de Coloniales y Confitería**

de  
**Andrés Díaz Zorita, plaza del Progreso, 13.**

**GUZMÁN EL BUENO**

DECHADO DE REGENERADORES

POR

**D. MATÍAS GONZÁLEZ LAFUENTE**

Esta obra, galanamente escrita por el ilustre Abogado de León D. Matías González Lafuente, tiene por principal objeto presentar al insigne, noble y lealísimo español D. Alonso Pérez de Guzmán, *el Bueno*, como dechado de regeneradores, en cuya historia tendrían mucho que aprender los aciagos políticos que padecemos y que han sido la causa de las desmembraciones y quebrantos que ha padecido nuestra Patria.

De venta, al precio de una peseta ejemplar, en casa del autor, calle del Instituto, núm. 3. duplicado, León, y en la Administración de este periódico.

**OBSEQUIO: UN MILLÓN**

de botellitas tiene regaladas la *Licorería Higiénica*, y no para esta humanitaria institución en su afán de dar á probar el gran licor *Vista Rica*, y de acabar con la debilidad senil y general, la anemia y neurastenia. Los Médicos aconsejan y el público prefiere este néctar de recreo, tónico reconstituyente y estomacal soberrano, porque abre el apetito, da fuerza, salud y prolonga la existencia. De venta: calle Mayor, 35 (casa Moreno), MADRID; Fernando VII, 14, BARCELONA; y en Farmacias, colmados y cafés. Botellita gratis. Pídase, desde cualquier parte, á *LA SALUD*, Providencia, 61, Barcelona.

Rogamos á nuestros lectores que, al valerse de las indicaciones de estos anuncios, hagan mención de haberlas adquirido de  
**EL PORVENIR**

**Reverendo señor Cura:**

Una vez más me permito recomendarle esta su casa para la confección de *trajes tales*, á la cual vengo dedicándome desde el año 1865, siendo la primera en España en la confección *sin igual de las prendas*, sus forros inmejorables, *exclusivos de esta casa*, y el gran resultado de sus géneros, según tiene probado mi numerosa y antigua clientela.

Esperando que si alguna prenda necesita, se servirá pedir á esta su casa *muestras y catálogo* en la seguridad que le serán remitidos seguidamente.

Aprovecho gustoso esta ocasión para ofrecerme á usted una vez más afectísimo seguro servidor q. b. s. m.,  
**Hijo de Félix Zorita, Santiago, 13, principal, Valladolid.**

**Casa de viajeros**

de toda confianza, de nuestro correligionario Sr. Nieto.

Trato esmerado, abundante y económico.

**Esparteros, 3, segundo, derecha, Madrid.**

**Folletos de propaganda antiliberal**

de

**D. Manuel Polo y Peyrolón.**

Burgueses y proletarios.—Pan y Catecismo.—¿Hay acaso Providencia?—El Anarquismo.—El trabajo y el salario.—Errores y horrores contemporáneos.—¡Pícaros frailes! El liberalismo por dentro.—Las libertades de perdición.—La limosna.—Las malas lecturas.—Las Cortes carlistas.—Credo y programa del partido carlista.

Sueltos, á 10 céntimos uno; se rebaja el 25 por 100 en pedidos para la propaganda pagando al contado, y se regala y remite uno cualquiera pidiéndolo por medio de tarjeta postal *ilustrada* al autor, Almodóvar, 1, Valencia.

**La Madre de D. Carlos**

**Estudio Crítico-Biográfico**

por

D. Manuel Polo y Peyrolón.

Un tomo elegantemente impreso con el retrato de tan Augusta Señora. Se vende á una peseta en las librerías de Hernández, Gregorio del Amo, Viuda de Rico y en esta Administración.

Se dan lecciones por Profesora de primera enseñanza en su casa y á domicilio. Precios módicos.  
También se admiten trabajos para bordar.  
Calle de la Campana, 10, bajo.

**OJO**

El Porvenir anunciará, por la ruina suma de 10 céntimos, cada vez, alquileres de casas, plazas vacantes de cualquier clase que sean, servicio doméstico, compras y ventas de fincas rústicas y urbanas, etc.  
¿Por 10 céntimos, quién no se anuncia?

**ORNAMENTOS SAGRADOS**

**HIJOS DE M. GARÍN**

FÁBRICA, OFICINA CENTRAL  
PARA VENTAS AL POR MAYOR  
**VALENCIA**  
Calle de Pinzón, núm. 6, Teléfono 869.

**ÚNICAS SUCURSALES**

Valencia.—P. de San Luis Bertrán, 2.  
Teléfono 868  
Madrid.—Calle Mayor, 33.  
Bilbao.—Calle de Ascao, 1.—Teléfono 1.020.  
Barcelona.—Calle Jaime I, 11.  
BARATURA SIN IGUAL.—CONFECCIÓN ESMERADÍSIMA  
REPRESENTANTES EN VARIAS PROVINCIAS DE ESPAÑA

**Sección de anuncios á 10 céntimos.**

**S**e compone toda clase de sillería rejilla. Economía en los precios. Avisos: Centro de Artistas, Toledo.

**M**uy barato se vende lo necesario para instalación tienda comestibles.  
Razón: Lucio, 8, Toledo.

**S**e venden cuatro zafra grandes para aceite.  
Razón: Mirador de Barriónuevo, 4, Toledo.

**S**e vende una historia de España. Autor: Eduardo Zamora y Caballero, seis tomos. Razón: San Marcos, núm. 6, Toledo.

**C**oleccionistas!! de tarjetas postales de vistas y monumentos de todos los países del mundo, si queréis poseerlas, haceros socios de *Hispania, Sociedad Cariofila Española*, domiciliada desde hace largos años en Barcelona, y única en España dedicada al desarrollo y propaganda de tan útil é instructiva afición; cuota anual 5 pesetas. Los abonados tienen derecho á grandes ventajas.  
Para informes y avisos de suscripciones: Lócum, 4, Toledo.

**EL PORVENIR**  
**PERIÓDICO CARLISTA**

DIRECCIÓN Y ADMINISTRACIÓN  
**BAJADA DE CARMELITAS, NÚM. 1**

Precios de suscripción: Un trimestre, 1 peseta; un semestre, 2; un año, 4; número suelto, 0,10.—Pago adelantado.

Tarifa de anuncios: Por inserción: en cuarta plana, 1 peseta; en tercera, 1,50; por ajuste de trimestres completos, se hará el 15 por 100 de rebaja. Cada anuncio satisfará 10 céntimos de peseta de impuesto. (Ley de 14 de Octubre de 1896.)

Toda la correspondencia debe dirigirse al Director. No se devuelven originales.

Horas de oficina: de diez á doce y media.

# CONCURSO PARROQUIAL

## SUPLEMENTO AL NÚMERO 41 DE EL PORVENIR

Quaestio LXI.

*¿In quo differant beneficia majora et minora? Differunt ratione dignitatis et officii, et etiam ratione modi quo conferuntur. Majora enim excellentiam potiorum gradus et jurisdictionis habent adnexam; minora vero etsi aliquam excellentiam et jurisdictionem possint habere, vel minima tamen est vel nulla in aliquibus. Praeterea majora beneficia in Consistorio conferuntur, non vero minora. Majora beneficia sunt Pontificatus patriarchatus, archiepiscopatus, episcopatus, cardinalatus, et praelaturae quasi episcopales; minora sunt reliqua beneficia. S. M. D.*

*¿Quot et quae sint species beneficiorum minorum? Beneficia minora distinguuntur in species quatuor, sequuta vulgata divisione: Ratione personarum quibus conferenda sunt beneficia distinguuntur in saecularia et regularia, prima tantum saecularibus conferri possunt, secunda regularibus clericis. Ratione modi quo fit collatio, dividuntur in collativa libera, electiva, potronata, de quibus postea. Ratione stabilitatis possunt esse perpetua seu beneficia proprie dicta, et manualia quae aliquatenus ad naturam beneficii accedunt propter eorum perpetuitatem objectivam, quamvis non subjectivam. Ratione officiorum habes beneficia residentialia et non residentialia, compatibilia et incompatibilia, quorum nomen rem aperte significat; et duplicia quae adnexam habent aliquam jurisdictionem vel curam animarum, aut praesentiam, aut administrationem, quae admodum parcae, dignitates, personatus, canonicatus cathedralis etc.; et simplicia, quibus sola jungitur obligatio communis recitandi canonicas horas vel servitium aliquod ad altare. D.*

*¿Quid circa diversos modos quibus beneficia conferuntur? Beneficia conferuntur quatuor praecipue modis, videlicet, electione, postulatione, praesentatione et libera collatione. Nomine electionis in iure canonico intelligitur personae idoneae ad praelaturam ecclesiae vacantis, vel ad aliquod officium ecclesiasticum per vota legitimorum electorum, canonice facta vocatio, ulterius a superiore confirmanda. Postulatio est concursus electorum petitio praesentata superiori ut admittere velit personam quae ob impedimentum a iure eligi nequit Praesentatio est designatio personae facta per patronum superiori ut ei de beneficio vel officio vacante provideatur. Collatio vero libera habetur quando superior ipse per se, independentem, personam determinat et ei beneficium confert. D.*

*¿In quo differant beneficia patronata et electiva a beneficiis liberis? In liberis conferendis beneficiis nulla datur praeposita voluntas nisi superioris ipsius qui confert beneficium; in aliis e contra patroni praecedat indicatio vel consilium in patronata, votum vero Collegii in electiva. D.*

*¿An laicus esse possit collator beneficiorum ecclesiasticorum? Laici, nisi privilegio apostolico insigniti, minime possunt collatores esse beneficiorum, quia collatio actus est potestatis spiritualis quae solis Ecclesiae praelatis pertinet vel plenarie, vel ordinario jure, vel delegatione. Vide Syllabi propositionem L: «Laica auctoritas habet per se jus praesentandi episcopos, et potest ab illis exigere ut ineant dioecesium procuracionem antequam ipsi canonicam a S. Sede institutionem et apostolicas litteras accipiant.»*

*¿An praesentatus a patrono jus habeat ad beneficium? Jus habet ad beneficium, secus enim inutilis evaderet jus patronatus. Tamen necesse est ut sequentia concurrant: idoneitas praesentati, unica praesentatio, tempus praefinitum. Si el presentado no es idoneo según el derecho, el Prelado no está obligado á aceptarle. Si la presentación hecha por el patrono es de más de un sujeto, el Prelado elige á su prudente arbitrio. Si la presentación se hace después del tiempo señalado por los cánones, entonces el patrono pierde el derecho de presentación, y la que haga es nula.*

*¿Quid de simplicibus nominatione? Est quasi species juris patronatus Potestati civili a Sancta Sede concessa vel pactis concordatis vel sine pacto ex privilegio. Virtute hujus*

Principes vel saeculares gubernii Sedi Apostolicae designant personas quibus episcopatus vacantes provideantur, quin tamen personarum nominatio Ecclesiae vim faciat, pendens ab illa confirmationem. El Estado propone, la Iglesia resuelve confirmando la presentación ó rechazando la persona propuesta. La confirmación se hace en Consistorio.

*¿Quid de electione? Definitio jam data est, en vero condiciones in illa requisitae: «Omnes vocandi sunt ad electionem (sub poena nullitatis post querelam declarandae) qui de jure debent vocari; absens potest constituere procuratorem sui suffragii; non valet suffragium per litteras emissum; electio fit a praesentibus, licet unus tantum elector sit praesens. Eligere non possunt laici, neque non pertinentes ad Collegium electorum; neque impuberes aut usu rationis carentes, neque demum privati voce activa propter delictum. Si electio non fiat intra spacium a jure statutum, devolvitur ad superiorem cujus erat electionem confirmare.*

Electio fieri potest per scrutinium, per compromissum, per quasi inspirationem. Nulla est electio facta ex metu, vel per abusum saecularis potestatis; vel si superior personam eligendam designaverit.

*¿Quid de collatione et institutione canonica? De collatione quae est modus provisionis beneficii jam dictum est. Nunc vero quod attinet ad actum quo beneficium confertur, qui dicitur collatio canonica, fit per impositionem pilei sive alio ritu solemniter per superiorem vel delegatum ejus. Vi collationis hujus, persona beneficiata in ecclesiastico munere instituitur, quare dicitur etiam canonica institutio (institutio enim est collatio praelaturae vel beneficii facta legitimi superioris auctoritate.) M. I. E.*

*¿Quomodo acquirantur et amittantur beneficia? Beneficia acquiri possunt per gratiam, per oppositionem vel concursum, per fundationem jus et etiam per resignationem, quae denominationes nimis sunt cognitae ut expositione indigeant. Beneficia amittuntur morte, vel renuntiatione libera, vel sententia iudicis ob causam canonicam, vel ex dispositione legis ante sententiam, sive privatio haec sit poenalis vel non.*

*¿Quid de Conceptione Christi? Duae sunt in Christo generationes, aeterna una sine matre, temporalis alia sine patre. De generatione temporali loquentes, secundum catholicam doctrinam, en scitu digniora: Conceptus est Christus in Virgine sine opere viri; sumpsit ex ea naturam humanam Verbum divinum, non quidem in id quod commune est Trinitati, sed in id quod proprium est personae. Nan si humanitas Christi immediate unita fuisset subsistentiae Dei absolutae et communi, Pater et Spiritus Sanctus communicassent cum Filio in terminatione operationis qua Christus fuit conceptus, quod absonum est fidei; tunc etenim tres personae divinae essent conceptae et incarnatae, quod contrariatur Concilio Toletano sexto dicente: «solus Filius formam servi accepit in singularitate personae, non in unitate divinae naturae, in id quod proprium est Filii, non quod Trinitati commune est.» A.*

*¿Utrum opus Conceptionis Christi commune sit toti Trinitati? Opus conceptionis Christi, quatenus actio, commune est toti Trinitati, quia pendet a virtute et potentia Dei quae communis est tribus personis. Quatenus vero est terminus actionis soli Filio est tribuenda, quia pendet a subsistentia relativa quae singularis est personae Verbi. «Cum tota cooperata sit Trinitas ad formationem suscepti hominis, quoniam inseparabilia sunt opera Trinitatis, solus tamen Filius formam servi accepit, etc.,» ait praecitatum Concilium.*

Tamen triplici ratione conceptio corporis Christi tribuitur Spiritu Sancto: primo quatenus opus amoris; secundum quia gratis fuit datum; tertio qui principium est sanctificationis; quae omnia, nempe, amor, gratia, et sanctificatio praecipue de Spiritu Sancto dicuntur.

*¿Utrum Christus debeat dici conceptus de Spiritu Sancto? «Antequam convenirent inventa est in utero habens de Spiritu Sancto, Math. I. — Respondeo dicendum quod concep-*

tio non attribuitur soli corpori Christi, sed etiam ipsi Christo ratione ipsius corporis. In Spiritu autem Sancto duplex habitudo consideratur respectu Christi. Nam ad ipsum Filium Dei, qui dicitur esse conceptus, habet habitudinem consubstantialitatis. Ad corpus autem ejus habet habitudinem causae efficientis. Haec autem praepositio de utramque habitudinem designat, totum est dicimus hominem aliquem esse de suo patre. Et ideo convenienter dicere possumus Christum esse conceptum de Spiritu Sancto, hoc modo quod efficientia Spiritus Sancti referatur ad corpus assumptum, consubstantialitas vero ad personam assumptam.» THOM.

*¿Utrum conceptio Christi fuerit naturalis vel miraculosa? «Respondeo dicendum quod multa in hoc mysterio et secundum naturam invenies, et ultra naturam. Si enim consideremus id quod est ex parte materiae conceptus, quam mater ministravit, totum est naturale. Si vero consideremus id, quod est ex parte virtutis activae, totum est miraculosum. Sed quia unumquodque magis iudicatur secundum formam quam secundum materiam, et similiter secundum agens (magis) quam secundum patiens; inde est quod conceptio Christi debet dici simpliciter miraculosa et supernaturalis, sed secundum aliquid naturalis.» THOM.*

Quaestio LXII

*¿Quisnam sit Supremus Pastor Ecclesiae? Solus Romanus Pontifex cui in persona Petri dicta sunt illa per Jesum Christum verba:.... Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam.... et tibi dabo claves regni caelorum.— MATH. XVI qua gemina fundamenti et clavium metaphora, ait Perrone, Christus aperte significat, se eidem supremam potestatem collaturum, eumque suum constitutum vicarium in Ecclesia visibili a se paulo post aedificanda. Hoc apperte evincitur ex aliis verbis Christi quibus exhibetur promissi solutionem: Pasce agnos meos pasce oves meas. Joan. XXI. In his enim, ut animadvertit laudatus Perrone, officium non dumtaxat ministeriale praebendi cibum agnis et ovibus Christum Petro conferre, in graeco textu praeter vocem quae proprie pascere seu cibare aliam vocem adit v. 16 quae pascere cum imperio, pascere praesidendo significant, prout etiam ex uru loquendi ac locis parallelis Scripturarum aperte conficitur.*

*¿An Summus Pontifex jurisdictionem accipiat a Cardinalium Collegio? Minime. Jurisdictio, quae, prout tali, Summo Pontifici convenit in universam Ecclesiam, omnis fundatur in primatu jurisdictionis Petro per Christum concessa, et Romanis Pontificibus illi in Pontificatu Romano succedentibus; proindeque haec jurisdictio jure divino sicut primatus minime vero jure ecclesiastico fundatur.*

Tamen ad jus ecclesiasticum pertinet successio in Petri episcopatu, quae successio in Petri sedem uti conditio solum se tenet ad successionem in ejus primatum; qui cum ex Christi institutione perpetuus in Ecclesia sit et alligatus personae Petri, fit ut qui Petro in Episcopatu succedit, hoc ipso in ejus primatum ex Christi dispositione succedat.— PERRONE. De Primatu perpetuo.

Insuper in Cardinales, sede vacante, non transit plena Primatus jurisdictionis quae a Christo nonnisi personae S. Pontificis collata fuit, ideo in Ecclesiae administratione nihil innovare debent. Huguenin.

*¿An Episcopi eam accipiant a Summo Pontifice aut immediate a Deo? Non una de hac quaestione est theologorum opinio. Cum de Episcoporum potestate agitur desplex in eis agnoscenda nempe potestas ordinis et potestas jurisdictionis. Potestas ordinis est illa qua sacrificium offertur, sacramenta ministrantur et sacrae functiones peraguntur. Jurisdictio generatim est potestas regendi subditos. Jurisdictio ecclesiastica definitur: A Christo instituta spiritualis potestas regendi Ecclesiam et fideles in finem supernaturalem. Verba potestas regendi Ecclesiam designant jurisdictionem externam.... Verba vero potestas regendi fideles conveniunt jurisdictioni internae quae in singulos fideles exercetur.*

Hinc ex diversitate objecti sic determina-

tur discrimen Ordinis et jurisdictionis: ordo seu ministerium per ritus santificat; potestas vero jurisdictionis in regendo consistit.

Aliud discrimen oritur ex modo quo acquiritur utraque potestas. Etenim potestas Ordinis per sacram ordinationem confertur; potestas autem jurisdictionis transmittitur per missionem quam diffinitur.

*Legitima assignatio subditorum: vel legitima deputatio ad exercendum munus spirituale.*

Tandem potestas Ordinis a jurisdictionis potestate discriminatur quia prima nempe Ordinis nec amitti nec restringi potest prout docet Concilium Tridentinum: non sic jurisdictio, quae cum ex missione Ecclesiae confertur, limitari aut omnino tolli potest. HUGUENIM.

Devenientes igitur ad quaestionis responsionem dicimus cum Perrone cujus sequentia sunt verba: Quamvis omnes conveniunt quoad potestatem ordinis eam habere episcopos immediate a Deo, non omnes tamen pari ratione catholici theologi id ipsum tenent quoad potestatem jurisdictionis, quam non puncti iique insignes ex ipsis contendunt episcopos immediate a summo pontifice derivare.

En verba Benedicti XIV. in lib. I. cap. 4.º num. 2. De synodo diaeces hanc propugnantis doctrinam: Licet autem eorum opinio qui etiam hanc potestatem (jurisdictionis) immediate a Christo oriri propugnant, validis fulciatur argumentis, nihilominus tamen et rationi et auctoritati conformior videtur sententia opposita.

Sed quid quid sit de origine hujusmodi potestatis, nemo est qui dubitet potestatem jurisdictionis qua episcopi divinitus instructi sunt summo Ecclesiae primati ita ex eadem divina dispositione subijci, ut illam possit pro Ecclesiae bono ejus exercitium moderari, minuera aut etiam omnino tollere PERSONE.

*¿Quae sin Episcoporum munera praecipua? Episcopus est princeps in sua dioecesi et ideo praecipua ejus numera sunt jubere, judicare, corrigere, administrare et dispensare; jus habet ferendi leges sive intra, sive extra synodum dioecesanam; et officium tuendi disciplinam ecclesiasticam.... Illius est corrigere subditorum excessus, praesentim clericorum et intendere prudenter et diligenter ad reformandos mores.*

Episcoporum est vigilare ut Ritus sacri semper observentur sacram orthodoxamque doctrinam expulsi haeresibus inducere, et vigilare ut a fidelium manibus Biblia ab haereticis sparsa, omnesque libri pravi et tractatus venenosi tollantur.

Certum est episcopum esse ordinarium iudicem, et in tota sua dioecesi jurisdictionem ordinariam habere, non tantum in foro interno sed et in foro externo; et judicare, saltem in prima instantia, omnes causas nisi Romanus Pontifex eas sibi reservaverit.

Episcopus habet potestatem coercitivam, et illius est procedere contra delinquentes, sive in spiritualibus sive temporalibus. Oblivisci tamen non debet quod, si est iudex, est etiam et pater et ab eo cum MISERICORDIA JUDICIUM ET CUM LENITATE SEVERITAS EST ADHIBENDA, prout ait Tridentinum.

*¿An Episcopatus sit status perfectionis? Affirmative et probatur. ex verbis D. Thomae in quodam XIV. Perfectio in charitate consistit: Status perfectionis in solemnibus ac perpetua obligatione ad aliquid perfectioni anexam: Atqui in Episcopatu datur haec solemnibus ac perpetua obligatio ad aliquid perfectioni anexam: Ergo Episcopatus est status perfectionis.*

Prob. min. Est aliquid perfectioni adnexum ut effectus, ut aliquis curam animarum suscipiat. Ad hanc quae est perfectionis obligatur ille, qui ad episcopatum evehitur, asumens officium pastorale ad quod pertinet ut animam suam ponat pastor pro ovibus suis sicut dicitur Joan. X. 15. Unde Apostolus dicit: Confessus bonam confessionem coram multis testibus, id est «in sua ordinatione» ut Glossa dicit. Adhibetur etiam quaedam solemnitas consecrationis simul cum professione predicta secundum illud II. Timoth. I. v. 6. Resuscites gratiam Dei quae est in te per impositionem manuum mearum, quod Glossa interl. exponit de gratia episcopali. Unde evincitur Episcopatum statum perfectionis esse.

*¿Utrum requiratur Episcopus esse perfectos,*

aut sufficiat etc.? Non agitur hic de perfectione quae illis competit propter statum, ex illo enim jam sunt perfecti, ut ait D. Thom. in Quod I. «Episcopi sunt perfecti quasi statum perfectionis habentes»: agitur vero de perfectione quae in charitate consistit, et haec requiritur in gradu altiori et possibili homini, gratia divina auxiliante, et conformi excellentiori dignitati qua Episcopi ornantur. Hoc significatur per vitam commendabilem, scilicet integritatem fidei, morum gravitatem, et prudentiam, quas Tridentinum exigit in eligendis ad episcopatum; et expresse ab Apostolo exigitur illis in verbis: *Oportet episcopum irreprehensibilem esse*; quo omnia perfectioni utique conveniunt, minime vero connati ad perfectionem.

Quid de Episcopi residentia? Residentia est officium Episcopi, in aequitate naturali fundatum siquidem nequit pastor debite gregi suo invigilare nisi apud eum assidue commoretur. An haec obligatio sit juris divini expresse revelati, Concilium Tridentinum noluit definire; verum novo decreto pastores ad residentiam adegit.

Residentia debet esse non solum corporalis, sed etiam formalis seu laboriosa; nam Episcopus tenetur religiose suas obire functiones, accuratam dioecesis acquirere notitiam, clero et populo solite prodesse in via salutis et perfectiois, promovere pietatem, studia, et opera charitatis quibus pauperes velut membra Christi sublevantur.

Episcopi, singulis annis, duos aut ad summum tres menses, sive continuos sive interruptos, extra dioecessim morari possunt, dummodo id fiat absque ullo gregis detrimento.

Sunt tamen legitima causa propter quas ex declaratione conc. Tridentini licet Episcopis diutius abesse, scilicet christiana caritas, urgens necessitas, debita obedientia, evidens Ecclesiae aut reipublicae utilitas; sed illae causae approbandae sunt in scriptis a R. Pontifice, vel a Metropolitana, vel ab antiquiore suffraganeo Episcopo residente.

Si Episcopus illegitime per sex menses abfuerit, suos non facit beneficii fructus, qui propterea fabricae ecclesiarum cedunt vel in levamen pauperum erogandi sunt. HUGUENIM.

Quae sint eius officia quoad dioecesis visitationem? Juxta canones antiquiores, pastoralis cura requirit frequentem dioecesis visitationem ab Episcopo instituendam, ut pastorem cognoscant dioecessani et Episcopus de Ecclesiarum statu certior fiat. Concilium Tridentinum praecipit ut Episcopus singulis annis visitet majorem dioecesis partem et visitationem quovis saltem biennio compleat. Ex eodem Concilio Episcopus dioecesis per se ipsum visitat et si legitime impeditus fuerit visitatio Vicario generali aut alteri probato clerico mandatur. HUGUENIM.

Visitatio fieri debet cum modesto apparatu, celerrime, sed cum debita diligentia. Cavere debent visitatores ne inutilibus sumptibus cuiquam graves onerosive sint, nec accipiant munus vel pecuniam, exceptis vicualibus pro tempore necessariis, quae dicuntur procuratio.

In visitanda dioecesi, episcopus agit potius tamquam pater quam ut iudex. De praecipuis ejus relate ad morum corruptionem, appellari non potest in suspensio sed in devotivo.

In iis omnibus quae spectant ad visitationem ac morum correptionem suorum subditorum, episcopi jus et potestatem habent agendi, etiam tamquam Apostolicae Sedis delegati.

Nulla exemptio, inhibito, appellatio aut querella etiam ad sedem Apostolicam interposita impedire potest aut suspendere executionem eorum quae fuerunt ab Episcopo visitante mandata, decreta aut iudicata. PILLET.

Quid de scrutinio circa Ordinandos? Circa Ordinationes Clericorum tenetur eligere in altaris ministros dignos dumtaxat et excludere indignos. Sanctus Franciscus Salesius paucos promovebat, prout hodie faciunt boni Episcopi; cum pauci sint, qui Sacerdotio initiuntur ex vera vocatione, et ut gloriari Deo praesentent.

Duo debet Episcopus examinare in his qui ad ordines anhelant, spiritum et doctrinam. Unde non potest dubitari, quia Episcopus graviter peccet admitendo ad Ordines sacros indignum; indignus autem est quicumque sufficientem probationem non dedit de sua positiva bonitate. Rationem afferat

S. Thomas dicens ad Ordinem sacrum requiri majorem sanctitatem quam ad statum religiosum.—S. LIGORIUS.

Quid de parvaearum provisione? Habita notitia vacationis alicujus ecclesiae, statim Episcopus in ea deputare debet cum congruae fructuum portionis assignatione, vicarium qui onera ecclesiae sustineat donec ei de rectore provideatur, Postea indicitur concursus per edictum episcopi, etiam si collatio beneficii parochialis ad alium pertineat.

Die constituto, concurrentes examinantur coram Episcopo vel Vicario generali, et tribus saltem ex synodalibus examinativibus. Singulis assignantur eadem quaestiones ore et scripto solvendae, idem textus concionis, idem temporis spatium. Praeter doctrinam, inquiruntur etiam eorum virtutes prudentiae et aliae dotes necessariae ad curam animarum exercendam in parochia vacante.

Inhabilibus rejectis, idonei Episcopo renuntiantur, ex aprobatibus autem solus Episcopus vel alius collator eligit quem prae caeteris digniorem judicaverit. HUGUENIM.

Quid agere debeat Episcopus quoad scholas, loca pia, hospitalia et monasteria? In scholis omnibus curare debet Episcopus, pro locorum et circumstantiarum diversitate, ut positiva quaeque et negativa jura Ecclesiae quoad christianam educationem puerorum observentur.—Loo XIII Romani Pontificis 8 Maii 1881.—Quod multum. 22 Augusti 1886.

Quoad loca pia ex Tridentino ses. XX. c. 8. de Reform. cujuscumque generis sint, et quamvis eadem loca pia privilegio sint munita habet jus visitationis Episcopus, ut elemosinae his piis locis destinatae juxta statutum in sacris canonibus destinentur.

Quoad hospitalia si sint ecclesiastica, quae neque exempta sunt, neque sub immediata regum protectione, Episcopo subiciuntur velut loca religiosa.

Episcopi tanquam Sedis Apostolicae delegati, habent jus visitandi hospitalia etiam exempta non tamen quae sub immediata Regum protectione sunt, sine eorum licentia.

Administratores hospitalium singulis annis tenentur Ordinario rationem redere sive soli, sive cum aliis ad id legitime deputatis, v. g. ex fundatione, privilegio aut consuetudine. HUGUENIM.

Quoad monasteria jus habet ut ad eorum erectionem suam expotuletur veniam, et si sint monialium immediate illi subjecta sunt tamquam Summi Pontificis delegato. PILLET.

Quaenam sint Episcopi munia juxta decretum Officiorum ac munerum de prohibitione et censura librorum? Sequentia. Curent Episcopi, quorum munus est facultatem librorum imprimendi concedere, ut eis examinandis spectatae pietatis et doctrinae viros adhibeat, de quorum fide et integritate sibi polliceri queant, nihil eos gratia duros, nihil odio, sed omni humano affectu posthabito, Dei dumtaxat gloriam spectaturos et fidelis populi utilitatem.

De variis opinionibus atque sententiis animo a praedictis omnibus vacuo judicandum sibi esse censors sciant. Itaque nationis familiae, scholae, instituti affectum excutiant, studia partium sen ponant. Ecclesiae sanctae dogmata et communem catholicorum doctrinam, quae Conciliorum generalium decretis, Romanorum Pontificum Constitutionibus, atque Doctorum consensu continentur, unice prae oculis habeant.

Absolute examine, si nihil publicationis libri obstare videbitur, ordinarius in scriptis et omnino gratis, illius publicandi licentiam, in principio vel in fine operis impremendam, auctori concedat.

Quid de Sacerdotio Christi? Habere verum ac proprie dictum sacerdotium aeternum secundum ordinem Melchisedech. Haec doctrina est de fide ut constat ex Concilio Tridentino dicente: Quoniam sub priori Testamento, teste Apotolo Paulo, propter Levitici sacerdotii imbecillitatem consummatio non erat; oportuit Deo Patri misericordiarum ita ordinante, Sacerdotium alium secundum ordinem Melchisedech, surgere Dominum Nostrium Jesum Christum.... Haec veritas evincitur ex illis verbis Scripturae: Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech: Omnis Pontifex ex hominibus assumptus.... Ad Hebr. V. Christus assistens Pontifex futurorum bonorum.... Ibid. IX. Etiam ex Traditione: Sic Cirillus ait: Quando Deus factus est homo, etiam Pontifex nuncupatus est.... APOLOGIA

ADVERSUS ORIENTALES.

Ratione D. Thomae. Proprie Officium sacerdotis est esse mediatorem Deum inter et populum et sacrificium offerre; Sed hoc competit Christo, qui vere fuit mediator, qui se ipsum in sacrificio Deo Patri obtulit: Ergo vere sacerdos fuit.

De aeternitate sacerdotii Christi, praetermissis caeterorum opinioibus, cum D. Thoma dicemus, aeternum esse sacerdotium Christi quia effectus talis sacerdotii in aeternum manet.... nam aeterna gloria sanctorum, tam in sua productione quam in conservatione ab ipso dependent.

Secundum ordinem Melchisedech esse sacerdotium Christi multiplex ex capite eruitur: 1.º Ex nomine, nam utriusque nomen idem sonat ac rex justitiae. 2.º Melchisedech rex Salem, id est pacis extitit et Christus vero rex pacificum et princeps pacis appellatus est. 3.º Nec pater nec mater fuerunt Melchisedech quod utique in Christo evenit, qui in terris est sine patre et in caelis sine matre et sine genealogia secundum illud Issaiae: Generationem ejus quis enarrabit. 4.º Quia sicut sacrificium Melchisedech, ita etiam et Christi ex pane et vino coaleccit. CASTRO ALONSO.

Utrum Christus habuerit hierarchicam seu sacerdotalem potestatem prae angelis? Affirmative cum D. Thoma et ejus verbis probatur. «Potestas hierarchica convenit quidem angelis, in quantum et ipsi sunt medi inter Deum et hominem.... Christus autem major angelis fuit, non solum secundum divinitatem, sed etiam secundum humanitatem, in quantum habuit plenitudinem gratiae et gloriae. Unde etiam excellentiori modo hierarchicam seu sacerdotalem potestatem prae angelis habuit ita etiam quod ipsi angeli fuerunt ministri sacerdotii ejus, secundum illud Matth. IV. 11. Accesserunt angeli et ministrabant ei.

Utrum Christo conveniat effectum sacerdotii in se suscipere? Minime. Probatur 1.º ex concilio Ephesino: Si quis dicit Christum pro se obtulisse oblationem, et non magis pro nobis solum (non enim indigni sacrificio qui peccatum nescivimus) anathema sit.

2.º Verbis D. Thomae. Sacerdos constituitur medius inter Deum et populum. Ille autem idiget medio ad Deum, qui pro se ipsum ad Deum accedere non potest.... Hoc autem Christo non competit; dicit enim Apostolus: Accedens per semetipsum ad Deum, semper vivens ad interpellandum pro nobis Et ideo Christo non convenit effectum sacerdotii in se suscipere, sed potius ipsum aliis communicare.

Utrum sacerdotium Christi maneat in aeternum? Sacerdotium Christi non quoad sacrificii oblationem sed quoad sacrificii consumptionem quae in bonis aeternis consistit manet in aeternum. Prob. cum D. Thoma: In officio sacerdotii duo possunt considerari; primo quidem consistit in hoc quod illi pro quibus sacrificium offertur finem sacrificii consequatur. Finis autem sacrificii quod Christus obtulit, non fuerunt bona temporalia sed aeterna quae per ejus mortem adipiscimur. Unde dicitur Hebr. IX. 12. Christus assistens Pontifex futurorum bonorum, ratione cujus Christi sacerdotium dicitur esse aeternum.

Quid de Hierarchia ecclesiastica? Hierarchia dicitur tum potestas spiritualis, tum series personarum quae eam exercent. Sub isto duplici respectu considerata definitur: Potestas a Christo suis Apostolis eorumque legitimis successoribus tributa, ut ecclesiam regant et divina religionis mysteria celebrent atque dispensent. HUGUENIM.

Hanc hierarchiam esse in Ecclesia de fide est, ut constat ex Conc. Tridentino sic definita: Si quis dixerit in Ecclesia catholica non esse hierarchiam divina ordinatione institutam, quae constat ex Episcopis, presbyteris et ministris, anathema sit.

Cum iidem Pastores nempe Summus Pontifex et Episcopi, magisterium simul et imperium exercent, ideo datur tantum duplex hierarchia, scilicet hierarchia ordinis ad ministerium sacrum obeundum, et hierarchia jurisdictionis ad magisterium et imperium exercendum. HUGUENIM.

Quid de praesentia Summi Pontificis supra Concilium generale? Romanus Pontifex sui primatus, suprema auctoritate gaudet in omnes episcopos etiam in generali synodo collectos. Ad probationem vid. Perrone: De natura et jure Primatus.

Utrum dominium temporale Sanctae Sedis, seu ejus principatus civilis sit de jure divino? Legitimi tituli quibus temporalis potestas Romani Pontificis ininitur, praeter praescrip-

tionem et contractus, desumitur ex gestis principum erga Santam Sedem, sive ex consensu populorum, id est, ex omnium pietate in S. Petrum.

I. Ex gestis principum erga Sanctam Sedem maxime Constantini, Pipini, Caroli Magni et ducissae Mathildis, historia probat jam a saeculo IV, et deinceps temporalem potestatem R. Pontificis legitimam et independentem extitisse.

II. Ex consensu populorum, ante principum donationes S. S. Pontifices jam obtinebant principatum. Nimirum haec potestas, providente Deo praeparata ex beneficiis orta, sine usurpatione crecens, sponte populorum animis insedit, quando Roma et Italia, barbarorum incursionibus depredatae, Romanum Pontificem alio praesidio destituta, Romanum Pontificem adeptae sunt protectorem.

Inde infertur hujusmodi potestatem esse summo gradu legitimam, ita ut nemini detur potiora jura vindicare.

## Quaestio LXIII

Quid sit Capitulum canonicorum? Est collegium clericorum ab Ecclesia institutum ut officium chori persolvat, auxilietur Episcopo in regimine dioecesis, illumque suppleat Sede vacante.

An Capitula Cathedralia habeant aliquam jurisdictionem? Hodie post statuta Concilii Tridentini, nullam jurisdictionem habent vicente Episcopo, vel potius Sede plena nisi mere oeconomica. Contra vero, Sede vacante, jurisdictionem episcopalem excepta mere personali, exercet intra dies octo, post mortem Episcopi, usque ad deputationem Vicarii capitularis.

Utrum gerant vices Episcoporum sede vacante? Contestado in la anterior.

Quaenam sint Capituli munera? Tria praecipua; persolvere officium sacrum, auxiliari Episcopum in dioecesi regimine, illumque supplere in Sede vacante.

In quo distinguatur Capitulum Cathedrale a Collegiali? Capitulum Collegiale nullum habet munus Episcopi auxiliandi, neque mortuo Episcopo jurisdictionem exercet, nec est Episcopi consilium et Ecclesiae senatus, sicuti Capitula Cathedralia, sed tantum institutum ad decorem cultus publici in aliqua ecclesia celebrandi.

An Episcopus sit de Corpore Capituli Cathedralis? Duplex est consideratio Capituli, nempe, prout est senatus Episcopi, partem de jure habens in administratione dioecesis, et prout est collegium independentem ab Episcopo completum.... In priori sensu Episcopus est, non quidem membrum capituli, sed caput; nullatenus quidem, nec membrum quidem, in posteriori.

Quotuplex sit Capituli caput? Duplex, principale, quod est Episcopus (vel praelatus habens territorium et jurisdictionem quasi episcopalem) et numerale quod est primus (la persona de mas categoria) in numero sive in ordine eorum quibus constat capitulum.

An sint membra Capitulum Cathedralium? Communis sententia est Capitula cathedralia originem ducere ab antiquissimo illo Presbyterio tempore jam Apostolorum instituto ab unoquoque Episcopo in adiutorium sibi ad regendam propriam ecclesiam. Presbyterium hoc, tribus Ecclesiae primis saeculis, fere ubique duodecim sacerdotibus constabat, ad formam apostolici collegii, capite Episcopo personam Christi referente, et septem diaconis ad instar eorum qui memorantur Lucae in Actis. Coetus hic vere apostolicus corone, senatus, presbyterii nomina primitus induens, postea collegium, capitulum, canonici fuit dictus; semper vero non interrupta serie saeculorum, a constitutione res eadem permansit, nempe, adiutorium Episcoporum, etsi numero pro data necessitate vel utilitate creverit presbyterorum adiutorum Capituli.

An Capitulum sit Episcopi Senatus? Sic apparet insignitus nomine in antiqua et recentiora documenta. Sanctus Hieronimus loquens de modo quo Episcopus agere debeat erga clerum, memorat verbum oratoris Domitii ad Imperatorem: «Cur ego te habeant ut principem, cum tu me non habest ut senatorem? Ecclesia habet senatum coetum presbyterorum.» De consilio et senatu Ecclesiae mentionem facit 37 apostolorum canon relate ad presbyterorum collegia. Omittentes vero brevitas causa plurima testimonia Tridentinum suppleat, quod Consiliarios canonicos

vocat, et *Senatum Ecclesiae* in sessione 24, cap. 12 de reformatione.

Quid de *Capitularium residentia, assistentiaque choro*? De residentia capitularium, en tridentina dispositio vigens: «Obtinentibus in Cathedralibus aut collegiatis dignitates, canonicatus, praebendas aut portiones, non liceat vigore cujuslibet statuti aut consuetudinis, ultra tres menses ab eisdem ecclesiis quolibet anno abesse: salvis nihilominus earum ecclesiarum constitutionibus quae longius servitii tempus requirunt: alioquin prius dimidia parte requirunt: (en el primer año, en el segundo se les priva de todos los frutos.)»—De assistentia Tridentinum statuit capitulares omnes quotidie officium integrum in choro recitare aut psallere debere, nec in ullo casu legitima esse potest ommissio quarundam horarum nisi habeatur indultum specialis Sedis Apostolicae. Etiam Missa conventualis celebrari tenentur et quandoque alia et tertia turnantes, cum applicatione facta pro benefactoribus ex dispositione Benedicti XIV. *Cum semper*, 19 Aug. 1844.

Quid canonicis incumbat de Sacrificio Missae pro benefactoribus? Contestado en la anterior.

Utrum in Christo sit una tantum operatio divinitatis et humanitatis? In Christo sunt duae operationes, divina et humana; quia si una tantum esset operatio, hoc contingeret vel ex eo quod humana ejus natura non haberet propriam formam et virtutem, vel ex eo quod ex divina virtute et humana esset conflata in Christo una tantum virtus. Sed utrumque est impossibile. Ergo. Quoad primam partem majoris patet; nam si humana natura in Christo, non haberet propriam formam et virtutem non esset perfecta, quod damnatum est. Etiam constat pars altera majoris: quia si in Christo ex virtutibus divina et humana conflaretur una tantum virtus, daretur naturarum confusio, quod etiam est damnatum in sexta Synodo agente: *Duas naturales operationes indivisae, inconvertibiliter, inconfusae, inseparabiliter in eodem Domino Jesu Christo vero Deo nostro glorificamus*, hoc est divinam et humanam operationem. DIV. THOM.

Utrum actio humana Christi potuerit esse sibi meritoria? De facto evincitur ex Scriptura Christum operatione sua humana sibi meruisset gloriam corporis et nominis sui exaltationem. Sed de facto ad posse valet illatio; ergo. Quod meruerit sibi gloriam corporis, legitur ad Hebr. II: «Videmus Jesum propter passionem mortis (murió como hombre) gloria et honore coronatum.» Quod meruerit exaltationem nominis, legitur ad Philip. II cap. IX: «Semetipsum exinanivit.... semetipsum humiliavit usque ad mortem crucis; propter quod Deus exaltavit illum et donavit illi nomen quod est super omne nomen....»

Praeterea, perfectius est habere aliquid per meritum quam sine merito, caeteris paribus. Atqui Christus poterat absque ulla imperfectione mereri gloriam corporis et exaltationem nominis cum non possideret illas ab initio; ergo. T.

An Christus meruerit sibi gloriam animae? Minime. «Nec gratia, nec scientia, nec beatitudo animae nec divinitatem sibi meruit Christus; quia cum meritum non sit nisi ejus quod nondum habetur, oporteret quod Christus aliquando istis caruisset. Sed in Christo nihil potuit deficere ab initio ex his, quibus carere, magis diminuerent suam dignitatem, quam angeret meritum acquisitionis earum. Ergo. DIV. THOM. 3.º q. XIX. art. 3.

#### Quaestio LXIV

Quid sit Parochus? «Parochus seu parochus dicitur a *parochia*, seu *paroecia*, sicut et parochiani seu paroeciani.—Parochia stricte et proprie sumpta est certus territorii districtus per Papam vel Episcopum determinatus, habens unum rectorem stabilem, cum potestate populum ibidem existentem regendi, et iudicandi, eique Sacramenta, aliaque divina administrandi.—Unde Parochus est, ille rector stabilis cum potestate populum regendi, etc....» (Ferraris.)

An Parochi sint de jure divino? «Etsi magni habeamus Parochi dignitatem, absit tamen ut ejus institutionem dicamus de jure divino, uti pesperam demonstrare contendit inter alios Miothi in suo opere, *Dei parochi santi*: hoc enim unum habet a Deo Parochus, Sacerdotium; sed hoc illi cum caeteris praes-

byteris est commune. Hinc in hierarchia Ecclesiae Catholicae divina ordinatione instituta nulla fit Parochi mentio. (Trident. sess. 23, c. 3.) Merito ergo D. Thomas. ait, Parochum talem fieri per *simplicem injunctionem* Episcopi (2.º q. 184, a. 6). (Scavini.)

Parochos a Christo ipso fuisse institutos, ut una cum Episcopis, subjecta tamen ipsis potestate, Ecclesiam regerent, quorundam opinio est.... Verum quam falsa haec opinio sit, satis ostendit ipsa Parochorum origo, quae certe III saeculo antiquior non est.» (Devoti.) De his vide canonistas.

Utrum eorum munia sint omnia de praecepto divino? Aff. «Ut patet ex Concilio Tridentino sess. 23 de reformat. c. 1. ubi sic expresse habet: «Cum praecepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura comissa est, oves suas agnoscere, pro his Sacrificium offerre, verbique divini praedicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, et in caetera numia pastoralia incumbere, quae omnia nequaquam ab iis praestari et implere possunt, qui gregi suo non invigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more deserunt, Sacrosancta Synodus eos admonet, et hortatur, ut *divinorum praeceptorum* memores, factique forma gregis in iudicio, et veritate pascant et regant.»—Quae verba intelligenda sunt de Episcopis et Parochis, ut ibidem Conc. subjungit; sic: «Eadem omnino.... de Curatis inferioribus, et aliis quibuscumque, qui beneficium aliquod curam animarum habens obtinent, Sacrosancta Synodus declarat et decernit, etc.» (Ferraris.)

Quot et quae sint Parochorum officia? «Haec ad septem capita reduci possunt; suntque sequentia: 1.º residentia; 2.º praedictio; et instructio; 3.º administratio Sacramentorum; 4.º celebratio missae pro populo; 5.º cura aegrotantium et pauperum; 6.º correctio ovium; 7.º studium promovendi bonum.» (P. Marc.)

An Parochi teneantur ad residentiam? Aff. «Parochi et alii curatum beneficium habentes, tenentur jure divino, *residere* tum materialiter tum formaliter in suis ecclesiis, nisi excuset legitima causa. Constat ex Trid. sess. 6.º cap. 1 de ref. et sess. 23, cap. 1.» (Marc.) Similia habes in Gury Scavini et aliis.

Utrum eis munus incumbat orandi pro populo sibi comisso? Aff. «1.º Certum est teneri Parochos pro ovibus suis orare frequenter, ut supremae benedictionis effusio in illas pro cujusque necessitate descendat.... Imo expedit summopere ut Parochus cum suis Parochianis simul publice oret in Ecclesia; tum quia obtinebitur ut fideles addiscant quomodo orandum; tum quia, ubi plures sunt in Christi nomine congregati Christus est in medio eorum. (Math. 18.)—2.º Speciatim vi praecepti divini, ut Tridentinum docet, qui curam animarum habent, tenentur pro populo Sacrificium offerre.» (Scavini.)

Quando sacrificium missae offerre debeant pro suis parochianis? «I. Omnes animarum pastores *jure naturali et divino aliquando* celebrare pro ovibus suis tenentur. Ratio est quia eas pascere debent. Constat ex Trid. sess. 23. c. 1 de Reform. II. Fidem *jure ecclesiastico* pro ovibus suis celebrare tenentur omnibus diebus dominicis et festis, quibus fideles missam audire debent. Constat ex pluribus Ecclesiae decretis.... Ad hoc autem tenentur non solum Parochi saeculares, sed et regulares; itemque ii, qui ad tempus vel amovibiter, v. g. ob absentiam vel infirmitatem parochi, ad hujus splendendum officium deputati sunt, ut viceparochi.—Imo parochus duabus parochiis praepositus duplicem missam recurrentibus festis tenetur applicare, nisi unio duarum parochiarum sit *plenaria et extinctiva*, ita ut ex duabus Ecclesiis parochialibus una prorsus ob extinctionem tituli alterius evaserit. (S. Congr. Conc. 11 Mart. 1774.)» (Gury.)

Utrum obligatio applicandi missam pro populo sit onus reale aut personale? Est simul reale et personale. «Ista obligatio applicandi populo Missae fructum, est simul *personalis*, (si potest per se, nequit celebrare per alium, cum sit ipse Parochus); et *realis*, cum sit una ex suis obligationibus a Tridentino indicatis. Sicut ergo Parochus impeditus praedicatione vel Sacramenta administrare per se, tenetur haec agere per alium; ita impeditus

Missam per se ipsum applicare, tenetur per alium applicare Sacrificii fructum.» (Scavini.)

An teneantur Parochi ad praedicationem? Aff. «Parochi tenentur ad populum ipsis commissum *sacras conciones* habere, hocque diebus dominicis ac principalioribus festis. Constat ex Trid., cujus (in sess. 5, cap. 2 de ref.) haec sunt verba: «Quicumque curam animarum obtinent, per se, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis et festis solemnibus, plebes sibi commissas, pro sua et earum capacitate, pascant salutaribus verbis; docendo quae scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis cum brevitate et facilitate sermonis vitia quae eos declinare, et virtutes quas sectari oporteat.» (Marc.)

An peccent graviter si hanc obligationem omittunt? Aff. Hinc, communiter dicuntur *non excusari a mortali* Parochos: 1.º qui per unum mensem continuum, aut per tres menses discontinuos, per se vel per alium non praedicaverint: 2.º qui praedicationem facere solent capacitati audientium minime accommodatam....» (Marc.)

Quid de catechesi? «Parochi tenentur catechizase pueros et alios in doctrina christiana rudes et ignaros.» (Marc.) Constat ex Trid. sess. 24, c. 4, de ref. Not. Esta pregunta está ya contestada en la *Quaestio LIV*, número 39 de EL PORVENIR. Sin duda allí se preguntaba si los fieles tenían obligación de asistir a las catequesis, y la contestación que allí se dá se refiere a la obligación del Párroco. Para suplir la respuesta que allí se debió dar, sólo diremos que estas obligaciones son reciprocas; es decir, si el Párroco tiene obligación de enseñar la doctrina cristiana, los fieles tienen obligación de oír sus enseñanzas, por lo menos aquellos que ignoran los dogmas y verdades necesarias para salvarse.

An sit eis officium administrandi Sacramenta? Aff. Parochi tenentur per se sacramenta ministrare, non modo instante tempore praecepti et gravis necessitatis, sed etiam quod spectat ad sacramenta, quae possunt iterari, toties quoties oves debite seu non intemptive petunt, nisi sint legitime impediti, vel possint per alium sine incommodo et offensione petentium ipsis consulere. Vide complura alia hac super obligatione in tract. *de sacram. in genere.*» (Gury.)

Utrum debeant aegrotos visitare? Aff. «Abusus est animarum saluti valde noxius aegrotos non invisere, antequam parochus ab ipsis accersatur. Cum autem aegrotos inviserit parochus, eosque sacramentis refecerit, non arbitretur, se munus suum adimplevisse; sed illos saepius visitet, consoleturque. Legatur et pia meditatione recolantur monita ritualis romani circa infirmorum curam et visitationem.» (Gury.) Similiter de his omnibus alii auctores.

An teneantur ad vigilantiam et correctionem subditorum? Aff. «I. Parochus tenetur, tum ex officio quod gerit, tum ex stipendio quod recipit, *corrigere*, etiam cum vitae periculo, *suos subditos* versantes in peccato mortali vel in proximo ejusdem periculo; et ad hoc tenetur non solum in eorum extrema, sed etiam in eorum *gravi* necessitate, quotiescumque spes emendationis affulget. II. Parochus non solum tenetur e medio tollere peccata et scandola, sed etiam *praepedire* illa, quae postmodum facile oritura praevidentur.» (Marc.)

Quid de exemplo, quod eis praebere debent? «Prae ceteris, *bono sit exemplo* suis subditis. Pastor est enim illa *lucerna lucens et ardens*, quae in Evangelio describitur, ardens zelo sancto in interno, et lucens bono exemplo in externo. Secus, ipse praedicet et moneat alios pro viribus, quantum velit, ad incedendum per virtutum semitas, nisi ipse praecedat exemplo, subditi ne fidem quidem praestabunt iis, quae ipse dicit; nam oculis magis homines quam auribus credunt. Tandem a bonis parochis pendent *boni mores et salus populorum*. Si in regionibus bonus parochus adest, ibi videbitur florere devotio, sacramentorum frequentia, oratio mentalis, et bonum exemplum; sin autem parochus erit pravus, tota regio vitiis et scandalis redundabit.» (S. Ligor. Hom. Apost. VII. 45 et 46.)

Quid de muneribus coadjutorum parochialium et sacerdotum Ecclesiae parochiali adscriptorum? «Duplicis generis sunt Parochorum Coadjutores: 1.º qui vel ex beneficii fundatione, vel alio nomine habent, ut Parochos coadjuvent, quim curam animarum habeant;

et dicuntur etiam *Capellani*. Hos praeter ea quae ecclesiasticis omnibus sunt communia, residentiae lege merito adstrictos vult Synodus Novariensis, ut sic Coadjutoris munere rite fungi possint; 2.º qui etiam animarum curam habent, licet tota in uno Parocho sit ministerii principalitas, ideoque et tota ratio reddenda in casibus occurrentibus. Isti appellantur *Coadjutores titulares* qui generatim iisdem, quibus ipsi Parochi, obligationibus tenentur: et insuper reverentiam et obedientiam suis principalibus praestare.—Titularium Coadjutorum officia sic exponit ultima Synodus Novariensis: 1.º quod pertinet ad animarum curam obligantur in solidum una cum Parocho, a cujus nutu omnino pendent. Eadem residentiae lege tenentur, neque possunt vel una die abesse, quin moneant principalem; 2.º in absentia Parochi absque alio mandato, jure proprio omnia munia valide et licite exercere possunt et debent, semper tamen una excepta Matrimonii celebratione, et Missae applicatione pro populo....» (Scavini.) De aliis sacerdotibus sic quaerit idem auctor: «An simplices Praesbyteri teneantur Ecclesiae, cui addicti sunt, inservire, atque ad salutem fidelium incumbere? R. Tenentur certissime, idque probatur: I. *Ex Scriptura*. Apost. scribit: «Omnis namque Pontifex.... etc. (Hebr. 5). II. *Ex Tridentino*, quod declarat Sacerdotes non ordinari, nisi propter Ecclesiae necessitatem atque utilitatem.... III. *Ex peculiaribus cujuscumque Dioecesis Statutis*; cum nullus sit Episcopus, qui suis Ecclesiasticis dictrice non praecipiat, ut utiliter in operibus ministerii occupentur. IV. *Ex lege charitatis*; sane spiritualis populi indigentia hisce maxime temporibus percipit et universalis est....» (Scavini.) De illis etiam Synodus Novariensis decrevit: «Ecclesiae cui addicti, sedulo inserviant, maxime vero in doctrina fidei pueris tradenda.»

Quid de parochi juristicione quoad ecclesias, capellas publicas, oratoriaeque privatae, quae intra suae parochiae fines eriguntur? «Siendo el Párroco el Jefe inmediato de su Iglesia, tiene derecho á presidir todas las funciones eclesiásticas, elecciones y juntas de Obra y Fábrica, de Beneficencia, etc., establecidas en ella. Como también á las que estas celebraren fuera de su iglesia, pero dentro de la Parroquia, en Oratorios ó Capillas, anejas á las Iglesias Parroquiales y dependientes de ellas. (S. C. C. 16 Mai. 1886); pero no tendrá este derecho sobre las que estuvieran erigidas en alguna Iglesia de Regulares.... Consta del decreto general de 10 Dec. 1703, que copiaremos después hablando de las Cofradías.» (P. José Mach. Tesoro del Sacerdote, trat. 9, cap. 3.º.) (Véase el decreto dicho al final del mismo cap.; idem Bouix. de Parocho, Pars. 4, cap. 15.)

Quomodo execretur et polluitur Ecclesia? «Ecclesia execratur, cum amittit suam consecrationem, vel benedictionem: quod fit, si parietes secundum majorem partem destruantur.—Non execratur autem si eorum crusta, majori vel etiam integra ex parte, successiva vel simul auferatur.... non execratur si solum tectum aut fornix superior immutatur, vel si destructio accit reflectio fiat successiva per modicas partes, quamvis tota Ecclesia renovaretur. Quod idem dicendum si non versa fuerit in usum profanum; quia tunc sola reconciliatione indiget.—Ecclesia, vel publicum oratorium, *polluitur* seu *violatur* quatuor modis, ut sequitur: 1.º Per *homicidium voluntarium et injuriosum*, seu consummatum intra Ecclesiam, per actionem phisice occisivam et sacrilegam, sive cum effusione sanguinis, sive alio modo, v. g. veneno, jugulatione, et quamvis ipsa mors extra locum sacrum eveniat.... 2.º Per *copiosam humani sanguinis effusionem*, ortam ex percussione aut vulnere gravi, et graviter immunitati Ecclesiae *injuriosam*.—Unde Ecclesia non polluitur, si sanguis effusus sit casualis, si proveniat ex jocus aut levi percussione, ut in rixa puerorum; si effluent pauculae guttae; si actio externa, quae est causa effusionis, non sit consummata in loco sacro, sed extra.... 3.º Per *voluntariam et sacrilegam* humani seminis effusionem in Ecclesia peractam, sive per pollutionem, sive per fornicationem, sive per quemcumque alium modum... 4.º Per *sepulturam* excommunicati vitandi, denunciati, vel infidelis seu non baptizati.—Excipe probabilis, si sit catechumenus; item si sit infans in mortuae matris utero inclusus, et non baptizatus. Secus vero si in

lucem editus sine baptismo mortuus sit.... (Marc).

¿Utrum in Christo sit alia voluntas divina et alia humana? Aff. «Respondeo dicendum quod quidam posuerunt in Christo esse unam solam voluntatem, sed ad hoc ponendum diversimode moti esse videntur. Apollinarius enim non possuit animam intellectualem in Christo.... Et similiter Eutyches, et omnes qui posuerunt unam naturam compositam in Christo, cogebantur ponere unam voluntatem. Nestorius etiam, quia posuit unionem Dei et hominis esse factam solum secundum affectum et voluntatem, posuit unam voluntatem in Christo. Postmodum vero Macharius et Cyprianus et Sergius, et quidam eorum sequaces.... quia opinabantur quod humana natura in Christo nunquam movebatur proprio motu, sed solum secundum quod erat mota a divinitate.... Et ideo in sexta Synodo apud Constantinopolim celebrata determinatum est oportere dici quod in Christo sint duae voluntates. Et hoc necessarium fuit dici. Manifestum est enim quod filius Dei assumpsit naturam humanam perfectam.... Ad perfectionem autem humanae naturae pertinet voluntas, quae est naturalis eius potentia, sicut et intellectus.... Unde necesse est dicere, quod filius Dei humanam voluntatem assumpsit in humana natura. Per assumptionem autem humanae naturae, nullam diminutionem passus est filius Dei in his quae pertinent ad divinam naturam; cui competit voluntatem habere... Unde necesse est dicere quod in Christo sunt duae voluntates, una scilicet divina et alia humana.» (S. Thom.)

¿Utrum in Christo fuerit aliqua contrarietas voluntatum? «Negative. Est de fide decisum in Conc. generali 6. art. 4, et prius in Conc. Later. sub Martino I, can. 15.—Ratio est: 1.º quia contrarietas est oppositio in eodem circa idem. Unde deficit contrarietas si unum secundum unam rationem ametur, et secundum alteram rationem rejiciatur: Ideoque quamvis voluntas sensualitatis, seu voluntas ut natura refugeret mortem ut nocivam naturae, voluntas autem divina et voluntas rationis appeteret ut bonam generi humano, non est contrarietas. 2.º Quia volebat Christus voluntate divina et rationis, ut voluntas sensualitatis et naturae moveretur secundum inclinationem suam, ita ut tamen illi ejusque motibus perfecte dominaretur, nec moveretur nisi in quantum voluntas divina et rationis permetteretur.» (Billuart.) et S. Thom. ib. art. 6.

¿Utrum voluntas humana Christi fuerit omnino conformis voluntati divinae in volito? «Voluntas rationis saltem absoluta et efficax, semper fuit conformis voluntati divinae etiam in volito materiali, non tamen voluntas sensualitatis et naturae.—Prima pars patet ex illo quod dixit: Non sicut ego volo, sed sicut tu; quibus verbis explicat voluntatem suam divinae voluntati conformari ex electione et deliberatione circa idem volitum, quod secundum voluntatem sensualitatis et naturae refugiebat.—Patet etiam ratione: Quia id decet summam Christi perfectionem et sanctitatem.—Huic sequitur secunda et tertia pars: Poterat enim appetitus sensitivus seu voluntas sensualitatis, sicut et voluntas et natura est, aliud velle quam ipse Deus et voluntas Christi ut rationalis: Utraque enim movebatur motu proprio naturali, illa prosequens quae sensibus erant commoda et refugiens quae erant incommoda, ista appetens bona naturae et refugiens noxia, ita tamen ut semper essent conformes divinae voluntati et voluntati rationis, hoc sensu quod nihil appetebant aut refugiebant, nisi quod divina voluntas et voluntas rationis permitterent velle aut refugere.» (Billuart.)

¿Quid de Monothelismo? Est error illorum qui negant duplicem esse voluntatem in Christo. Hoc in omnibus auctoribus theologiae habes, in tract. de Incarnatione.

Christo. Hoc in omnibus auctoribus theologiae habes, in tract. de Incarnatione.

Quaestio LXV

¿Quid sit status religiosus? «Status religiosus est incompletus vel completus prout nempe in casu lato vel stricto sumitur.—Status religiosus incompletus est status fidelium ad divinae caritatis tendentium.—Sub hac definitione non pauca comprehenduntur instituta improprie religiosa dicta.... Status religiosus completus definitur: Modus vivendi stabilis, quo ad perfectionem divinae caritatis tenditur per tria vota perpetua paupertatis, castitatis et obedientiae, sub regula vitae communis ab Ecclesia approbata.» (Marc.)

¿Quisnam sit ejus finis? «Finis status religiosi est caritas, non illa quidem communis, quae christianis etiam imperfectis, qui sunt in statu gratiae convenit; sed illa eximia qua quis proxime disponit ad agendum facile, et ordinarie, juxta Dei praecepta et consilia; ad imitationem nempe Christi Domini dicentis (Joan. 8, 29): «Ego quae placita sunt Ei facio semper.» (Marc.) Uno verbo, finis status religiosi est perfectio caritatis.

¿Quid requiratur ad caritatis perfectionem? Totalis tendentia affectus in Deum; seu dilectio Dei super omnia, ita ut homo sic Deum diligens semper eligat id quod judicat esse perfectius, seu gratius et acceptius Deo. Hoc, ex dicendis amplius patebit.

¿In quo essentialiter consistat perfectio? «Dico 3.º. Posito quod perfectio Christianae vitae attendatur specialiter secundum caritatem, sequitur quod per se et essentialiter consistit in observatione praeceptorum ipsius caritatis Dei et proximorum, sive divinorum, sive humanorum, quorum violatio sit contraria caritati; secundario autem et quasi ministerialiter in observantia consiliorum quae ordinantur ad caritatem, non quidem sic quod sine illis non possit haberi caritatis, sed quatenus remouent ea quae maxime impediunt exercitium caritatis, licet eam non extinguantur; ut sunt matrimonium, occupatio negotiorum saecularium et alia hujusmodi.» (Billuart.)

¿An tria vota status religiosi pertineant essentialiter ad perfectionem? Ut patet ex antea dictis essentialiter ad perfectionem non pertinent; utique vero secundario et ministerialiter. Pertinent tamen essentialiter ad statum religiosum; quia ad hoc statum essentialiter est tendentia ad perfectionem caritatis, sed cum haec non consequatur quin e medio tollantur illa per quae possit quis impediri ne totaliter ejus affectus tendat in Deum, (in quo consistit perfectio caritatis), et illa sint tria, concupiscentia ocularum, (quae tollitur per votum paupertatis), concupiscentia carnis, (quae tollitur per votum castitatis), et superbia vitae, (quae tollitur per votum obedientiae), sequitur quod tria vota, media sunt necessaria ad hoc ut quis ad perfectionem permanenter et firmiter tendat, sine quo, status religiosus stare non potest.—(Ex Billuart.) id. S. Thom. 2.º 2.º

¿Utrum status religiosus sit de jure divino? «Princip. I. Status religiosus, quoad substantiam, etsi non quoad accidentales formas, fuit a Christo Domino institutus; unde dici debet illum esse de jure divino, non praecipiente sed consulente.» Haec est, inquit Suarez, sententia omnium catholicorum recte sententium. Et revera, Christus dicendus est auctor status religiosi quoad substantiam, si ipse est auctor perfectionis religiosae, per paupertatis, castitatis atque obedientiae observantiam acquirendae: tota enim religiosi status materia seu substantia in hoc consistit. Jam vero rem ita se habere, constat ex tribus Domini oraculis; quorum primum est: Si vis perfectus esse, etc. (Math. 19, 21); alterum: Et sunt eunuchi, qui se ipsos, etc. (ib. 19, 12); tertium demum: Si quis vult post me venire, etc. (Luc. 9, 23).» (Marc.)

«II. Status religiosus essentialiter sumptus (seu quoad tria vota) divinae institutionis est, quoad accidentalia autem, et quoad diversorum ordinum distinctionem, est institutionis ecclesiasticae.» (Lehmke.)

«An status religiosus sit essentialis Ecclesiae? «Status religiosus est Ecclesiae, quoad substantiam, conatur illis atque ita necessarius, ut ad ejus integritatem pertinere dicendus sit.—Hoc eruitur non solum ex evangelicis verbis, sed ex ipsius Ecclesiae natura. Christus enim iudicavit Ecclesiae suae proprietatem ac notam sanctitatis.... Jam vero haec sanctitatis nota complectitur non solum exercitium illarum virtutum, quae ad salutem consequendam sufficiunt, sed etiam consiliorum observantiam et publicam professionem, seu statum religiosum.» (Marc.)

¿Quae sint praecipuae regulae ordinum religiosorum? «Regula est illa vivendi norma, qua religiosi in suis operationibus ita diriguntur, ut debito ac congruenti modo ad sui status perfectionem contendunt.—Quatuor sunt praecipuae regulae ordinum religiosorum, nempe S. Basilii, S. Augustini, S. Benedicti et S. Francisci; et juxta has regulas quatuor sunt praecipuae ordinum species.» (Marc.)

¿In quo differant Regulae a constitutionibus? «La regla se diferencia de las constituciones en lo siguiente: a) La regla se da por los fundadores de los órdenes religiosos, y las constituciones, por las congregaciones o capítulos generales de aquéllas. b) La regla es ley permanente, y las constituciones se modifican con arreglo a las necesidades o conveniencia de los tiempos y lugares. c) La regla produce una obligación más estrecha que las constituciones para el religioso.» (Salazar.)

¿Utrum Religiones, quae ordinantur ad vitam contemplativam sint potiores quam Religiones ordinatae ad vitam activam? Aff. «Religio contemplativa est perfectior Religione activae; (Religio autem mixta cuilibet praestantior est).—Prob. Perfectio Religionis primario spectatur ex fine; atqui finis Religionis contemplativae, cum immediate ordinetur ad ipsum Deum, praestantior est fine Religionis activae, juxta illud Christi: (Luc. 10, 41.) Martha sollicita es, et turbaris erga plurima, Maria autem optimam partem elegit.—(Religionis autem mixtae finis, qui est non solum contemplationi vacare, sed etiam contemplata in alios transfundere, perfectior est fine Religionis tantum activae, ac tantum contemplativae. Ergo....» (Charmes.) Idem deducit ex D. Thoma. qui in 2.º 2.º certe probat vitam contemplativam simpliciter meliorem esse quam activam, etsi secundum quid, propter necessitatem praesentis vitae aligenda potius sit activa.

¿Quid.... de decreto «Auctis admodum», et de Const. Ap. «Conditae a Christo Ecclesiae»....?

NOTA. Como para extractar estos dos documentos Pontificios, dada la diversidad de puntos que abarcan (y que dicho sea de paso, no parece debian por lo mismo figurar en un programa de concurso de Curatos), sería preciso más espacio del que disponemos, y siendo por otra parte tan fácil a todos los interesados consultar el original, nos limitamos a indicar dónde se hallan.

El decreto Auctis admodum de la S. C. de Obispos y Regulares de 4 de Noviembre de 1892, se encuentra publicado en el Boletín Eclesiástico de la Diócesis al número 47 correspondiente al 1.º de Diciembre de 1892. La Constitución Apostólica que empieza «Conditae a Christo Ecclesiae», dada por León XIII el 26 de Noviembre de 1900, está en el Boletín Eclesiástico número 35 de dicho año 1900.

¿Utrum dicendum sit Christum esse subjectum Patri? «Respondeo dicendum, quod cuilibet habenti aliquam naturam, conveniunt ei quae sunt propria illi naturae. Natura autem humana ex sui conditione habet triplicem subjectionem ad Deum. 1.º Secundum gradum bonitatis.... et natura creator habet quandam participatio-

nem divinae bonitatis quasi radiis illius bonitatis subjecta. 2.º Quantum ad Dei potestatem, prout scilicet natura humana subiacet operationi divinae dispositionis. 3.º Quantum ad proprium suum actum; in quantum scilicet propria voluntate obedit mandatis ejus. Et hanc triplicem subjectionem ad Patrem Christus de se ipso confitetur. 1.º Math. 19. ¿Quid me interrogas de bono unus est bonus Deus?.... Per quod dedit intelligere, quod ipse secundum humanam naturam non pertingebat ad gradum bonitatis divinae. 2.º Subjectio Christo attribuitur, in quantum omnia, quae circa humanitatem Christi acta sunt, divina dispositione gesta creduntur.... Et haec est subjectio servitutis, secundum quod omnis creatura Deo servit, ejus ordinationi subjecta: secundum illud Sap. 16. Creatura tibi factori deserviens. Et secundum hoc etiam filius Dei Philip. 2, dicitur, formam servi accepisse. 3.º etiam subjectionem attribuit sibi ipsi Joan. 8, dicens: Quae placita sunt Ei, facio semper. Et haec est subjectio obedientiae. Unde dicitur Philip. 2. quod factus est obediens Patri usque ad mortem.» (S. Thom. 3.º p. q. 20. a. 1.)

¿An fuerit subjectus sibi ipsi? «Cum dicitur Christus esse dominus vel servus sui ipsius, vel quod verbum Dei est dominus hominis Christi; potest intellegi.... secundum diversitatem naturarum in una persona vel hypostasi. Et sic dicere possumus secundum unam earum, in qua cum Patre convenit simul eum cum Patre praesse et dominari; secundum vero alteram naturam, in qua nobiscum convenit, ipsum subsistere et servire. Et per hunc modum dicit Augustinus, Filium esse seipsum minorem. Sciendum tamen.... quod autem ea quae conveniunt sibi secundum naturam tribuenda sunt (nont absolute et per se, sicut ea quae conveniunt personae), sed cum determinatione;.... quod autem sit subjectus vel servus vel minor, est ei attribuendum cum determinatione, scilicet secundum humanam naturam.» (S. Thom. ib. a. 2.)

¿Quid de oratione Christi? ¿Utrum Christo, secundum quod est homo, competat orare? «Respondeo dicendum quod oratio est quaedam explicatio propriae voluntatis apud Deum, ut eam impleat. Si igitur in Christo esset una tantum voluntas, scilicet divina, nullo modo competet sibi orare, quia voluntas divina per se ipsam est effectiva eorum, quae vult: secundum illud Psal. Omnia quaecumque voluit, fecit. Sed quia in Christo est alia voluntas divina, et alia humana, et voluntas humana non est per se ipsam efficax ad implendum quae vult, nisi per virtutem divinam: inde est quod Christo, secundum quod est homo, et humanam voluntatem habens, competit orare.» (S. Thom. 3.º p.

¿Utrum omnis oratio ejus sit exaudita? Not. «Oratio procedens a voluntate absoluta et rationis, dicitur propria; et procedens a sensualitate seu voluntate ut natura, impropria; quia oratio est voluntatis humanae interpret, et sola voluntas absoluta rationis deliberatae, est simpliciter et proprie voluntas. Valutas autem secundum modum sensualitatis, seu naturae, est tantum voluntas secundum quid, scilicet si aliud non obstat. (Hoc notato): R. Orationem proprie dictam, quae nempe procedebat a voluntate absoluta rationis deliberatae, fuisse semper exauditam; quia haec voluntas semper fuit conformis divinae voluntati, ita ut nihil vellet aut peteret hac oratione, nisi quod sciret Deum velle.... Oratio tamen improprie dicta, quae est nempe secundum motum sensualitatis, seu voluntatis simplicis quae consideratur ut natura, non fuit semper exaudita, ut patet de oratione Christi in horto, qua petebat a se transferri calicem.» (Billuart.) L. Thom. ib. art. 4.

TOLEDO  
IMPRESA DE LA VIUDA E HIJOS DE J. PELÁEZ  
Comercio, 55, y Lucio, 8.



## ADVERTENCIA

En la Cuestión LXIII que va en la 2.ª plana de la hoja anterior (columna 4.ª), la pregunta *¿An sint membra Capitulum Cathedralium*, está contestada en la de si el Obispo es ó no del Cuerpo del Cabildo Catedral, es decir, dos preguntas antes; de modo que la contestación que se da corresponde á esta pregunta que se omitió al hacer el ajuste: *¿Qui de origine Capitulum Cathedralium?*

### Quaestio LXVI.

*¿An quilibet possit ingredi Religionem?* Cum religio sit de meliori bono, cuius est permissa nisi aliquid impedimentum obstat. Ex iure positivo prohibentur ingredi: servi, episcopi nisi accedat licentia S. Pontificis, nimirum aere alieno gravati, ratiocinii obnoxii, criminosi vel quibus magna poena timetur, parentes et filii ob gravem rei familiaris iacturam, deficientes ab aetate, et professi alterius ordinis nisi transitus sit ad strictiorem, et etiam conjuges consummato matrimonio nisi de mutuo consensu, vel nisi iustum et perpetuum ad sit divortium. D. M.

*¿An omnes clericis... valeant esse Religiosi?* Ex iure omnis clericus, certiore facto episcopo, etiam absque eius licentia et vel ipso contradicente potest ingredi Religionem, nisi obstat iustitia contractus, aut gravis Ecclesiae quam deserit clericus iactura. M. J. E.

*¿An requiratur vocatio ad Religionem?* Per se non requiritur, quia omnibus licet arripere statum religiosum ex animo sectandi perfectionem. Deus in Scriptura omnes vocat ad sequenda consilia evangelica. Tamen vocatio habenda est ad ingrediendam Religionem quae velut conditio necessaria vocationem requirit; secus etenim fieret ingressus in peccato, statuta peculiariter ipsius religionis violando. J. P. G.

*¿Quaenam sint divinae vocationis signa?* Haec sunt praecipua: voluntas bona, indoles recta, obedientiae animus, scientia relative sufficiens, carentia defectuum religioni repugnantium, inclinatio naturalis ad perfectiora, et alia quidem multa. P. S.

*¿Quid de novitiato?* Novitiatus est tempus probationis praemittendum professioni religiosae. Ad minus annum perdurat; perficiendum est in habitu proprio ordinis seu instituti, et in conventibus fieri debet ad hoc apostolica auctoritate designatis. De iure communi, receptio novitiatorum ad Religionem exclusivae pertinet.

*¿Cui competat novitiatorum admissio?* Contestado en la anterior.

*¿Quid de interventione Ordinarii loci?* Sine testimonialibus litteris ejus, ex decreto Pii IX (Romani Pontificis, 25 Jan. 1848) nullus religionem ingrediatur. «Ordinarii, postquam diligenter exquiriverint de postulantis qualitatibus, referre debeant de ejus natalibus, aetate, moribus, vita, fama, conditione, educatione, scientia. Et subjungitur in ipso decreto: Sciant Ordinarii eorum conscientiam super veritate expositionum oneratum remanere, nec ipsis liberum esse huiusmodi litteras denegare.»

*¿Quae esse debeant conditiones candidatorum ad Novitiatum?* Candidati utriusque sexus ad novitiatum, praeter conditiones uniuscujusque Ordinis peculiares, habere debent sequentes conditiones: baptizati et confirmati esse debent, habere aetatem annorum quindecim, vitam moribus christianis obedientem. Ex Constitutionibus Sixti V. (Cum de omnibus) Clementinis VIII. (In suprema) prohibetur ingressus omnibus his de quibus supra in prima interrogatione; et ex iure naturali acentur praeterea decrepiti, amentes, infirmi cronici, aliique.

*¿Quid et quotuplex sit professio religiosa?* «Libera et solemnis promissio, qua homo fidelis religiosum statum firmiter assumit, religione per suum Praelatum, promissionem approbante et acceptante.» SANCTI.—Duplex quoad modum est professio, nempe, *expressa et tacita*: prima est quae verbis, scripto, aliove signo externo enuntiat; secunda, quae factis exprimitur, v. gr. si novitius, tempore probationis elapso, habitum gestat professionis vel huius actus exercet. Haec hodie prorsus est insolita. HUGENIN.

*¿Quid requiratur ad ejus valorem et licitudinem?* «In genere, ad validitatem professionis requiruntur aetas sexdecim annorum completorum; integer annus probationis in novitiato; recta profertentis intentio et plena libertas; tria vota substantialia absque ulla conditione illis repugnante; religio approbata; legitima professionis acceptatio; emissio facta in Conventu approbato.» DESAYES. Ex iure novo ad professionem solemnem validitatem in viris requiritur ut sit expressa, atque illam praecesserit triennalis professio votorum simplicium perpetuorum post annum probationis. Ad licitudinem necessaria sunt ea omnia quae ad actum professionis ab unoquoque Ordine fuerint statuta, quae generaliter exigunt constantiam puritatem, sacramentorum receptionem, praecedentia spiritus exercitia, ac ex iure respectu monialium, Ordinarii explorationem et consensum, ac denique constitutionem dotis pro choristis ab episcopo taxatae. MARC.

*¿Quid de exploratione canonica religiosarum?* «Episcopus vel per se, vel per alium tenetur, tum ante susceptionem habitus, tum ante professionem, voluntatem virginis explorare: an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat, an idonea monasterio, an hoc monasterium idoneum ipsi. Quae quidem exploratio praecipitur sub gravi, saltem ante professionem.» MARC.

*¿An Episcopus habeat potestatem jurisdictionis et dominativam supra moniales?* En dispositio Concilii Tridentini: Monasteria sanctimonialium Sanctae Sedi Apostolicae immediate subiecta... quomodocumque nuncupentur, ab Episcopis tanquam dictae S. Sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscumque. Quae vero a deputatis in Capitulis generalibus vel ab aliis Regularibus reguntur, sub eorum cura et custodia relinquuntur. Sess. XXV.

*¿Quid de decreto PERPENSIS?* Véase el Baletín Eclesiástico de 1.º de Julio de 1902.

*¿Utrum Christus fuerit praedestinatus?* Uti que; de illo enim legitur Rom. I: Qui praedestinatus est filius Dei in virtute. «Respondendo dicendum quod praedestinatio proprie accepta est quaedam divina praedeterminatio ab aeterno de his, quae per gratiam Dei sunt fienda in tempore. Sed Deus ab aeterno praedeterminavit ut per gratiam unionis hypostaticae fieret in tempore Deus homo et homo Deus, qui est Christus. Ergo talis unio naturarum in persona Christi cadit sub aeterna Dei praedestinatione. Ratione huius Christi dicitur praedestinatus. Véase Santo Tomas.

*¿An ejus praedestinatio sit exemplar et causa nostrae praedestinationis?* Uti que; et primum, est exemplar praedestinationis nostrae quia praedestinatus est esse filium Dei, nos autem filii adoptivi; sed filio nostra adoptiva est quaedam similitudo participata naturalis filiationis Christi; ergo Christi filio est exemplar nostrae filiationis; ergo et nostrae praedestinationis. Legitur Rom. VIII: Quos praescivit, hos praedestinavit conformes fieri imaginis filii sui.

Etiams est causa nostrae praedestinationis, secundum quod legitur Ephes. I: Praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum.—Secundum actum ipsum praedestinationis, Christus praedestinationis nostrae non est causa, quia uno eodemque actu Deus praedestinavit Christum et nos. Sed secundum terminum praedestinationis Christus nostrae praedestinationis est causa, quia Deus sic nostram salutem ordinavit ab aeterno ut per Jesum Christum completeretur. Sub praedestinatione cadit aeterna non solum quod finitum est in tempore, sed etiam modus et ordo quibus in tempore est complendum. STUS THOM.

*¿Quid de praedestinatione et reprobatione?* Praedestinatio dupliciter spectari potest, vel incomplete pro voluntate Dei absoluta et efficaci dandi gratiam, vel gloriam, nude et solitarie sumptam, haec dicitur etiam inadeguata; et complete pro voluntate absoluta et efficaci dandi gratiam simul et gloriam. Praedestinatio complete sumpta definitur: Praesertim et praeparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur; haec dicitur etiam adaequata.

Reprobatio vero est, Praecientia impietatis quorundam, et praeparatio damnationis eorundem; quae potest esse *positiva* seu adaequata et est decretum divinum quo aliqui excluduntur a vita aeterna et deputantur ad poenas aeternas; et *negativa* seu inadeguata, quae est mera non electio ad vitam aeternam. Lo demas véase en las preguntas siguientes:

*¿Utrum merita sint causa vel ratio praedestinationis?* Circa causam meritoriam praedestinationis duplex est theologorum sententia. *Prima*, quae est thomistarum, augustinianorum, congruistarum, plurimorum quae ex Scoti discipulis, distinguit praedestinationem in eam quae est secundum ordinem intentionis, estque actus divinae voluntatis ab aeterno decernentis alicui dare gloriam; et eam quae est secundum ordinem executionis, est que ipsa actualis gloriae retributio. Docetque praedestinationem executionis esse propter gratiae merita; praedestinationem vero intentionis esse mere gratuitam et independentem a quovis merito factam. *Secunda* est Molinistarum asserentium praedestinationem efficacem ex praesupposita meritorum gratiae praevisione fieri, ita ut Deus nemini prius gloriam efficaciter decernat, quam praeviderit eum gratiae certo consensurum.

Utraque sententia ex Scripturae praecipue interpretatione argumenta desumit, en vero quae ex ratione. *Haec est thomistarum* et consentientium: Quicumque prudenter et ordinate agit, prius intendit finem quam media; atqui Deus prudenter et ordinate agit, et aliunde merita sunt media, gloria est finis; ergo Deus prius intendit gloriam quam merita. *Molinistarum* vero ratio sic est: Deus ab aeterno decrevit facere quod facit in tempore, et quidem eodem modo quod facit. Atqui Deus in tempore dat gloriam propter merita, ut fides docet. Ergo Deus decrevit ab aeterno dare gloriam propter merita. Es imposible detenerse más ni conviene hacerlo en un concurso, porque no restaría tiempo para contestar á otras preguntas.

*¿Quid de praedestinatione Lucidus?* Praedestinationi, dicitur praecipuus Lucidus saeculi V, et Gothescalcus saeculi IX, docuerunt *Deum nolle omnes homines salvos fieri*, nec Christum pro omnibus, sed pro solis praedestinatis mortuum fuisse. Dammati fuerunt, primus in Concilio Arelatensi; secundus in Moguntino et Carisiaco. En verba Concilii Arelatensis; *Anathema illi qui dixerit quod Christus non pro omnibus mortuus est, nec omnes homines salvos esse velit.*

### Quaestio LXVII

*¿In quo consistat paupertatis votum, ad quod Religiosi tenentur?* «Votum paupertatis est, deliberata promissio Deo facta se abdicandi omni dominio, proprietate et usu independenti cuius cumque rei pretio aestimabilis. Paupertas autem

religiosa est: voluntaria rerum abdicatio, per quam Religiosus eorum proprietate et usu independenti privatur. Haec paupertas voto firmata efficit Religiosum incapax non solum dominii, sed etiam usus rei independenti a voluntate Superioris.» (Salmant.) Id alii auctores.

*¿In quo differat votum simplex a voto solemnium paupertatis?* «Illud est discrimen inter votum paupertatis simplex et solemnium, ut communiter cum voto simplici non pugnet dominium radicale, pugnet vero cum solemnium; attamen ex factis ecclesiasticis constat, neutram conditionem esse essentialiam; quare essentialia discrimen ponendum est in obligatione usum rerum ad leges religiosae paupertatis componendi, prout illa obligatio aut irrevocabilis et ex utraque parte prorsus firma, (in voto solemnium) aut non ita firma et irrevocabilis est (in simplici.) (Lehnl.)

«I Religiosus voto solemnium paupertatis obstrictus... omnino incapax est in particulari, seu personaliter cuiuslibet dominii rei temporalis pretio aestimabilis, etiam de licentia superioris. II Religiosus simplici voto paupertatis ligatus, potest quidem dominium directum bonorum habere; sed nihil de ipsis sine superioris licentia particulari vel generali disponere licite potest.» (Gury.)

Tamen, ut melius intelligatur, vide quod in nota ad Gurg Belli, hac in re additur; nempe: «... Porro si iure ecclesiastico tantum solemnium voto superaditur, nonne manifestum est, «iustum solemnium votum, effectumque mensuram ab ea potestate defuiri, a qua solemnitas ipsa procedit, atque adeo a supremi in Ecclesia legislatoris arbitrio pendere? Ex ipsa ergo rei natura est, quod religiosus solemniter profusus dominii incapax aut capax existat pro supremae auctoritatis arbitrio, ad cuius sapientiam omnia pro temporum, locorum personarumque adiunctis disponere spectat.» In quibus confirmatur doctrina antea exposita. P. Lehnl.

*¿Ad quid tenentur Religiosi vi voti castitatis?* «Ex voto castitatis religiosus obligatur ad se abstinendum ab omni voluntaria delectatione venerea tam interna quam externa; ac prout si contra fecerit, duo peccata committit, luxuriae ac sacrilegii.» (Scavini) et alii.

*¿An committat sacrilegium, Religiosus qui cogitationibus tantum peccaret contra castitatem?* Aff. (Patet ex praecedenti resp; sed insuper): «Ratio est, quia Religiosus vi voti castitatis tenetur abstinere ab omni voluntaria delectatione venerea, sive interna, sive externa, ita ut si castitatem laedat, duplicem incurrat reatum, luxuriae scilicet et sacrilegii. Juxta quosdam votum castitatis solis peccatis externis luxuriae violatur; quia (ajunt) religiosus dicat Deo tantum 1.º bona externa, quibus se expoliatur per votum paupertatis; 2.º corpus, cuius voluptatibus renuntiat per votum castitatis; 3.º animam, seu mentem et voluntatem, quam tradit superiori moderandum per votum obedientiae. Sed doctrina communissima et vera est, votum castitatis violari et quidem graviter etiam peccatis mere internis; quia votum promittit simpliciter Deo, se abstinendum ab omni delectatione absque ulla distinctione.» (Gury.)

*¿An sit sacrilegium religiosus renuens Superioribus obedire?* «Inobedientia religiosi est laesio virtutis religionis, et veri nominis sacrilegium atque foederis fractio. Hinc patet, posse in uno peccato inobedientiae multas malitias conjungi, quae sunt: 1) Malitia contra virtutem, ad quam res praecipue ex natura sua spectat, ut intemperantia, si jejuniu praescriptum erat. 2) Sacrilegium et infidelitas erga Deum; (ex voto). 3) Injustitia erga ipsum ordinem. 4) Scandalum, vel damnum forte causatum. 5) Formalis contemptus auctoritatis.—Malitia 1.ª, 4.ª et 5.ª, non semper adsunt; (utique 2.ª et 3.ª).

*¿Quae sint poenae contra clausuram violantes?* «I. Quoad ingressum in monasterium.—1.º Incurrunt excommunicationem reservatam (Rom. Pont.) omnes fideles utriusque sexus ingredientes monasteria monialium, et moniales eos admittentes... 2.º Item mulieres ingredients monasteria virorum, qualibet de causa, exceptis regibus vel aliis ex familiaris principum, item religiosi eas admittentes, vel introductes. Hoc autem accipiendum est tantummodo de monasteriis sui domibus regularium, qui solemnium vota emittunt... I. Quoad egressum ex monasteriis. I. Ex parte monialium.—1.º Incurrunt excommunicationem reservatam moniales ex monasterio egredientes absque argentissima necessitate, etiamsi occulte fiat... Ocu probabilis habet S. Alphonsus cum Sanchez et Bonac, quod non detur hac in re parvas materiae, atque adeo excommunicationem incurri tum si monialis e clausura vel uno passu egrediatur, vel quis intra clausuram septa vel uno gradu ingrediatur. Alii tamen apud eundem S. Alphonsum hoc negant.—II. Ex parte religiorum. 1.º Ex consuetudine et ex fine status sui, religiosi ad clausuram ita tenentur, ut sine licentia a proprio conventu egredi non possint. 2.º Poenis tamen apostatarum non subjiuntur, nisi dimisso habitu et animo non redeundi egrediantur. Sed nocturna egressio furtiva est casus reservabilis.—3.º Egressus peccatum grave est ex genere suo, quia turbat ordinem et finem vitae religiosae; ratione materiae veniale esse potest, v. gr. si die fiat et ad breve tempus, etc.» (Gury.)

*¿An Religioso sit obligatio servandi Regulam in omnibus sub peccato?* «In plerisque ordinibus regula, generatim loquendo, et per se non obligat sub peccato, ne veniale quidem. Constat ex ipsis constitutionibus variorum ordinum, et ex communi interpretatione theologorum. Excipiendi

sunt ordines, in quibus constitutiones expresse oppositum statuunt. Dixi 1.º generatim loquendo; quia quaecumque cadunt sub votis aut praecipis expressis superiorum, non carent culpa, et quidem gravi pro gravitate materiae... Dixi 2.º per se, quia theologi conveniunt, transgressionem regulae rarissime omni culpa ob rationes extrinsecas vacare. Dicit S. Ligorius, talem transgressionem vix unquam a veniali excusandum esse, quia fere semper aedit culpa aliqua ratione negligentiae, concupiscentiae, scandali, pigritiae, aut alterius cuiuslibet motus inordinati.» (Gury.)

*¿An peccet graviter aut leviter Religiosus, qui ad perfectionem non tendit?* Aff. «Etsi Religiosus vi professionis non teneatur actu esse perfectus; tenetur tamen actu ad perfectionem tendere per media ipsi in sua religione ordinarie exhibita, cum teneatur servare statum suum, qui status est tendentium ad perfectionem. Hinc graviter peccat qui de ea nullo modo curat, multo magis si suo exemplo alios religiosos inducit ad disciplinae relaxationem.» (Scavini.) Religiosus graviter peccat contra praecipuum tendendi ad perfectionem; 1.º Si vota saepe saepius infringat in re gravi ut patet... 2.º Si regulas ex contemptu generatim transgrediat. Secus vero, si eas violet, concupiscentia ductas, vel quia putat eas non esse sibi necessarias ad salutem, vel si cogitet eas non praecipui sub gravi Nam transgredi regulas in rebus exigui momenti, etiam ex consuetudine, praeciso contemptu, veniale non excedit. Non desunt tamen, qui contendunt peccare graviter contra obligationem tendendi ad perfectionem religiosum, qui frequenter, aut saltem plerumque, regulas infringit; quia sunt media efficacia, licet secundaria, ad religiosum in via perfectionis dirigendum; sed prior sententia quae communis est, verior apparet, modo omissio regularum in gravem et frequentem votorum violationem non inducat.» (Gury.)

*¿Utrum Deo conveniat adoptare filios? Not.* «Filiatio adoptiva est imitatio secundum quid filiationis naturalis, in quantum qui adoptatur, cum non habeat ex patre naturam, ipsi conferatur quaedam ejus proprietates, scilicet jus ad haereditatem ac si esset verus filius: Unde communiter a Jurisperitis et Theologis definitur adoptio: «Gratuita et liberalis assumptio personae extraneae ad haereditatem.» (Billuart.) His notatis; «Respondendo dicendum, quod aliquis homo adoptat alium sibi in filium, in quantum ex sua bonitate admittit eum ad participationem suae haereditatis: Deus autem est infinitae bonitatis; ex qua contingit, quod ad participationem bonorum suorum suas creaturas admittit. Et praecipue rationales creaturas, quae in quantum sunt ad imaginem Dei factae, sunt capaces beatitudinis divinae. Quae quidem consistit in fruitione Dei; per quam etiam ipse Deus beatus est, et per se ipsum dives, in quantum scilicet se ipso fruatur. Hoc autem dicitur haereditas alicujus, ex quo ipse est dives. Et ideo in quantum Deus ex sua bonitate admittit homines ad beatitudinis hereditatem, dicitur eos adoptare. Hoc autem plus habet adoptatio divina quam humana; quia Deus hominem quem adoptat, idoneum facit per gratiae munus ad haereditatem coelestem percipiendam. Homo autem non facit idoneum eum, quem adoptat, sed potius eum jam idoneum eligit adoptando.» (S. Thom. 3.ª p. q. 23, a. 1.)

*¿An Christus possit dici Filius adoptivus? Neg.* «Respondendo dicendum, quod filio proprie convenit hypostasis, vel personae, non autem naturae... quia filio est proprietates personalis. In Christo autem non est alia persona vel hypostasis quam increata, cui convenit esse filium per naturam. Dicitur autem supra quod filio adoptionis est participata similitudo filiationis naturalis. Non autem recipitur aliquid dici participative, quod per se dicitur. (Es decir, lo que es per se ó por naturaleza propria, no puede ser al mismo tiempo participative, ó por adopción.) Et ideo Christus qui est Filius Dei naturalis; nullo modo potest dici filius adoptivus.» (S. Thom. ib. a. 4.) (Hemos preferido poner aquí el texto de Santo Tomás para mayor satisfacción de los interesados, así disponen de una fuente más; puesto que esta materia está bien tratada en cualquier autor de Teología, en donde verán otras pruebas que no son más que el desarrollo de la que da el Santo en la Suma.)

*¿Quid de Adoptianismo?* Est error illorum qui dixerunt Christum esse Filium Dei a daptivum. Ejus auctores fuerunt, Felix Episcopus Urgellitanus, Elipandus, Archiepiscopus Tolentanus et Ascaricus ecclesiae Bracarenensis. Damnatu est in concilio Ratisbonensi, Romano, et Francofordiensi, et a Summis Pontificibus Adriano I et Leone III. (Ex Castro.)

*¿Utrum distinguatur a Nestorianismo? Aff.* Nestorianismus enim semper ponit in Christo duplicem personam seu suppositum, unum divinum et alterum humanum; ratione cuius, nempe, suppositi humani, Christus juxta Nestorianos, est Filius Dei adoptivus. Adoptianismus vero non semper admittit duplicem suppositum in Christo, sed servata unitate personae seu suppositi, asserit Christum, quatenus hominem, esse Filium Dei adoptivum. Etsi Nestoriani etiam profiterent hanc doctrinam filiationis Christi adoptivae (quae ex suo falso principio dupliciter suppositi sequebatur), tamen adoptianismus stricte sumptus intelligitur error secundo modo expositus. (Ex Billuart) et alii.

*¿An Elipandus fuerit Nestorianus?* «Non fuit Nestorianus eo sensu quod Nestorianismus, nempe dupliciter personae in Christo admit-

teret, *expressis* verbis, sed dici potest Nestorianus eo quod, etsi *expressis* hunc errorem profiteri non vellet, tamen sequitur ex sua doctrina publice propugnata de adoptione Christi, quatenus est homo. Ita eruitur ex doctrina exposita a Concilio Francofordiensi.

Quid de adoratione Christi? «Eadem adoratione patriae adoranda est divinitas Christi ac ejus humanitas». Haec prop. est de fide ex Concilio V. can. 9. sic. ajens: «Si quis... sic Christum adorat, sed non una adoratione Deum Verbum incarnatum cum propria ipsius carne, sicut ab initio Ecclesiae traditum est, anathema sit». Idem in Later. sub Martino I. et Trid. sess. 13. can. 6. de adoratione Christi in Eucharistia. Prob. 2.º Testimoniis Patrum (quae in omnibus auctoribus theologiae inveniuntur), Prob. 3.º Ratione; Proprie honor exhibetur personae, seu totae rei subsistenti, non enim dicimus quod manus hominis aut pes honoratur sed homo.... Atqui humanitas constituit unum tantum subsistentem, idem esse personale cum Verbo: Ergo una cum Verbo partialiter terminat eandem, quae ipsi defertur, adorationem patriae. (Billuart.)

No nos detenemos en dar más pruebas, porque esta cuestión está en todos los autores; véase también Santo Tomás, 3.ª p. q. 25. artículos 1, 2, 3, 4.

### Quaestio LXVIII

Ad quid teneatur Supremus Moderator Reipublicae vel Status? Supremus Moderator Reipublicae vel Status tenetur regere...; regere autem providentiae actus est...; providentia autem est ordinare in finem. Quocirca gubernare est movere aliquos in debitum finem. Pertinet igitur ad Regem (id est ad supremum Moderatorem Reipublicae vel Status) movere subditos in debitum finem, nempe ad bonum commune societatis. S.

Quid sit bonum commune societatis? Attenta boni notionem a Metaphysica tradita, bonum commune societatis potest defini: Quicquid ipsi societati appetibile sit, propter ejus perfectionem. Cum vero devenitur ad determinationem hujusmodi boni, nempe finis proprii societatis civilis, hac nimis communi et vaga scholasticorum formula expressi, bonum commune, bonum multitudinis, non una est philosophorum opinio: quidam e recentioribus eundem reponunt in progressu naturae humanae; alii in omnimoda securitate multitudinis associatae; quidam in successiva evolutione multitudinis individualis; quidam vero in evolutione et applicatione principii justitiae; alii in securitate et evolutione aequalitatis, simulque in organizatione communi laboris.

His enim sententiis praeferentibus, vestigia Card. Gonzalez insistentes, asserimus hoc bonum commune Societatis nullo in alio consistere nisi in perfectione hominis qua ens morale. Qui finis oportet ut respondeat activitati et efficaciae societatis; nam oportet ut «ea quae sunt ad finem sint proportionata ad finem induendum».

Ex determinatione boni communis seu finis societatis varia corollaria inferuntur quorum praecipuum hoc est: Triplicem hominis perfectionem implicari et exigi ab hac hominis perfectione naturali: 1.º Perfectionem physicam, quoad corpus, vires physicas, externa bona et similia. 2.º Perfectionem intellectualem hominis, ope scientiarum et artium. 3.º Perfectionem stricte moralem, seu voluntatis, quoad virtutis opera perficienda. Ex hac triplici perfectione inadeguata, ac veluti evolutione partiali facultatum hominis exurgit ejusdem adaequata perfectio quatenus ens morale constituit. — G.

An bonum commune status civilis referatur ad bonum materiale seu temporale tantum, aut complectatur etiam bonum ordinis moralis? Bonum commune status civilis complectitur etiam bonum ordinis moralis. Prob. Homines in societate civili congregantur ut recte vivant secundum modum suae naturae consentaneum, id est secundum virtutem; nam «recte vivere contingit duobus, scilicet, virtute et libero arbitrio». Atqui vivere secundum virtutem est interiori bonum hominis, nam virtus pertinet «ad id quod est proprium animae. Ergo bonum exterius quod civilis societas assequi nititur cum interiori sociorum bono consentire debet. Ex quo consequitur, ut societas civilis in eo, quod exteriori ordinem procurat interiori etiam indirecte faveat.

An potestatem habentes sint ministri Dei in bonum, quamvis sint infideles? Affirmative: En verba Sig. de hac quaestione: Tenentur supremae potestates omnes suas curas et cogitationes in bonum civitatis conferre: quippe ministri Dei sunt in bonum, in id constituti, ut per laudem bonorum, et vindictam malorum, justitia et pax, omnesque bonae artes in civitate vigeant et efflorescant; omnesque cives, ordinatae concordiae vinculo consociati, quietem et tranquillam vitam agant cum honestate conjunctam. Nec enim Dens populus creavit propter summos imperantes, sed summos imperantes propter populum bonum esse voluit; illi ergo Divinam Providentiam in rebus humanis referunt ac representant, propterea Dii dicuntur in sacris litteris.

Utrum possint infideles habere dominium seu praedilectionem supra fideles? La contestación a esta pregunta se encuentra entre las respuestas dadas en la cuestión VIII.

Utrum dominium et praedilectio sint de jure divino aut humano? Juxta Angelicum sunt ex jure humano... dominium et praedilectio introducta sunt ex jure humano...

An legislator possit condere leges contrarias

juri naturali? Véase la cuestión VIII donde también se contesta a esta pregunta.

Quid de potestate executiva legum? Nomine potestatis executivae intelligitur, facultas mandandi executioni leges latas in bonum societatis.

Inutilis enim est potestas ferendi leges, si ipsa potestas legislativa jure privetur procurandi legum executionem: esset enim auctoritas socialis in hac hypothesi, non principium practicum ad regimen multitudinis constitutum, sed principium speculativum abstractarum theoriarum legislationis humanae, sicut quilibet philosophus. Unde fallitur vehementer liberalismus politicus, cum, inducto regimine constitutionali, negat potestatem executivam a potestate legislativa oriri sicut a proprio et indivisibili principio, hoc enim posito utraque potestas simul perimitur.

Tres praecipuae potestatis executivae recensentur dotes, nempe, fidelitas, fortitudo, humanitas.

Fidelitas, qua lex applicatur secundum eisdem praescripta, ut Legislatoris intentio in ea promulganda plenum sortiatur effectum.

Fortitudo, vi ergo coercitiva debet esse munita executiva potestas, ut improbi cives vi faciant, quod amore facere recusant: secus bonum commune propter eorum improbitatem periret, et nisi vi adigerentur ad legis observantiam, melior quam proborum hominum esset eorum conditio.

Humanitas: Etenim lex hominibus imponitur libertate praeditis in agendo... ac proinde amor excitandus est in ipsis quoad ipsarum legum observantiam, ne executio crudelis, odibilem redat ipsam legem. Z.

Quid de direptione bonorum Ecclesiae in Hispania? Hanc direptionem, sive desamortizationem, ut ajunt, bonorum Ecclesiae, qua hodie gubernantes maxime delectantur, nihil esse aliud quam veram ac violentam expoliationem adversus jura Ecclesiae, ipsique naturali legi repugnantem; namque ut Grotius ipse fatetur, «dominium ex quocumque causa ortum sit, suos semper effectus habet, ex ipso jure naturali, ut scilicet, auferri nequeat, nisi ex causa, quae aut dominio insunt, aut ex dominorum facto ortum habent». G.

Haec afirmatio tota inuitur in jure, quod Ecclesiae competit acquirendi ac possidendi bona temporalia; quod jus probari potest ex prop. 26 in Syllab. Pii IX damnata. «Ecclesia non habet nativum ac legitimum jus acquirendi ac possidendi». 2.º Ex natura ipsius Ecclesiae. 3.º Ex praxi constanti a temporibus apostolicis. Et 4.º Ex consensu omnium theologorum et canonistarum.

In Hispania hoc jus competit Ecclesiae etiam vi legum civilium. Hoc enim Concordatum anno 1851 inter Pium IX et Elisabetham II Hispaniae regiam initum; hoc Decretum concordatum die 4 April. 1860 firmatum; hoc tandem ipse civilis Codex, anno 1889 recognitus et confirmatus apertissime statuunt.

His accedit decretum concordatum, vulgo, Convenio ley de 1852 art. 3.º — GURY.

An factae fuerint ab Statu competentes sanctiones? Minime: Porque la Iglesia ni recibió ni ha recibido la suficiente reparación del daño que se la ocasionó con la inicu venta de sus bienes.

Notandum tamen est: 1.º Romanum pontificem Pium IX et gubernium, conventionem inita anno 1851, statuisse in mutuo consensu, quantitatem reddituum percipiendorum in Hispania ab Ecclesiae et personis ecclesiasticis (Concord. arts. 31 ad 35) 2.º Hanc reddituum quantitatem esse obtinendam a) ex paucis bonis Ecclesiae a gubernio restitutis post tot tantisque dilapidationes, b) ex elemosynis obtentis ex Bulla Cruciatum, c) ex rebus quibusdam ordinum militarium, d) ex quadam contributione, cujus contributionis onus in se postea suscepit gubernium.

Jam vero, quum bona Ecclesiae restituta, dotem vel dotationem cultui et clero assignata, propter specialia adjuncta non satis firmam constituerent; nova inita conventionem R. Pontifex concessit, ut haec bona, factis quibusdam exceptionibus gubernio essent tradenda, acceptis prius ab ipso titulis debiti publici juxta bonorum valorem. Quae autem deessent doti, de qua in concordato conventum erat a gubernio esse supplenda. — GURY.

Quán bien cumpla el Estado tan solemnes compromisos, díganlo: 1.º la miseria del Clero cuyos mezquinos sueldos (aun los que se consideran mas pingües) son insuficientes para atender a las primeras necesidades de la vida, y la mayor parte de ellos, inferiores a los de un simple escribiente de esos centros burocráticos tan innecesarios como costosos para los españoles, que en ellos no ven otra cosa que un manantial perenne de dificultades que retardan indefinidamente los más elementales asuntos; 2.º los Templos que se derrumban sin que la Iglesia tenga medios para evitar tal desgracia a los pueblos de la católica España; 3.º la pobreza del culto a Dios tres veces santo y rey de reyes, al lado de las dilapidaciones para obsequiar y agasajar a hombres que, por muy alta que sea su dignidad, al fin son polvo y en polvo se han de convertir.

Utrum Christus habuerit omnipotentiam simpliciter? Secundum quod est Deus Christus habuit omnipotentiam simpliciter. Probatur: Potentia activa sequitur formam rei quae est principium agendi: ac etiam, vel est ipsa natura rei, ut in simplicibus, vel naturam constituit ut in compositis; ergo cum ipsum esse Dei sit incircumscripsum omnipotentia (Exod. 15) se-

quitur naturam divinam habere potentiam activam respectu omnium quae possunt habere rationem entis: quod est habere omnipotentiam.

Secundum quod est homo Christus non habuit omnipotentiam simpliciter: Prob. Quod est proprium Dei non potest creaturae convenire: sed esse omnipotentem est proprium Dei, juxta illud Scrip. Omnipotens nomen ejus: Ergo Adde his quod ipse S. Thomas alio dicit in loco: «Christus poterat perficere omnia quae volebat, secundum quod Deus, non autem secundum quod homo; quia secundum quod homo non habuit omnipotentiam.»

Utrum eam habuerit respectu corporalium creaturarum? Tantummodo ut Deus habuit omnipotentiam respectu corporalium creaturarum, propterea anima Christi praeter consuetum ordinem naturae creaturas immutare non potuit nisi quatenus fuit divinitus instrumentum.

Prob. Triplex est transmutatio: alia naturalis quae scilicet fit a proprio agente secundum ordinem naturae: alia miraculosa ab agente supernaturali super consuetum ordinem naturae: alia, qua res potest redigi in nihil. Anima Christi potest considerari secundum se, vel prout est instrumentum Verbi Dei sibi personaliter uniti. Anima potest operari omnes effectus congruentes suae naturae secundum virtutem naturalem et gratitiam, qui effectus ad tres reducuntur: puta gubernare corpus, dirigere actus humanos, illuminare per gratiae et scientiae plenitudinem omnes creaturas racionales ab ejus perfectione, per modum quo hoc est conveniens creaturae rationali.

Anima Christi ut instrumentum Verbi, potuit efficere omnes operationes miraculose ordinabiles in finem incarnationis, qui finis est instaurare omnia sive quae in coelis, sive quae in terris.

Non potuit mutare creaturas redigendo in nihil: 1.º Quia annihilare correspondet creationi. At non potuit creare: Ergo....

Is potest annihilare qui conservat: Sed solus Deus conservat ut ait Paul. Hebr. I. 3. Portans omnia verbo virtutis suae: Unde patet non habere omnipotentiam respectu mutationis creaturarum. — C. et S. TH.

Utrum in Christo sit tantum unum esse? Nota hic per verbum esse, existentiam intelligi. Hoc posito ad probationem devenimus: In Christo quae ad naturam pertinent sunt duae: quae ad hypostasim sunt unum: esse autem ad utrumque pertinent, ad hypostasim ut ad id quod habet esse: ad naturam, ut ad id quod aliquid habet esse; quia significatur per modum formae quae dicitur ens, ex eo quod ea aliquid habet esse. Si est aliqua forma vel natura quod non pertineat ad esse personale hypostasis subsistentis, illud esse non dicitur esse illius personae simpliciter sed secundum quid. Esse quod per se pertinet ad personam, impossibile est ut in una persona multiplicetur: quia impossibile est quod unus rei non sit unum esse.

Si natura humana adveniret filio Dei, non personaliter sed accidentaliter oporteret ponere in Christo duo esse, alterum ut Deus; alterum ut homo.

Quoniam Christo humana natura advenit personaliter, secundum hanc naturam non advenit ei novum esse personale, sed solum nova habitudo esse personalis praexistentis ad naturam humanam, ut illa persona non solum naturae divinae sed etiam humanae subsistere dicitur. Unde in Christo est tantum unum esse simpliciter personale. — BEN.

### Quaestio LXIX

Apud quem sit potestas judiciales? Ex his quae dictae sunt in quaestione IX eruitur societatem perfectam potestatem habere judiciariam, cujus praecipuum est munus personas instituere apud quas sit vindicare leges, infligendique facultas transgressoribus poenas. Ideo facultas judicialis immediate est propria societatis, mediate vero apud iudices ab auctoritate sociali designatos. M. J. E.

Quot personae reperiantur in iudicio? Tres, actor, reus, et iudex; actor et reus qui de jure litigant; iudex qui sententiam pronuntiat.

Quid sit iudex et quae ejus munera? «Persona facultate legitime praedita iudicandi dicitur Iudex.» ZIGLIARA. — Debet iudex scientia competentem polere, breviter definire causam, a litigantibus munera non suscipere, secundum leges iudicare, in dubiis favere possessori et reo praesertim in criminalibus, juxta probabiliorum sententiam pronuntiare, juxta sola allegata et judicialiter probata iudicare. — DESAYES.

In quo differat actor ab accusatore? Actor refertur ad causas civiles, accusator vero ad criminales. Actor seu petitor est ille qui proponit actionem ad obtinendam reparationem proprii damni et qui prior provocat ad iudicium vel per se vel per procuratorem. Accusator est ille qui crimen defert Judici, vindictamque ab eo ob bonum commune postulat in scriptis, cum onere probandi crimen. objectum. — MARC.

Utrum accusator sit idem ac denunciator? Minime, quia denunciator quamvis superiori manifestet crimen, non assumit onus illud probandi; praeterea (ex div. Thoma) denunciator intendit correctionem fratris; accusator vero punitionem criminis.

An teneatur reus fateri veritatem? Tenetur fateri veritatem, dummodo legitime ac juridice interrogatur, quia iudex legitime interrogans jus habet veritatem a reo exigendi; ergo repugnat esse simul in reo jus eam negandi. Hinc Benedictus XIV docet generatim negandam esse

absolutionem reus veritatem reticentibus, quia pertinet ad commune bonum ut sones dignoscantur ac puniantur, maxime si poena quae timetur sit ecclesiastica, quia est medicinalis. — An vero teneatur reus delictum fateri cum timore mortis vel alterius poenae gravissimae, acriter disputatur. Qui negativam opinionem sequuntur, a confessione delicti reum excusant quia lex esset nimis dura atque humanae imbecillitati quasi impossibilis; excipiunt tamen casum in quo necessaria sit confessio ad damnum commune avertendum. Qui vero affirmativam sequuntur cum Div. Thoma, dicunt iudicem jus habere cognoscendi veritatem quoties legitime interrogat. MARC.

Utrum fas sit appellationem interponere in causa civili certo minus probabilis? Minime, quia si novus iudex, juxta opinionem minus probabilem pro reo iudicaret, certe inique ageret. — Iudex debet in civilibus favere possessori certo, donec dentur contra ipsum rationes convincentes, nam ex regula juris, melior est conditio possidentis. Si de possessione dubitetur, communis sententia est res adjudicari debet afferenti rationes notabiliter probabiliores, et in aequalitate rationum rem dividere, nisi agatur de causa privilegiata; nam iudex tenetur jus suum unicuique tribuere, et jus in dubiis mensurari debet ex probabilitate rationum. MARC.

An sit omnibus obligatio testimonium in iudicio praestandi? «Nemo tenetur ex justitia commutativa (nisi aliunde teneatur ex officio accusare) sponte se offerre ad testificandum, at quandoque tenetur ex charitate, ex gr. ad liberandum innocentem. Porterit tamen teneri ex justitia legali non solum ad testificandum sponte, verum etiam ad denuntiandum, imo ad accusandum crimen directe et immediate bonum commune laedens, cum alia via damnum vitari non possit; quia unusquisque tenetur finem principalem societatis quaerere, quod est bonum commune. GURY. DIV. THOM.

Quae sint testimonii obligationes? «Testis legitime citatus tenetur coram iudicibus se sistere, juramentum praescriptum emittere, integre veritatem dicere, et deinde postulatis (praeguntas) simpliciter juxta conscientiam respondere. Ita omnes.» GURY. — «Si peccaverit anima et audiverit vocem jurantis, testisque fuerit quod aut ipse vidit, aut conscius est, nisi indicaverit, portabit iniquitatem suam.» LEVITICI V. La razón es la misma de la pregunta anterior. Ahora bien, si no se lastima el bien común, no habrá obligación de declarar en los casos siguientes: Si se conoce la falta bajo secreto de confesión; si llegó a nuestra noticia por conducto de personas no fidedignas; si nos consta que se cometió por ignorancia ó por cualquier defecto que libre al acto de gravedad; si la declaración ha de causar grave daño; si se nos comunicó bajo secreto natural, aunque no prometieramos guardarlo. GURY.

Quomodo se gerere debeant advocati et procuratores? «Advocati et procuratores tenentur ex justitia commutativa erga litigantes scientiam competentem habere, causam diligentia et studio congruo suscipere ac persequi, et dilaciones litigantibus damnosas praecavere; secus peccant et restitutioni sunt obnoxii ex quasi contractu cum societate. GURY.

Quid de scribis? Scriba, seu secretarius, peritus esse debet, fidelis ac diligens, definirique potest: persona ab auctoritate publica constituta ut acta judicialia ab ipsa conscripta fidem faciant. GURY. — De iniuriis quas scriba committere potest vide etiam GURY et MARC vel SCAVINI. De obligationibus.

Quid de notariis? «Notarius seu tabellio dicitur ille qui auctoritate legitima constituitur ad scribenda acta seu instrumenta publica quae tum in iudicio, tum extra iudicium, fidem faciant; debetque esse expertus, diligens, fidelis, et justitiae tenax. GURY. De iniuriis quae ab illis committi possunt vide ibidem auctores in citato loco.

Quid de alios iudicum ministris? Restat apparitor (alguacil, ujier) qui ex officio, vadimonia et mandata justitiae defert, atque executiones a iudice decretas perficit. De suis obligationibus scito: illum teneri ad aptitudinem requisitam munere suo, ideoque debet esse relative peritus; cavere debet vexationem in mandatis exequendis et etiam negligentiam, ideoque fidelis; etiam humaniter procedet temperando asperitatem, ideoque charitatem habens, etc., etc., etc. Vide GURY ibi.

Dios nos libre de todas estas buenas gentes. Amén.

Quid de potestate judiciaria Christi? Dicendum: 1.º Quod illi competere, nam ad iudicium faciendum tria requiruntur: potestas subditos coercendi, rectitudinis zelus, et sapientia; duo autem prima praeelegantur ad iudicium, sed proprie tertium est, (nempe, sapientia) secundum quod accipitur forma iudicii, quia ipsa ratio iudicii est lex sapientiae vel veritatis secundum quam iudicatur. Sed haec Dei Filio conveniunt quia est sapientia genita et veritas a Patre procedens et ipsum perfecte repraesentans. Ergo. 2.º Illam adaeptus est Christus etiam ex meritis, ut secundum Dei justitiam iudex esset qui pro Dei justitia pugnavit et vicit et injuste iudicatus est. 3.º Quod sese extendit ad omnia etiam ad angelos: relate ad homines en verba Apostoli Rom. XIV: Omnes stabimus ante tribunal Christi; respectu angelorum sic ipse Apostolus II. Cor. cap. VII. An nescitis quoniam angelos iudicabimus? Sed Sancti non iudicabunt nisi auctoritate Christi. Ergo. Ex Div. Thoma.

Utrum Christus habeat hanc potestatem secundum

dum quod homo? Utique triplici ex capite: primo propter convenientiam et affinitatem Christi ad homines, nam sicut operatur Deus per causas medias propinquiores effectibus, ita iudicat homines per Christum hominem, ut sit suavis iudicium hominibus; secundo quia in finali iudicio erit resurrectio corporum mortuorum, quae suscitabit Deus per Filium hominis, sicut per Christum suscitavit animas, in quantum est Filius Dei; tertio, quia «rectum erat ut iudicandi viderent iudicem: iudicandi autem erant boni et mali; restabat ergo ut in iudicio forma servi (in Christo) et bonis et malis ostenderetur, forma Dei solis bonis reservaretur». Div. Thom.

*An potestas Christi sit universalis?* Contestando anteriormente: la potestas de Cristo se extiende a vivos y muertos y aun a los ángeles.

*Utrum sit unum vel duplex iudicium divinum?* Duplex: «primum est cum unusquisque nostrum migrat e vita, nam statim ad Dei tribunal sistitur, ibique de omnibus iustissima quaestio habetur, quaecumque ant egerit, aut dixerit, aut cogitarit unquam, atque hoc *privatum* (seu particulare) iudicium vocatur. Alterum vero est cum uno die, atque uno in loco omnes simul homines ad tribunal Iudicis stabunt, ut omnibus omnium saeculorum hominibus inspectantibus et audientibus, singuli quid de ipsis decretum fuerit cognoscant;..... hoc autem generale (seu universale) iudicium appellatur.» CATHEQUISMUS PII V.

*Quid de iudicio finali?* Est ipsum iudicium universale, quod fit in fine mundi praecedentibus signis de quibus Math. XXIV et Apostolus II ad Thess. II loquitur; et ratio ejus est multiplex, nam etsi vita hominis temporalis secundum se terminetur post mortem, remanet tamen secundum quid dependens ex futuris: primo quia vivit adhuc in memoria hominum cum fama plerumque indebita vel bona vel mala; secundo quia vivit adhuc in filiis, cujus bonitas vel malitia parentibus indebita tribuitur; tertio, quia vivit in effectum suorum operum, de quibus colligere debet apud omnes laudem vel damnationem causalitatis; quarto, ut providentia Dei appareat vindicata in hi: distributione bonorum et afflictionum, nam saepe contingit querela, qua etiam sancti deplorant felicitatem temporaneam improborum, angustiam e contra iustorum. Haec omnia iudicari perfecte non possunt hujus temporis curso durante. Et ideo oportet esse finale iudicium in die novissimo in quo perfecte iudicentur. CARBONE.

### Quaestio LXX

*Quid de medicis, chirurgis et pharmacopolis?* «Grave ac delicatum munus incumbit Medicis, et propterea servata, Chirurgis et Pharmacopolis, eo quod hominum vita eorumque vitae sospitas ipsis conceditae sint. Hinc tenentur et quidem sub gravi, scire quae ad sui muneris exercitium spectant; adhibere illas curas quae morbi gravitati respondeant; servare aequitatem in exigendo stipendio. In his, si culpa sua deficiant, obnoxii sunt reparationis damni quod inde secutum est.» MARC.

*An peccet graviter omissione diligentiae debita in auxilio praestando?* Affirmative si vi contractus tenerentur aegrotos invisere; nec suum facerent stipendium; si vero non ex contractu, sed tantum ex charitate infirmo petenti auxilium succurrere debeant, tum graviter peccabunt, cum ex omissione assistentiae infirmitas gravetur, deficiente medico alio stipendio conducto.» LE NOIR.

*Utrum ejusmodi peccata sint contra iustitiam aut contra charitatem?* Se deduce de la anterior. Si estan obligados a la asistencia por contrato, por igual, etc., peccan contra iustitiam; si nada reciben del enfermo, sólo faltarian a la caridad.

*Utrum fas sit uti remediis dubiis, aut tantum probabilibus, cum vitae periculo aegrotorum?* «In medendo tenetur medicus adhibere remedia tutiora. Si tamen casus esset desperatus, satis probabiliter licet uti remedio dubio, id est, probabiliter profuturo et probabiliter nocituro, quia in huiusmodi casu, aliqua spes vitae praefenda est periculo accelerandi mortem. Solius autem experimenti gratia non licet incerta prosumus atque inexplorata remedia applicare infirmis, etiam desperatis, cum periculo graviter nocendi.» MARC.

*An ei liceat exigere honorarios immoderatos praetextu gravitatis morbi?* Nada que sea immoderado es licito. Inter peccata quae chirurgi possunt committere, in textu *Medulae* auctore Busembau, ex Saucto Alphonso desumptae, transcripta vero a Marc. Le Noir, alisque, en punctum tertium: «Peccant..... Si mercedem iusto maiorem exigant.» En medicina como en toda clase de trabajo, debe haber proporción entre éste y los honorarios que se reclamen si no ha de faltar a la justicia.

*An medicus habeat aliquam obligationem quoad aegrotantis animam?* «Tenetur per se sub gravi infirmum admonere de periculo in quo versetur et de necessitate sacramenta recipiendi, ne absque illis decedat. Constat 1.º ex lege naturali seu ex praeecepto charitatis. Constat 2.º ex dispositione Conc. Lateranensis IV, confirmata et renovata a variis Pontificibus (Pio V, Benedicto XIII.) et quamvis hae Constitutiones videantur hodie abrogatae manet tamen praeeceptum naturale et divinum.» GURY. Esto puede hacerlo el Médico por sí ó por medio de la familia, del amigo, del confesor del enfermo.

*An teneatur ad secretum servandum super infirmitates de quibus consultitur?* «Obligatio secreti commissi est gravissima, praesertim si committatur ex necessitate..... ut fit cum medi-

cis..... Tale enim secretum habet naturam contractum onerosi et totius societatis interest ut inviolabiliter custodiatur. Hinc, ratione muneris et boni publici, medici saepe tenentur ad silentium etiam cum periculo gravis damni proprii; nec solvuntur a silentio per auctoritatem iudicis legitime interrogantis..... Cessat tamen obligatio secreti, etiam commissi sui rigorosi, ubi revelatio necessaria est ad bonum commune, ad salutem innocentis, vel ad bonum ipsius committentis.» MARC.

*Utrum Christus debuerit miracula facere?* Lo que Cristo debió ó no debió hacer, no lo sabemos ni debemos averiguarlo; la pregunta es si fué conveniente que Cristo hiciera milagros; y bastaría contestar que debió serlo cuando los hizo. «Miracula fiunt vel ad confirmandam veritatem ordinis super naturalis (quia quae sunt fidei, cum non possint ratione humana probari, argumento divinae virtutis probantur, vel ad ostendendam praesentiam Dei in homine per gratiam Spiritus Sancti. Sed utrumque circa Christum erat manifestandum, nempe, veritatem esse quae bocebat ordinis supernaturalis, et quod Deus erat in eo per gratiam non quidem adoptionis sed unionis. Ergo conveniebat quod fieret miracula. CARBONE super Div. Thomam.

*Quodnam fuerit primum Christi miraculum?* Mutationem aquae in vinum in nuptiis in Cana Galileae esse primum Christi miraculum patet ex ipso Evangelio, vocante opus hoc *initium signorum* Jesus. Joan. II.

*Quid de miraculis Christi circa spirituales substantias?* Ya se sabe que entre las substancias espirituales estan los ángeles buenos ó malos. La pregunta en Saucto Tomas se dirige a probar la conveniencia de que Cristo hiciera milagros sobre los ángeles malos, en contra del demonio. «Respondeo dicendum quod miracula quae Christus fecit, fuerunt argumenta (probas) fidei quam ipse docebat. Futurum autem erat ut, per virtutem divinitatis ejus, excluderet daemones potestatem ab hominibus credituris in eum, juxta illud: *nunc princeps huius mundi ejicietur foras* (Joan. XII.) Et ideo conveniens fuit quod, inter alia miracula, etiam obsessos a daemone liberaret, (lo cual es milagro sobre la substancia angélica del demonio).» Div. Thom.

*Utrum Christus fecerit miracula circa coelestia corpora?* Utique, legitur Luc. XXIII, quod in passione Christi tenebrae factae sunt in universa terra usque ad horam nonam, et obscuratus est sol; quae omnia fides catholica miraculose facta intellexit.—San. Jerónimo dice que este acontecimiento se debió a que el sol retraxisse radios, in quantum divina virtute factum est ut solis radii ad terram non pervenirent. San. Dionisio lo atribuye a un eclipse imprevisto en el cual ocurrieron cuatro milagros: primero porque no era tiempo de conjunción que ocurre en el novilunio, sino en el cuarto de luna llena; segundo porque ya había pasado la luna del sitio en que estaba el sol, y por tanto, tuvo que retroceder para que se verificara el eclipse; tercero porque el sol empezó a obscurecerse por la parte oriental, cosa que jamás ocurre naturalmente: la luna marcha de occidente a oriente, y por tanto, encuentra siempre al sol por su lado occidental; cuarto porque el eclipse empezó a desaparecer al revés que siempre; naturalmente desaparece por donde empieza, pero entonces ocurrió lo contrario, que acabó por el lado opuesto al en que había empezado. El Crisóstomo añade otro milagro, el de la duración, que fué de tres horas. Véase SANTO TOMÁS.

*Quid de ejus miraculis circa homines?* «Bene omnia fecit, et surdos fecit audire, et mutos loqui. Marci VII.—Respondeo dicendum quod, ea quae sunt ad fidem, debent esse fini proportionata. Christum autem ad hoc in mundum venerat et docebat ut homines salvos faceret. (Non misit Deus Filium suum in mundum ut iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum.) Et ideo conveniens fuit ut Christus, particulariter, homines miraculose curando ostenderet, se esse universalem et spirituales hominum salvatorem.» Div. Thom.

*An fecerit etiam miracula circa creaturas irracionales?* Utique, nam miraculum Christus fecit, in copiosa piscium captura (Luc. V. et Joan. ult.) et in pisce quem Petrus caepit et invenit in eo staterem; in ficulnea quam ex sicavit (Math. XXI.); in ventis et mare quae imperavit et facta est tranquillitas, ut videri est Math. VIII; in apertione monumentorum et motum terrae in sua morte, Luc. II., etc.

Cur vero Christus hac fecerit, en Div. Thomae rationem: «Respondeo dicendum quod miracula Christi ad hoc ordinabantur ut virtus divinitatis cognosceretur in ipso ad hominum salutem. Pertinet autem ad virtutem divinitatis ut omnis creatura sit ei subjeta. Et ideo in omnibus creaturarum generibus miracula eum facere oportuit, et non solum in hominibus, sed etiam in irrationabilibus creaturis.»

### Quaestio LXXI

NOTA. En esta lección nos ceñiremos a lo que suele exigirse en moral, aunque muy bien pueden tratarse las cuestiones dogmáticas y explicarlas en la forma que hacen todos los autores de teología dogmática que pueden consultarse.

*Quid et quotuplex sit Sacramentum?* Communis definitio haec est. «Signum sensibile a Deo permanentiter institutum ad significandam et conferendam gratiam.» Dicitur *signum*, ad genus Sacramenti designandum; *sensibile*, ut species signi indicetur; *sacrum* a Deo

permanentiter institutum, quibus verbis et differentia ab aliis omnibus signis, et illius permanentia et a Deo institutio designatur; et praeterea tam antiquae quam novae legis sacramenta includuntur; verbis ad significandam et conferendam gratiam, effectus sacramentorum tam antiquae quam novae legis declarantur. (Castro.) *Divisio.* Sacramenta juxta varias proprietates sic distinguuntur: 1.º *Necessaria, vel non necessaria.* Iterum necessaria sunt vel *necessitate media*, vel *necessitate praeecepti.* Necessaria sunt necessitate media *Baptismus*, qui est janua Ecclesiae et regni coelorum, et *Paenitentia* pro iis, qui in peccatum mortale post Baptisum lapsi sunt; necessaria necessitate praeecepti sunt caetera omnia, ultimis duobus exceptis, quae non sunt necessaria pro privatis, sed tantum pro communitate. 2.º *Imprimencia, vel non imprimencia* characterem in anima. Characterem imprimunt Baptismus. Confirmatio et Ordo; caetera non imprimunt. 3.º *Formata vel informia*, prout gratiam producant dum suscipiuntur, aut, intercedente obice, effectum suum suspendunt, donec obex removeatur. 4.º *Sacramenta vivorum, vel mortuorum*, prout gratiam sanctificantem, seu primam gratiam jam supponunt, eamque tantum adaugent; aut ex primaria sua institutione eandem conferunt. (Gury.)

*An Christus instituerit immediate et per se ipsum omnia novae legis sacramenta?* Aff. «Quibus mediis Sacramenta a Christo potuerunt institui: *immediate*, sive per se nominatim determinando omnia et singula septem Sacramenta; et *mediate*, id est Apostolis vel Ecclesiae eam largiendo potestatem, ut, pro re nata, aliqua ipsi ejus nomine determinarent. Fatentur omnes vel ipsi Protestantes Baptisum et Eucharistiam fuisse instituta a Christo immediate; hoc enim clare exhibet S. Pagina: et definitum est in Tridentino (sen. 7. can. 1.) Sed utrum omnia et singula Sacramenta Christus instituerit immediate, non satis convenit: neque id definitum est. Nobis videtur probabilior et Tridentino ipsi conformior sententia, quae affirmat; Sacramenta enim sunt veluti fundamenta, quibus Ecclesiae tota innititur; at verosimile non est Christum ea, quae pro Ecclesia tanti momenti sunt, noluisse per se instituisse, sed aliis curam hanc demandasse.» (Scavini.) Haec ipsa est communis sententia.

*Quibus rebus perficiuntur omnia sacramenta?* «Omnia Sacramenta tribus perficiuntur. 1.º *Rebus* tanquam materia. 2.º *Verbis* tanquam forma. 3.º *Persona ministri* confidentis sacramentum cum intentione faciendi quod facit Ecclesia. Constat ex Conc. Florent in decreto unionis.» (Gury.)

*Quot et quanam sint sacramentorum effectus?* «Duplex est effectus a Sacramentis immediate proveniens; unus omnibus communis, et est *gratia*; alter proprius nonnullorum tantum, et est *character*. Diximus *immediate proveniens*; nam et tertius est, *cognatio spiritualis* proveniens ex Baptismo et Confirmatione; sed tantum ecclesiastico jure inducta est.» (Scavini.)

*Utrum sacramenta sint necessaria?* «Si agitur de *necessitate ea instituendi*, nulla fuit certe necessitas; si quidem Deus poterat alio modo suam gratiam nobis donare. Id tamen congruentier factum est, tum quia est homini connaturale, ut per sensibilia perveniat in cognitionem intelligibilem; tum quia sicut homo peccando se subdidit corporalibus, ita conveniens fuit, ut ibi haberet remedium unde morbum contraxit; tum ne esset homini durum, si totaliter a corporalibus abstraheretur, cum circa ista actio humana versetur. Si vero agitur de *necessitate ea sumendi* jam instituta, utique ea necessaria sunt, vel pro singulis, est Baptismus; vel pro communitate, ut Ordo et Matrimonium; si secus esset, Christus illa inaniter condidisset. Hinc Tridentinum definiit: (sen. 7. can. 3.) «Si quis dixerit Sacramenta novae Legis non esse ad salutem necessaria, sed superflua; et sine eis aut eorum voto, per solam fidem homines a Deo gratiam justificationis adipisci, licet omnia singulis necessaria non sint, anathema sit.» (Scavini.) (De hac re etiam D. Thom. 3.ª p. q. 61.)

*An gratiam conferant ex opere operantis aut ex opere operato?* «Sacramenta operantur ex opere operato, id est vi divinae institutionis, independentes ab opere operantis, scilicet ministri et subjecti sacramentorum.» (Gury.) «Si quis dixerit, per ipsa novae legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam..... anathema sit.» Trident. sess. VII. can. 8.

*Quid de eorum materia et forma?* «Materia est res sensibilis ad rationem sacramenti per formam determinanda. Hinc materia est id, quod in sacramento est magis indifferens, et minus perfectam significationem habet; adeoque per aliud determinari ad significandum debet. Materia duplex est, alia remota et alia proxima. Prior est ipsa res sensibilis, quae in sacramento adhibetur, seu res circa quam actio sacramentalis exercetur. Posterior est ipsamet applicatio seu usus materiae remotae in actione sacramentali. *Forma* vero est pars sacramenti, quae determinat materiam ad sacramentum efficiendum, et quae ordinarie consistit in verbis a ministro prolatis. *Principia.* I. Materia et forma omnino sunt necessaria ad sacramenti validitatem; ideoque, alterutra deficiente, sacramenta confici nequeunt..... II. In conficiendo sacramentum extra casum necessitatis materia et forma adhibere debet moraliter, prout haberi queat, certa..... III. Materia et forma uniri se applicari debent ab eodem ministro et erga idem subjectum..... IV. Ut sacramentum sit validum, debet inter materiam et formam..... tanta esse

conjunctio ut..... unum totale signum constituant.» (Gury.)

*Quid de ministro et ejus conditionibus ad sacramenta conferenda?* «Minister Sacramentorum est solus ipse homo viator; cum ipsi tantum de ordinaria Dei providentia id tributum sit. Duplex distinguitur minister: *ordinarius*; est qui per legitimam ordinationem, ideoque munere proprio, ac vi dignitatis suae sacramenta conficit..... et *extraordinarius*, qui nempe conficit quidem aliqua sacramenta, sed solum ob peculiare privilegium vel speciale, vel urgentem necessitatem. Ad validam Sacramenti confectionem requiritur in ministro 1.º *intentio*, id est, *deliberata voluntas saltem faciendi quod facit Ecclesia* per illum ritum..... Intentio... esse potest; *actualis, habitualis, interpretativa et virtualis*..... Certum est, 1.º non requiri intentionem *actualem*, licet ea optanda sit.... 2.º *Habitualement* intentionem non sufficere, nec *interpretativam*..... 3.º Sufficere intentionem *virtualem*; haec enim vere sufficit, ut homo operetur humano modo, cum talis intentio ab actuali procedat. 2.º *Attentio externa*, qua minister externos ritus humano modo persolvit, requiritur; secus non haberetur sacramentum. At improbabilis et singularis videtur opinio Croix, qui ad valorem requirit in ministro etiam *attentionem internam* praeter intentionem faciendi quod facit Ecclesia, ut nempe hic et nunc intellectus consideret quod actu agit; nam moralitas actus non ab attentione, sed ab intentione agentis procedit..... De fide est, quod ad *validam* Sacramenti confectionem non requiritur in ministro probitas vitae..... quia Sacramentorum minister non agit propria, sed divina Christi virtute..... Nec requiritur *fides* in ministro; ideoque sunt valida sacramenta *rite* ab hereticis collata.... Ad *licitam* Sacramenti confectionem praeter ea quae necessaria sunt ad *validam*, requiritur. 1.º Ut minister ritus omnes et ceremonias praescriptas servet, etsi non substantiales..... 2.º Ut sit in statu gratiae.....» (Scavini.)

*Quid sit character sacramentalis?* «Character sacramentalis est: signum spirituale et indelebile, per quod homo distinguitur ab aliis, et fit idoneus ad non nulla quae sunt cultus divini.» Dicitur *signum*, habet enim rationem veri signi, in quantum per sensibile sacramentum imprimitur, *spirituale* cum animam tangat, non corpus; *indelebile*, per characterem enim homines ordinantur seu consecrantur..... quae porro semel consecrata et dedicata sunt, quamdiu integra, semper consecrata ac dedicata remanent; *per quod homo distinguitur ab aliis*, nempe baptizatus a non baptizatis; miles a non milite, sacerdos a laico; et fit *idoneus ad nonnulla*, etc.; fit autem idoneus per Baptisum ad caetera sacramenta suscipienda, per Confirmationem ad fidem Christi profitendam uti ejus miles, per Ordinem ad rite obeunda munia ministerii Clericalis. Essentia characteris non consistit in *initerabilitate*; quia haec est potius illius effectus. Neque in *mera extrinseca denominatione*; quae character ex Tridentino est indelebiter in anima impressus. D. Thomas docet illum esse certam animi *modificationem*, seu *qualitatem aut potentiam spiritualem*, quae remanet etiam in altera vita, in beatis ad gloriam, in damnatis ad ignominiam.» (Scavini.)

*Quid de subjecto sacramentorum?* «Subjectum sacramenti dicitur ille, qui sacramentum suscipit, et est capax effectus sacramenti. Subjectum sacramentorum est *solus homo viator*..... Non omnes tamen homines sunt omnium sacramentorum capaces.... Ratio a priori cur solus homo viator sit capax sacramentorum est voluntas Christi Domini institutoris sacramentorum..... *Principia.* I. Ad sacramenta *valide* suscipienda nulla requiritur probitas, nec propria fides in subjecto, si Paenitentiae sacramentum excipias..... II. In infantibus aut perpetuo amentibus nulla requiritur dispositio nec intentio, ut valide recipient sacramenta quorum sunt capaces..... III. In adultis ad validam sacramentorum susceptionem aliqua requiritur intentio..... pro plerisque sacramentis sufficit intentio habitualis, etiam quandoque confusa tantum, seu implicita, spectata cujusque sacramenti natura..... IV. Ad caetera sacramenta valide suscipienda praerogatur susceptio Baptismi..... I. Ad sacramenta *vivorum* licite et fructuose recipienda, praeter intentionem ea suscipiendi, praerogatur status gratiae..... II. Ad sacramentum *mortuorum* ab adultis licite recipienda requiruntur actus saltem impliciti fidei et spei..... insuper actus doloris de peccatis, quia nulli datur venia peccatorum sine retractione aut dolore de peccatis commissis.....» (Gury.)

*Quot et quanam sint sacramentalia?* «*Sacramentalium* vocabulo nuncupamus caeremonias quasdam ab Ecclesia inductas, ut ad instar Sacramentorum res sacras significant, et pie adhibita plurimum afferant spiritualis utilitatis. Differunt a Sacramentis tum quia haec a Christo, illa ab Ecclesia sunt instituta; tum quia haec effectum suum producant *ex opere operato*, illa vero *ex opere operantis*. Sex autem Sacramentalia numerantur hoc versiculo: *Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens.* Orans, indicat Orationem Dominicam, et caeteras Ecclesiae praeces praesertim publicas. *Tinctus*, aspersionem aquae lustralis, et sacras in diversis consecrationibus unctiones. *Edens*, manducationem esculentorum, quae a Sacerdote benedicuntur. *Confessus*, confessionem quae a Diacono fit populi nomine feria V Caena Domini; sicuti illam etiam, quae fieri solet in Missa et in Officio. *Dans*, elemosynam praesertim, et quidquid ex praee-

cepto virtutis et Ecclesiae tribuitur. *Benedicens*, benedictionem Episcopi, Abbatis, Sacerdotis. Item benedictionem *candelarum, cinerum, palmarum, etc.*, (Scavini).

*Quinam sint sacramentorum ritus essentialis et accidentales?* «Sacramentorum caeremonias dicimus ritus illos, qui ex Ecclesiae institutione solent in Sacramentorum celebratione adhiberi. Isti autem distinguuntur a materia et forma, et ideo ad Sacramenti essentialiam nullo modo pertinent. Caeremoniae aliae dicuntur *integrales*, quae Sacramenti actionem complent, ejusque effectus clarius indicant, ut exorcismi in Baptismate; aliae *accidentales*, quae ad rei ornamentum et decorem pertinent, ut genuflexiones, etc. Caeremoniae, autem proprie discrepant a ritibus, quamquam promiscue usurpentur; caeremonia enim est ipsa actio; ritus est modus, quo ea actio fit». (Scavini). Ut vides juxta Scavini non dantur ritus proprie essentialis, qui ad essentialiam Sacramenti pertineant; tamen alii auctores ut Castro et Billuart, ex gr. illos admittunt sic. «Caeremoniae Sacramentorum sunt actus exteriores religiosi: quaedam sunt Sacramenti essentialis, at sunt quae versantur circa materiam et formam, intentionem et potestatem ministri; aliae sunt accidentales quae ritum essentialiam vel praecedunt, vel comitantur, vel subsequuntur et sine quibus, subsistit Sacramentum». (Billuart).

*Quid de eorum iteratione?* «Quoniam sacramentum cum dubia materia, sive cum dubia forma, quod variis quidem occurrit, collatum conditionate repeti debet, operae pretium est, sub uno conspectu regulas de iterandis sacramentis exhibere: REGULA 1.<sup>a</sup> Non licet sacramentum iterare, si dubium quod de valore sacramenti movetur, omni rationabili fundamento caret. REGULA 2.<sup>a</sup> Licet sub conditione sacramentum iterare, quando rationabile dubium de sacramento valide collato adest. Pro rationabili autem, ita ut sub conditione sacramentum repeti possit, dubium aliquid habetur facilius quidem in sacramentis non necessariis, aut in se non iterabilibus: generatim tunc censetur rationabile: 1) quando in dubio juris opinio negans valorem, aut dubitans de eo, non est aperte falsa; 2) in dubio facti, quando, spectatis circumstantiis, non pro merito et inani scrupulo haberi debet. REGULA 3.<sup>a</sup> Debet repeti sacramentum sub conditione, si occurrit dubium, ex quo repetitio licita evadit, et insuper secundum regulas justitiae aut caritatis adest obligatio curandi, ut homini, de quo agitur, certius sacramentum administraretur, ne scilicet aut notabili bono privatus existat, aut gravis damni periculo exponatur. (Lecmk.)

*Utrum simulare sacramentum sit idem ac illud dissimulare?* Negat. «Simulatio est positio alicujus signi exprimentis aliquid contra illud, quod habetur in mente; dissimulatio autem est ommissio signi ut inde aliquid menti contrarium significetur. Unde simulatio in Sacramentis habetur quando a ministro ita ponitur actio sacramentalis, ut exterius non appareat illius fictio seu defectus ob quem Sacramentum redditur nullum, ut v. g. si quis serio ponat materiam et formam, sed sine intentione faciendi quod facit Ecclesia, seu Sacramentum. Habetur vero dissimulatio, quando haec fictio seu defectus est exterior, et potest agnosci, ut v. g. si non ponatur materia vel forma, sed ejus loco aliud substituitur, ita ut fiat aliquid aliud a Sacramento.» (Scavini).

*Quid de sacramentis fictis seu cum obice receptis?* «Sacramenta valide, sed illicite suscepta, remoto obice reviviscunt, seu gratias sibi proprias producent, saltem pro plerisque sacramentis. Ratio est, quia per accidens tantum fit ut effectus proprios non producant, nempe propter obicem; et proinde effectus illi remanent quidem suspensi, manente obice; hoc tamen remoto, animae applicari debent. Hoc pro sacramentis characterem imprimendis uti certum admittitur. Idem probabiliter dicendum est etiam de sacramento Extremae Unctionis ac Matrimonii, quae durante eodem morbo, aut eodem conjugio, iterari nequeunt.

*Qualis dispositio requiratur in subjecto, ut sacramentum informe reviviscat?* Resp. .... Requiritur ea dispositio quae deest, et cujus absentia causavit obicem effectui sacramenti, seu debet praecise poni id, quod necessario in susceptione sacramenti requirebatur. (Gury.)

*Utrum institutio sacramentorum sit solum a Deo Affirm. Not. D. Thom. in 3.<sup>a</sup> parte Summae, q. 64, a. 1.<sup>o</sup> probat effectus sacramentorum (nempe gratiam et characterem), non esse nisi a solo Deo ut causa principali; in sequenti art. sic: «Respondeo dicendum, quod (sicut ex supradictis patet) sacramenta instrumentaliter operantur ad spirituales effectus. Instrumentum autem habet virtutem a principali agente. Agens autem respectu sacramenti est duplex, scilicet instituens sacramentum, et utens sacramentum institutum, applicando scilicet ipsum ad inducendum effectum. Virtus autem sacramenti non potest esse ab eo, qui utitur sacramento; quia non operatur nisi per modum ministerii (a modo de ministro). Unde relinquuntur quod virtus sacramenti sit ab eo qui instituit sacramentum (y viceversa, instituye el sacramento aqul de quien es su virtud). Cum igitur virtus sacramenti sit a solo Deo, consequens est quod solus Deus sit sacramentorum institutor. (D. Thom. loc. cit.)*

*Utrum Christus, secundum quod homo, habuerit potestatem operandi interiore effectum sacramentorum?* Utiq. potestatem instrumentalem, etsi instrumenti seu ministri principalis, quae

etiam dicitur excellentiae; non vero potestatem auctoritatis. «Respondeo dicendum, quod interiore sacramentorum effectum operatur Christus, et secundum quod est Deus, et secundum quod est homo; aliter tamen et aliter. Nam secundum quod est Deus, operatur in sacramentis per auctoritatem: secundum autem quod est homo, operatur ad interiores effectus sacramentorum meritorie et efficienter, sed instrumentaliter. Dicitur enim quod passio Christi, quae competit ei secundum naturam humanam, causa est nostrae justificationis, et meritorie et effective, non quidem per modum principalis agentis, sive per auctoritatem: sed per modum instrumenti, in quantum humanitas est instrumentum divinitatis ejus; ut supra dictum est. Sed tamen quia est instrumentum conjunctum divinitati in persona, habet quaedam principalitatem et causalitatem respectu instrumentorum extrinsecorum, qui sunt ministri Ecclesiae, ut ex supra dictis patet. Et ideo sicut Christus in quantum Deus habet potestatem auctoritatis in Sacramentis, ita in quantum homo, habet potestatem ministerii principalis sive potestatem excellentiae. Quae quidem consistit in quatuor: 1.<sup>o</sup> quidem in hoc, quod meritum et virtus passionis ejus operatur in sacramentis, ut supra dictum est. Et quia virtus passionis copulatur nobis per fidem (secundum illud Rom. 3: «Quem proposuit Deus propitiorem per fidem in sanguine ipsius») quam fidem per invocationem nominis Christi protestamur, ideo, 2.<sup>o</sup> ad potestatem excellentiae, quam Christus habet in sacramentis, pertinet quod in ejus nomine sacramenta sanctificantur. Et quia ex ejus institutione sacramenta virtutem obtinent, inde est quod 3.<sup>o</sup> ad excellentiam potestatis Christi pertinet, quod ipse qui dedit virtutem sacramentis, potuit instituire sacramenta. Et quia causa non dependet ab effectu, sed potius e converso, 4.<sup>o</sup> ad excellentiam potestatis Christi pertinet, quod ipse potuit effectum sacramentorum sine exteriori sacramento conferre.» (D. Thom. 3.<sup>a</sup> p. q. 64. a. 3.<sup>o</sup>)

*Utrum potestas Christi circa sacramenta fuerit communicabilis ejus ministris?* Potestas excellentiae est communicabilis, non vero potestas auctoritatis. «Respondeo dicendum quod sicut dictum est, Christus in sacramentis habuit duplicem potestatem. Unam auctoritatis, quae competit ei secundum quod Deus, et talis potestas nulli creaturae potuit communicari, sicut nec divina essentia. Aliam potestatem habuit excellentiae; quae competit ei secundum quod homo. Et talem potestatem potuit ministris (secundarios) communicare, dando scilicet eis tantam gratiae plenitudinem, ut eorum meritum operaretur ad sacramentorum effectus, ut ad invocationem nominum ipsorum sanctificaretur sacramenta, et ut ipsi possent sacramenta instituire, et sine ritu sacramentorum, effectum sacramentorum conferre solo imperio. Potest enim instrumentum conjunctum quanto fuerit fortius, tanto magis virtutem suam instrumentum separato tribuere, sicut manus baculo.» S. Thom. loc. cit. a. 4.<sup>o</sup>)

### Quaestio LXXII

*Quid et quotuplex sit Baptismus?* «Baptismus est Sacramentum novae legis a Christo institutum, ad spirituales hominis regenerationem, per ablationem corporis externam, sub praescripta verborum forma.—Triplex distinguitur: fluminis, qui est definitus; sanguinis, qui est mors tolerata pro fide aut pro alia virtute christiana (el martirio); flaminis sive desiderii, qui est perfecta ad Deum conversio per contritionem, vel amorem Dei super omnia, cum voto recipiendi baptismum fluminis.» MARC

*Qua necessitate requiratur baptismus?* «Necessitate media ad salutem, ait enim Christus: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. (Joan III.) En praeterea canon V. Concilii Tridentini (de baptismo): Siquis dixerit, Baptismum liberum esse, hoc est, non necessarium ad salutem, anathema sit.»

*Quinam sint ejus effectus?* «Sablato obice, sunt tres: gratia sanctificans, quae hominem interius regenerat, ac delicta quaecumque tum originale, tum actualia, totaliter remittit, et quoad culpam et quoad poenam; gratia sacramentalis, seu habitualis regenerativa, adnexum habens jus ad gratias actuales necessarias ad conservandam vitam spiritualem per baptismum acceptam, et ad digne recipienda alia sacramenta; demum character, jam definitum in quaestione praecedenti. CHARMES.

*Quid de baptismi materia et forma?* Circa materiam, en verba Tridentini: Si quis dixerit aquam veram et naturalem non esse de necessitate baptismi, anathema sit. Tamen aqua dicitur a theologis materia remota baptismi; proxima vero ablutio corporis exterior, et saltem ex corpore pars praecipua. Ablutio fieri potest per immersionem, per infusionem, per aspersionem. CHARMES.

Forma baptismi est apud Latinos haec: Ego te baptizo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen; apud Graecos haec: Baptizatur (a me) servus (vel serva) Dei in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen. De necessitate sacramenti sunt verba te baptizo in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.—Te baptizo expriment ministerium et baptismum, et necessaria sunt ex definitione Alexandri III et ex condemnatione Alex VIII hujus propositionis: valuit aliquando baptismus sub hac forma collatus; in nomine Patris etc. praetermissis istis: ego te baptizo. Nominis unitatem divinae naturae, voces vero Patris et Filii et Sp. Sancti, persona-

rum trinitatem. Sunt necessaria et ex designatione quam Christus fecit, et quia Patres semper rejecerunt baptismum ab haereticis collatum absque hac expressa et distincta invocatione. CHARMES.

*Utrum baptismus possit dari in nomine Christi?* Invalida est haec forma: Ego te baptizo in nomine Christi. Nec obstant quae leguntur in Act VIII., quia juxta probabiliorum sententiam, ibi pro nomine Christi intelligitur baptismus a Christo institutus, ad distinctionem baptismi Joannis. Forma enim praedicta in nomine Patris etc fuit a Tridentino definita (indirecte) in canone IV de baptismo, Sess. VII.

*An baptismus possit iterari?* Minime, quia characterem imprimit. «Si quis dixerit in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione et Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est, signum quoddam spirituale et indelebile, unde ea iterari non possunt, anathema sit.

*Minister hujus Sacramenti?* «Minister Baptismi solemniter ordinarius de jure divino est sacerdos, de jure ecclesiastico est episcopus in sua dioecesi et parochus in sua parochia. Primum constat ex decreto Eugenii IV; secundum constat ex jure canonico (Can. Diaconos XIII. dist. 93) et ex Rituali Romano. Et ratio est quia per baptismum aggregatur et Ecclesiae universali et etiam particulari. Aggregare ecclesiae particulari pertinet ad illum qui huic ecclesiae praesert. —Minister Extraordinarius baptismi solemniter est diaconus, quod constat ex jure canonico et ex Pontificati. —Minister legitimus baptismi privati in casu necessitatis est quilibet homo ratione utens. Constat ex Rituali Romano.» MARC.

*Utrum non baptizatus possit baptizare?* Utiq. «Quoties infans aut adultus versatur in vitae periculo potest sine solemnitate a quoquamque baptizari, sive clerico sive laico, sive fidei sive infidei, sive catholico sive haeretico, sive viro sive foemina, servata tamen forma et intentione Ecclesiae.» RITUALE ROM.

*Utrum plures valeant baptizare unum et eundem?* «Si quilibet baptizantium intendit agere independentiter ab alio, ut causa particularis et individua, validus est baptismus; quia adsunt omnia requisita, ut patet a simili in ordinatione, in qua sacerdotes noviter ordinati simul consecrantur cum episcopo; et in tali casu qui primus formam complet, ipse solus baptizat. (El ministro, no obstante, siempre es uno, porque uno es Cristo a quien representa).» MARC.

*Quid de subjecto baptismi?* «Subjectum capax baptismi est, omnis et solus homo vivus, ab Aetate descendens, nondum baptizatus. Constat ex verbis Christi: Nisi quis renatus fuerit, etc. De infantibus definitum fuit in Tridentino (sess. VII); amentes consentur ejusdem conditionis ac infantes; non nati, si in utero omnino clauso manent, ita ut aqua attingi nequeant non sunt baptizandi; si vero ostium uteri fuerit jam reseratum baptizari debent, quamvis necesse si uti instrumento. MARC.

*An omnes teneantur ad suscipiendum baptismum?* Utiq. «Ad id tenetur omnis homo, sine quo non potest salvari. Sed nemo potest salvari sine baptismo, quia non est salus nisi per Christum, cujus membra finis per baptismum. Ergo.» CARBONE super Thom.—Nisiquis renatus fuerit, etc.

*Utrum pueri judaeorum, vel aliorum infidelium, sint baptizandi invitis parentibus?* Contestado en la lección XXI.

*Quid de monstris et foetibus abortivis in ordine ad baptismum?* «Foetus abortivus, utcumque parvus baptizari debet, absolute si de ejus animatione et formatione constat; sub conditione vero si de ejus vita aut formatione dubitatur. Et etiam foetus recentissimus baptizetur, quia hodie a peritis opinatur factum, ab initio conceptionis, vel saltem post aliquos dies, animam informari.—Monstrum quod humanam speciem non praeseferat baptizari non debent; si autem dubium fuerit baptizetur sub hac conditione: Si tu es homo (Ritual rom). Si habeat caput humanum baptizandum est absolute; imo etiam si ferinum sit caput, conditione agatur his verbis: Si tu es capax, quia vel fantasiae mulieris vel conformationis defectui haec monstra ascribuntur a medicis hodiernis.—Si de monstris dubitetur an sint una vel plures personae, discernatur prius: si plura sint capita et pectora distincta, plures sunt personae et singulae baptizandae; si duo sint capita et unum tantum pectus, vel duo pectora et unum caput, vel duo pectora et duo capita non bene distincta, tunc primum unus absolute baptizari debet, postea alter sub conditione.... In his casibus, nisi necessitas urgeat, consulatur Ordinarius. RITUALE ROMANUM. MARC.

*Utrum Christum debuerit baptizari?* «Conveniens fuit Christum baptizari, ut mundaret aquas et vim sanctificandi eis praerberet; deinde, licet non esset peccator, tamen naturam suscepit peccatricem, et similitudinem carnis peccati, ut totum veterem Adam immergeret; postremo, voluit facere quod faciendum omnibus imperavit.» CARBONE, super Thomam.

*Quid de baptismo Joannis?* «Fuit conveniens quia debebat baptizare Christum ut baptismum consecraret; et ex his etiam congruentiis: ut Christus manifestaretur; ut assuefaceret homines ad baptismum Christi; ut homines ad poenitentiam induceret. Non fuit Sacramentum sed quoddam sacramentalis disponens ad baptismum Christi; nec conferebat gratiam sed praeparabat ad illam tripliciter, scilicet, per doctrinam, per poenitentiam, et assuefaciendo homines ad

baptismum Christi; quoad ritum fuit a Deo qui Joannem ad baptizandum missit, sed quoad effectum fuit ab homine, nihil enim in illo fuit quod homo facere non posset; denique corpus, non animam mundabat. CARBONE super Thomam.

*An Christus baptizatus fuerit suo baptismate, aut baptismate Joannis?* «Venit Jesus in Jordannem ut baptizaretur a Joanne. (Math. III.). «Respondeo dicendum quod.... baptizatus Dominus baptizabat, non eo baptismate, quo baptizatus est. Unde cum ipse baptizaret baptismum proprio, consequens est quod non fuerit baptizatus suo baptismate, sed baptismate Joannis.» Div. THOMAS.

*Quid de tempore et loco, caeterisque circumstantiis quae concurrerunt in Christi baptismate?* «Baptizatus fuit Christus in trigesimo anno aetatis, quia baptizatur quasi tunc incipiens docere et praedicare, ad quod requiritur perfecta aetas.... —Baptizatus fuit in Jordanne, quia per hunc fluvium intravit populus in terram promissionis, sicuti per baptismum Christi in eo habitum, introducitur in regnum coelorum.... Coeli aperti sunt, quia in baptismum ejus demonstrari debuerunt quae pertinent ad efficaciam nostri baptismi.... Descendit Spiritus Sanctus super Christum in specie columbae, quia quod in baptismum Christi factum est, pertinet ad mysterium omnium qui baptizandi erant, et omnes qui baptizantur, nisi fide accedant, recipiunt Spiritum Sanctum.» —Vox Patris audita est, quia in baptismum Christi demonstrari debuit quod in nostro perficitur, nam fuit exemplar nostri baptismi. Ergo in eo debuit demonstrari mysterium Trinitatis, in cujus virtute baptismus noster consecratur. Filius demonstrabatur in natura humana, Spiritus Sanctus in columba, vox Patris testimonium Filio perhibentis.» CARBONE super Thomam.

### Quaestio LXXIII.

*Quid sit Confirmationis Sacramentum?* «Sacramentum a Christo institutum quo, per unctionem chrismatis in fronte, verbis praescriptis factam, roboratur gratia sanctificans ad fidem firmiter tenendam, strenueque profitendam.» CONCINA.

*Quanam sit materia substantialis hujus sacramenti?* Materia substantialis est oleum olivarum ab episcopo benedictum balsamoque admixtum. Jam vero materia substantialis sive essentialis alia est remota, aliaque proxima: remota est ipsum oleum prout declaravit Concilium Florentinum; proxima, seu melius, essentialis aequata, est impositio manus qua Episcopus chrismate ungit per modum crucis frontem confirmandi; quod manifeste apparet ex praxi graecorum qui tantum unam impositionem manuum faciunt in sacramento hujus administratione, nempe impositio cum chrismate, quin tamen latina Ecclesia reclamat.» CHARMES.

*Utrum sit de necessitate Confirmationis quod chrisma fuerit prius ab Episcopo benedictum?* Utiq. et ratio est, quia sacramentorum sanctificatio a Christo derivatur. Jam vero illa quorum materiam corpoream sacramentaliter Christus est usus, ex ipsius Christi usus aptitudinem acceperunt; quae vero Christus non accepit in digent benedictione ut de sanctificatione participant Christi. Sed Christus unctionibus non est usus (crisma y oleo de enfermos) ne fieret injuria invisibili unctioni qua est unctus prae consortibus suis (Ps. 44) Ergo tam chrisma quam oleum infirmorum benedicenda sunt ut sanctificationem Christi recipiant. CARBONE sobre Santo Tomás. Sin embargo, hay autores que sostienen opinión contraria.

*Qua forma utatur Ecclesia tum graeca, tum, latina in sacramento Confirmationis?* Ecclesia latina haec: Signo te signo crucis, et confirmo et chrismate salutis, in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Ecclesia vero graeca haec: Signaculum doni Spiritus Sancti; in qua juxta illius ecclesiae indolem subintelligitur ecce, vel datur tibi. Trinitas Sanctissima a graecis prius invocatur. MARC.

*Quinam sit ejus minister?* Episcopus, nam Eusebius Papa dicit: «Manus impositionis sacramentum magna veneratione tenendum est, quod ab aliis perfici non potest nisi a summis Sacerdotibus: nec tempore Apostolorum ab aliis quam ab ipsis Apostolis legitur aut scitur peractum esse: nec ab aliis quam qui eorum locum tenent unquam perfici potest aut fieri debet....» —«In quolibet opere ultima consummatio reservatur supremae arti auti virtuti.... Sed confirmatio est quasi ultima consummatio (perfectionamento) baptismi.... Ergo reservari debet Episcopo, qui obtinet summam potestatem in Ecclesia....» Div. THOM. Ex concessione tamen Pontificis minister potest esse simplex sacerdos.

*An Summus Pontifex committere valeat simplici sacerdoti potestatem conficiendi chrismo?* Controvertitur, sed speculative loquendo sententia probabilior est affirmativa «quia sicut Papa potest facultatem concedere simplici sacerdoti confirmandi, sic etiam poterit benedictionem chrismatis ei committere. Tamen in praxi cum sit res valde dubia sententia negativa ut tutior est sequenda.» LE NOIR.

*Quot et qui sunt Confirmationis effectus?* Tres, nempe, character, quod ascribitur christianis militiae Christi (can. 9. sess. VII. Trid.); gratia, id est robor speciale ad praelianda praelia Domini, imo ex capite Novissime (de consecrat. dist. V.) declaratur in confirmatione conferri

Prb. ratione: Satisfactio est pars sacramenti, licet integralis: Sed ad ministrum pertinet integrum ac perfectum ministrare sacramentum: Ergo et opera satisfactoria poenitentibus imponere.—Poenitentia est ad instar iudicii: Sed in omni iudicio, reo confesso poena inungitur: Ergo in Poenitentia imponi debet.—Poenitentia est medicina; medicina aliquam molestiam infert infirmo.—C.

Quanta esse debeat? Quantitas poenitentiae universaliter determinari non potest; sed relinquuntur prudentiae et iudicio confessorii. Gravem tamen, regulariter et per se, pro mortalibus imponere debet. Sic ex Conc. Trident. ses. XIV. c. 8 ubi ait: *Debent ergo Sacerdotes Domini quantum spiritus et prudentia suggerit, pro qualitate criminum et poenitentium facultati, salubres et convenientes satisfactiones inungere; ne, si forte peccatis committantur et indulgentius cum poenitentibus agant, levissima quaedam opera pro gravissimis delictis inungendo, aliorum peccatorum participes efficiantur.*....

An poenitenti sit obligatio poenitentiam acceptandi, etsi gravissimam? Poenitens tenetur acceptare atque implere poenitentiam rationabilem sacramentaliter inunctam; quia confessarius tenetur poenitentiam, et quidem peccatis aliquo modo proportionatam imponere. Si autem poenitentia imponi et acceptari debet, eo ipso ratione obedientiae confessario debita, etiam adimplenda est. Constat ex Trident. ses. XIV. c. 8.—Poenitens tenetur sub gravi impleri poenitentiam gravem pro gravibus peccatis impositam, quia materia gravis per se obligat sub gravi. Ita omnes.—Unde inferunt poenitentiam etsi gravissimam dummodo sit rationalis, id est pro qualitate criminum et poenitentium facultate, ut ait Trid. est poenitenti obligatio adimplendi.

Quando poenitentia est implenda? Poenitens implere debet poenitentiam tempore designato a confessario, vel quam primum commode potest; et si poenitentia sub gravi obliget, graviter peccabit, si ex gravi negligentia diu eam differat; ratio est quia per se grave est debitum notabile diu protrahere. Quoties autem poenitentem quia tempus tantum accessorie intenditur.—F. cum S. Ligor.

Ad quae capita reduci queant omnes poenitentiae? Ad opera pietatis et ad opera mortificationis. Ad prima pertinent orationes vocales mentales, actus fidei, etc. Ad secunda, jejunium integrum vel partiale, subtractio aliqua cibi, somni ordinarii, etc.

Utrum opera satisfactoria extra charitatem facta sint alicujus boni meritoria? Negative respondet Angelicus contra Pelagium qui docuerat hominem posse mereri vitam aeternam sine auxilio gratiae.

Prb. Meritum est actio qua efficitur, ut ei qui agit, sit justum aliquid dare: justitia, autem vel est propria, quae respicit debitum ex parte recipientis; vel similitudinaria quae respicit debitum ex parte dantis, quia decet eum dare quod non est debitum ex parte recipientis. Similiter meritum, vel est meritum condigni, cum actus efficit, ut agenti aliquid sit debitum: vel congrui, cum per aliquem actum fit, ut in dante sit debitum dandi secundum decentiam ipsius. Cum in omnibus quae gratis dantur prima ratio dandi sit amor, impossibile est quod aliquis sibi proprie debitum faciat, qui amicitia caret. Quare cum omnia bona dentur nobis ex divina liberalitate, nemo potest acquirere debitum recipiendi aliquid illorum nisi per caritatem ad Deum. Opera extra charitatem facta non sunt meritoria de condigno apud Deum: Ergo.... Qui non est, non potes aliquid mereri: Sed peccator cum non habeat caritatem, ex Paulo nihil est: Ergo.

Tamen de congruo alicujus meritoria dici possunt, scilicet: consecutionis temporalium, dispositionis ad gratiam, et assuefactionis bonorum operum.

Utrum flagella quibus punimur a Deo in hac vita sint satisfactoria? Flagella quae infliguntur ab alio, licet ex se habeat magis rationem vindictae; tamen habent etiam rationem satisfactoriam, sicut quae a se ipso suscipiuntur, prout fiunt, aliquo modo ipsius patientis dum ea acceptat ad purgationem peccatorum et patienter eis utitur. Tribulatio, ait Paulus, (Rom. 5) patientiam operatur, patientia autem probatioem, id est, a peccato purgationem ut exponit Glosa.—C. ex A.

Utrum poenitens precem aut pium opus indulgentiae ditatum explens possit simul et poenitentiae satisfacere et indulgentias lucrari? Affirmative, «facto verbo cum Stmo.» S. C. Indulg. 11 Jun. 1901.

Quid de poenitentia publica et solemnibus anti- quae disciplinae? Poenitentia solemnibus ac publica, quae prioribus Ecclesiae saeculis maxime in usu fuit tres, septem, decem aut plures interdum annos duratura, tantum pro peccatis publicis et gravissimis et scandalosis injungebatur....

Gradus sequentes communiter assignantur: FLENTES habito sordido induti, cilicio circa collum cooperti, cinere in capite deturpati, stabant in portico extra Ecclesiam, sua peccata deflentibus et detestantes et ingredientium preces implorantes. AUDIENTES, stabant intra fores Ecclesiae in propyleo ubi audiebant lectionem Scripturarum et sacras conciones, indeque exire cogebantur. SUBTRACTI locum occupabant a foribus Ecclesiae usque ad pulpitum; et illi erant qui autonomasticis poenitentes dicebantur, et genibus flexis, moestitia pleni, veniam ex corde precantes, capita Dei Sacerdotibus subjiciebant, a quibus frequenter ipsis manus imponeban-

tur haec statio diutius durabat, tuncque Poenitentiae canonicae et peragenda a poenitentibus satisfactioes maxime inungi solebant. CONSISTENTES tandem, absolute feliciter Poenitentiae laboriosae curriculo, cum fidelibus caeteris ante cancellos manebant et sacris mysteriis assistere poterant, sola Eucharistiae participatione privati. His nonnulli adunt aliam stationem, quam complementum vocant, eratque illorum qui jam expleta poenitentia, expectabant feria V in Coena Domini reconciliari; hoc enim solum tempus reconciliationis erat.—C. A.

Utrum unus pro alio possit satisfacere? Affirmative et prob.—Satisfactoriam poenam potest unus pro alio exple quantum ad solutionem debiti, dummodo sit in caritate, Alter alterius onera portate, ait Paulus. Caritas magis potest apud Deum quam apud homines; sed unus homo potest pro amore alterius debitum ejus solvere: Ergo.

Quid de animabus defunctorum? Eis post mortem quaedam receptacula assignari. Prob. Quamvis substantiae spirituales secundum suum esse a corpore non pendeant, tamen per eas Deus corporalia gubernat; et ideo inter substantias corporeas et incorporeas est aliqua congruentia, prout dignioribus substantiis digniora aptantur corpora. Et licet animabus post mortem non assignentur aliqua corpora quorum sint formae vel motores, tamen determinatur eis quaedam loca corporea per quandam congruentiam secundum gradus dignitatis carum, in quibus sunt tanquam in loco, eo modo, quo incorporalia esse possunt, prout magis vel minus accedunt ad primam substantiam, scilicet ad Deum, cui superior locus per congruentiam deputatur, scilicet coelum. Animas quae sunt in participatione perfecta Deitatis, in coelo esse ponimus; unde coelum empyreum sanctis angelis est repletum; animas vero quae a tali participatione excluduntur loco contrario dicimus deputari. Ideo, ait Greg. animas post mortem ad varia loca esse deductas.—C. ex A.

Nota. Ante la vaguedad con que está formulada la pregunta que acabamos de contestar, y visto el contesto de la siguiente, hemos creído interpretar el pensamiento del autor contestando lo que dejamos expuesto. Pero por si atendiendo a la que la precede quisiera indicar con la contestación si los difuntos pueden ser ayudados por los suffragios de los vivos, véase Santo Tomas, Suma Teología, Suplem. quest. LXXXI. a. 2, y en el cuerpo del artículo está la respuesta.

Utrum hae animae statim post mortem deducantur ad coelum vel ad infernum? Statim post mortem animae deducuntur vel ad infernum vel ad coelum, si quid non impediatur quod purgari oportet: Ex Paulo qui ait, terrestri domo dissoluta, nos habere domum non manufactam etc. Idem euebat dissolvi et esse cum Christo: Et dives ille mortuus et sepultus in inferno. Sicut in corporibus est gravitas et levitas quibus statim unumquodque fertur in locum suum nisi impediatur; ita in animabus est meritum vel demeritum, quibus perveniunt ad premium vel poenam quae sunt fluis actionum ipsarum statim soluto vinculo carnis, nisi aliquo impediatur quod prius purgari oporteat.—C. ex A.

### Quaestio LXXXIII

Quisnam sit minister sacramenti poenitentiae? «Solutus Sacerdos; solis enim sacerdotibus dictum est: Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis etc. Joan. XX» Charnes.—Concilium Tridentinum hoc ipsum definiit Sess. XVI. can. X: Si quis dixerit sacerdotem qui in peccato mortali sunt, potestatem ligandi et solvendi non habere; aut non solos sacerdotes esse ministros absolutionis, sed omnibus et singulis Christi fidelibus esse dictum: quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata in coelo.... (etc.) anathema sit.»

An sint ministri hujus sacramenti omnes sacerdotes vi ordinationis? Inchoate et in radice, utique; non vero complete. Ratio est quia absolutio est sententia iudicialis quae ferri nequit nisi in subditos. Sed Ecclesiae est proprium, non cuiuscumque sacerdotis, potestatem iudicariam universalem habere super fideles omnes, Ergo necesse est, ut sacerdos possit esse absolutiois minister, Ecclesiam illi subditos designare quos iudicare valeat. Sic Concilium Tridentinum declaravit, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut subdelegatam non habet jurisdictionem. sess. XIV. cap. VII.

An sit necesse ut sacerdos approbationem habeat ad hoc Sacramentum ministrandum? Requiritur in non habente beneficium parochiale, ut statuit Concilium Trid. sess. XXIII. cap. XV. «Quamvis presbyteri in sua ordinatione a peccatis absolventi potestatem accipiant, decernit tamen sancta Synodus, nullum, etiam Regularem posse confessiones secularium, etiam sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur; et approbationem, quae gratis detur, obtineat: privilegiis et consuetudinibus quacumque, etiam immemorabili non obstantibus.»

Quid sit approbatio in hac materia? «Authenticum Ordinarii testimonium, quo sacerdos ad confessiones audiendas idoneus declaratur, ac deputatur.» Charnes.

Cujus sit eam dare? Contestado en las dos anteriores preguntas.

Utrum dari nequeat hujusmodi approbatio absque examine? Contestado en las anteriores palabras del Concilio.

An sufficiat aprobatio praesumpta? Minime, «quia tunc non adest (approbatio), sed tantummodo adest sub conditione, nempe, si postulaverit.» CHARNES.

Quid de potestate clarium? «In corporalibus dicitur clavis instrumentum quo ostium aperitur. Regni (gloriae) autem ostium nobis per peccatum clauditur, et quantum ad maculam et quantum ad reatum poenae; et ideo potestas qua tale obstaculum removeret, dicitur etiam davis, metaphorice. Hac autem potestas est in divina Trinitate per auctoritatem, et ideo dicitur a quibusdam, quod habet clavem auctoritatis.»

An Ecclesia habeat hanc potestatem? «In Christo homine fuit haec potestas ad removendum obstaculum peccati per meritum passionis, quae etiam dicitur quantum aperire, et ideo dicitur habere secundum quosdam claves excellentiae. Sed quia ex latere Christi dormientis in cruce sacramenta fluxerunt quibus Ecclesia fabricatur, ideo in Sacramentis Ecclesiae, qui sunt dispensatores Sacramentorum, potestas aliqua ad praedictum obstaculum removendum est collata, non propria, sed virtute divina et passionis Christi. Ergo. Div. Thom.—Tibi dabo claves regni coelorum. Math. XVI.

An sit eadem clavis inferni et coeli? «Vel dicendum est quod eadem est clavis inferni et coeli, quia ex hoc ipso quod alicui aperitur unum, clauditur alterum, sed denominatur a digniori.» Div. Thom.—vel sequentia.

Dignior autem est potestas clavis inferni, quia est potestas conferendi gratiam quae est solus Dei, et potestas etiam dimittendi reatum poenae temporalis. Sed potestate clavis regni, é inferno educitur per remissionem aeternae poenae, remanente reato temporalis, quo fit ut non statim post remissionem ingredi posse in regno. Ideo magis potest homini dari clavis regni, quam clavis inferni, et ex hoc non est eadem clavis inferni et coeli: Ex Thom.

An clavis sit potestas ligandi et solvendi? Quaecumque potestates sive potentiae definiuntur per tria, nempe, per proprios ejus actus, per objectum unde illi actus speciem desumunt et per modum agendi. Sed ex actu, objeto et modo clavis est potestas ligandi et solvendi, quia vel excludit vel recipit, id est, aperit vel claudit (quod est actus), a regno (quod est objectum) dignos et indignos, (quod est modus), Ergo. Ex Thom.

Utrum in ordine ad absolutionem sit una vel duae claves? Claves sunt duae, altera scientiae, altera jurisdictionis; quia in omni actu, qui requirit idoneitatem in eo in quem exercetur, ex parte recipientis duo sunt necessaria, scilicet, iudicium de idoneitate, et potestas exercendi actum.... Sed actus quem exercet sacerdos virtute clavium requirit idoneitatem in recipiente, quia debet recipere dignos, et indignos excludere. Ergo duae debent esse in eo claves, quarum una pertinet ad iudicium de idoneitate ejus qui est absolvendus, alia ad ipsam absolutionem.—Hae duae claves non distinguuntur in essentia auctoritatis, quia utraque ad idem officium competit, sed ex comparatione ad actus quorum unus alterum supponit. CARBONE super Th.

Utrum Romanus Pontifex praeter potestatem jurisdictionis in foro interno ac externo, habeat potestatem dominativam super omnes fideles sive clericos sive saeculares? Utique. Ad dominium spirituale tria pertinent. nempe, participatio domini qui est in Deo, gubernatio subditorum, tertio denique, non habere superiorem. Atqui Rom. Pontifex participat dominium Dei, quia vicarium ejus est in terris; et Ecclesiam universalem gubernat tanquam ejus princeps et caput; et etiam super omnes est, vi sui primatus; quae omnia patent ex sacro textu pasce agnos meos, pasce oves meas. Ergo.

Quid de potestate Conciliorum? Sede Apostolica sive Romana vacante, Concilium generale est ipsa Ecclesia, ideoque plenariam habet potestatem in rebus fidei, morum et disciplinae. Sede vero plena, eadem est ejus potestas, si cum Pontificis Summi assensu celebraretur et approbentur ejus decisiones, quia etiam repraesentat Ecclesiam. Sed vero celebrata contra Pontificis voluntatem, vel deficiente ejus approbatione, nullius roboris sunt, quia contrariantur institutioni divinae, omnia subijcitur in Ecclesia capiti ejus. Tamen, si exorto schismate inter duos vel plures de Papatu contententes, nullum videatur medium ab bellum in Ecclesia suscitatum terminandum, Concilium potestatem etiam Ecclesiae plenariam habeat ad schisma solvendum.

Relate ad concilia particularia, in rebus fidei ac morum, de se non sunt infallibilia; tamen vim hanc habere possunt ex approbatione Romani Pontificis et assensu. Relate vero ad disciplinam, nihil contra commune jus statuere possunt circa subditos, nisi ex privilegio vel acceptance Pontificis, et etiam relate ad omnes causas, si sciente sileat. Ex CHARNES cum A. Castro et Baunes.

Quod et quanam sunt loca theologica? Decem, nempe, Scriptura Sacra, Traditio, Sancti Patres, Ecclesia Catholica, Summi Pontifices, Concilia praesertim Generalia, Theologia Scholastica, Jusque Canonium, rationis naturalis argumenta, placita philosophorum et caesarei juris, humana historia, De esto nada más, porque es sumamente conocido.

### Quaestio LXXXIV

Quid at quotuplex sit jurisdictio? Jurisdictio generatim sumpta est quaedam potestas moralis

regendi subditos.—Jurisdictio ecclesiastica duplex est: alia in foro externo, et est potestas ferendi leges, infligendi poenas, etc., alia vero in foro interno, et est potestas absolventi vel ligandi in tribunali Poenitentiae.—Jurisdictio in foro interno duplex est, scilicet; 1.º ordinaria quae alicui competit ratione officii habentis annexam curam animarum; 2.º delegata quae alteri datur ab habente ordinariam.—J.

An requiratur aliqua jurisdictio ad confessiones valide suscipiendas? Potestas jurisdictionis ad confessiones excipiendas necessaria est, nec sufficit potestas Ordinis. Ratio est quia absolutio est sententia iudicialis, quae ferri nequit nisi in subditos. Confessorius igitur assignari subditi debent: hoc autem ad autm pertinet, qui auctoritate in eos subditos pollet. Insuper id ad rectum Ecclesiae regimen omnino requiritur. Hoc constat ex Conc. Trid. ses. XIV. c. 7. Quoniam igitur....—G.

In quo differat jurisdictio ordinaria a delegata? Multiplex inter ordinariam et delegatam jurisdictionem differentia existit: Primo: Superior ordinarius jurisdictionem suam regulariter delegare potest; non vero Delegatus sine speciali delegantis concessionem.—Secundo: Jurisdictio ordinaria est favorabilis, ac proinde late interpretanda. Delegata autem censetur odiosa, et strictam patetur interpretationem.—Tertio: a delegato ad delegantem tantum, non vero ad tribunal intermedium appellatio interponitur.—Quarto: Jurisdictio ordinaria, si excipiatur jurisdictione Vicarii generalis, morte concessentis non expirat. Delegata vero extinguitur, si delegans re integra, id est, processu nondum inchoato, vel confessione nondum audita, decedat.—H.

Quomodo utraque cesset? Jurisdictio ordinaria: 1.º Per officii cessationem: 2.º Per excommunicationem: 3.º Per suspensionem a jurisdictione. Espirat jurisdictio delegata ad confessiones excipiendas per revocationem a superiore factam, vel per lapsum temporis praefixi, item morte delegantis, vel ejus cessatione ab officio, si data fuerit pro aliqua persona particulari et iudicium nondum inceptum sit, aut etiam si generaliter data fuerit sed cum clausula ad arbitrium concedendis, ad beneplacitum nostrum vel alia similis.—S. Lig. S. G.—Attamen approbatio data cum clausula ad beneplacitum nostrum in HISPANIA saltem, censetur perpetua. Idem probabiliter dicendum est pro universa ecclesia.—J.

Quisnam habeat jurisdictionem ordinariam et quisnam delegatam? Papa pro tota ecclesia in utroque foro: Episcopus pro sua diocesi pariter in utroque foro: Archiepiscopi erga subditos suorum episcoporum, sed tum tantum quando actu visitant: Parochus pro subditis in foro interno: Abbates et praelati regularium pro subditis. Jurisdictio Delegata habitat per illum cui committitur a jurisdictionem ordinarium habente, quae tamen jurisdictio ad confessiones audiendas non potest delegari viro sacerdoti ab episcopo non approbato; quamvis haec ab Ecclesia cuilibet sacerdoti, in causa extremae necessitatis, seu in articulo mortis concedit.—J.

An sacerdos legitime delegatus possit excipere confessiones fidelium sine venia PAROCHI? Negat, quoad licitatem si eas excipiat in Ecclesia parochi subjecta.... Si autem eas excipiat in ecclesia regularium vel monialium, venia superioris vel superioris certo sufficit.—Affirmative quoad validitatem; nihil enim obstat potest parochus, dum episcopus generaliter approbavit seu delegavit confessarium. Quod si in approbatione hae essent clausulae: de consensu parochi.... excepto tempore paschali aut similes intelligentiae sunt de sola licetate.—M.

An Ecclesia supleat aliquando jurisdictionem quoad confessiones suscipiendas? Affirmative; et tres potissimum casus recensentur in quibus Ecclesia jurisdictionem supplet illamque sacerdoti, qui alias illa caret, ad singulos actus impertit. Primus est casus periculi mortis; alter est casus erroris communis; tertius est casus jurisdictionis probabilis.—M.

Quid in periculo mortis? Si imineat periculum mortis, omnis sacerdos potest moribundum, a quibuscumque peccatis et censuris absolvere.—Ita Rituale Rom. De Sacram. Poenit. et Trident. ses. XIV. cap. 7.—Tale autem periculum censetur, adesse in praedio, in longa navigatione, in partu difficili, et in omni gravi ac mortifero morbo.—M.

Quid in casu erroris communis? Si adsit error communis cum titulo colorato, certum est Ecclesiam suplere jurisdictionem quae deest confessario. Ratio est, quia alias multae animae perissent, ideoque rationabiliter Ecclesia supplere praesumitur.—Error communis adest si omnes vel fere omnes illius loci fideles, existimant confessarium jurisdictionem, sive ordinariam, sive delegatam reipsa instructum.—Cum titulo colorato, seu putativo qui nempe a legitimo superiore concessus fuit, ac de se aptus esset ad conferendam jurisdictionem, nisi per defectum occultum irritaretur.

Quid in casu jurisdictionis probabilis? Sacerdos valide et licite absolvit cum jurisdictione probabilis probabilitate juris, si concurrat aliqua causa graviter rationabilis. Ratio est quia in Ecclesia viget universaliter consuetudo, hancque fere omnes confessarii sequuntur, absolventi, justa accedente causa, cum jurisdictione probabilis.—Jamvero, talis consuetudo confert certo jurisdictionem, ac proinde confessarius jam non absolvit cum opinione probabilis, sed cum vera certitudine, cum certitudine nempe reflexa.—M.

An liceat absolvere cum jurisdictione dubia?

Negative; nisi aliqua necessitas urgeat. S. Alfonsus jaclat ejusmodi necessitatem adesse. 1.º Si urgeat praecipuum anuare confessionis. 2.º Si poenitens debeat missam celebrare vel communicare et alias totam infamiam incurreret. 3.º Si sacerdos ex obligatione absolvi teneatur.—J.

¿Utrum licentiae ab Episcopo concessae cum hac formula: *ad tempus nostrae voluntatis expirent morte concedentis*? Affirmative juxta Marc juxta doctrinam S. Alfonsi. Attamen jam diximus in Hispania hanc vel similem clausulam perpetuitatem saltem expiare.—J. M.

¿Utrum mali sacerdotes potestatem clavium habeant? Affirmative. 1.º Alii sequuntur quod nemo sciret se esse absolutum, cum nullus sciat de alio an sit in gratia. 2.º Iniquitas ministri non potest auferre liberalitatem Domini: ergo sacerdos non potest auferre donum quod homini per eum transmittitur a Deo. 3.º Sicut participatio formae quae est inducenda in effectum non facit instrumentum, ita nec subtractio talis formae tollit usum instrumenti; ergo sacerdos licet sit malus instrumentum adhuc habebit usum clavium.—C.

¿An eam habeant Schismatici, etc? Negative. Ecclesiae charitas, ait Aug. peccata dimitit: sed isti sunt extra Ecclesiam: ergo non habent usum clavium. Peccat contra praecipuum Ecclesiae qui a praedictis absolutionem petit; ergo.... Usus clavium requirit praelectionem in utente respectu illius in quem utitur, propria namque materia in quam talis usus exercetur est homo subditus: sed Ecclesia omnes praedictos privat praelectionem subtraendo subditos, vel simpliciter vel secundum quid; ergo non habent usum clavium.—C.

¿Quid de haeresi Donatistarum? Haec haeresis a Donato Episcopo (de Casas Negras) nomen accepit; qui primum propter Caecilianum contra suam voluntatem ordinatum Ecclesiae Cartaginensis Episcopum, schisma fecit, quod in haeresim verterem Donatistae dicentes: Baptismum sicut et caetera sacramenta extra propriam sectam, quam veram Ecclesiam dicebant, collata, esse irrita et nulla, ac proinde haereticos iterum baptizandos: Solos qui remanserant in parte Donati esse de Ecclesia. Fuerunt damnati a Melchiae Papa, et in conciliis Romae et Arelates celebratis, Constantino Imperatore exoptante.—CNC ET R.

### Quaestio LXXXV.

¿Quid de jurisdictione Regularium? In Ordinibus religiosus potestas jurisdictionis exercetur a Praelato. Ordinarius in Religione exempta est Praelatus regularis, et ideo habet ordinariam jurisdictionem in subditis in utroque foro. Non modo per praecipua personalia, verum etiam per statuta perpetua quae vim legis habent subditos possunt obligare. Capitulum generale regularium potest statuta condere quae vim totius Ordinis reformativam obtineant.—DESAYES.

¿An regulares egeant approbatione Episcopi ad audiendas confessiones? Videantur las palabras del Concilio Tridentino, en la lección 83, pregunta 3.ª. Possunt vero absque ulla Episcopi approbatione confessiones audire subditorum, etiam novitiorum prout declaravit S. Congr. Concilii 14 Aug. 1568, et Clemens X in Constitutione quae incipit *Superna* 21 Jun. 1670.

¿A quo confessarii monialium sint approbandi? Ab Episcopo loci. Si regularibus sint subditae moniales, deputatur a Praelato regulari et approbatur ab Episcopo, ex Constitutione *Pastoralis Curae*, Benedicti XIV, 5 Aug. 1748.

¿An requiratur approbatio specialis pro monialium confessionibus suscipiendis? «Unique. Moniales non possunt confiteri nisi sacerdoti specialiter pro ipsis approbato ab Episcopo, licet sint exemptae ab ejusdem Episcopi jurisdictione, et regularibus proprii Ordinis subjectae. Ita ex Bulla Gregorii XV *Inscrutabili*» GURY.

¿Quid de confessario ordinario et extraordinario? Ordinarius confessor monialium, ex Constitutione *Pastoralis Curae* Benedicti XIV debet esse unus pro toto monasterio; nequit esse regularis, nisi saecularis deficiat, pro monasteriis non exemptis; et pro exemptis saltem singulis annis debet praelatus extraordinarium confessorum qui saecularis sit vel regularis alterius ordinis; non potest approbari nisi pro triennio; quo expleto, poterit approbari ad triennium alterum a S. Congregatione E. et R., si tertia pars Communitatis postulet, et etiam ad triennium tertium, petente universa Communitate.—Confessarius extraordinarius potest esse etiam regularis pro quocumque monasterio, licet non exempto, ex ipsa Constitutione; et ex dispositione Tridentini tenentur Episcopi *vis aut ter* in anno extraordinarium confessorium, ipsi etiam novitius, exhibere. Tempore quo confessarius extraordinarius suo munere fungitur, confessarius ordinarius nullius monialis confessionem audire potest, imo nec monasterium ingredi. (*Pastoralis Curae*).

¿Quid praescribatur in Constitutione *Pastoralis Curae* etc.? Praeter ea quae dicta sunt in superioribus responsionibus, disposuit, quod moniales, etsi non teneantur extraordinario confiteri, tenentur tamen ei se sistere ad audiendam monita salutaria; Item, quod in articulo mortis cuilibet moniali postulanti concedatur ab Episcopo confessarius particularis. Item, quod si aliqua monialis renuat confiteri confessario ordinario, deputetur ei alius ab Episcopo pro certis vicibus. Item hortatur Pontifex Episcopos ne sint difficiles ad peculiaribus monialibus extraordinarium confessorium aliquando

poenitentibus concedendum. Item, quod Episcopi haec omnia servant cum conservatoris. Et etiam praescripsit quod, si moniale petentem ab episcopo vel in casu a praelato regulari, neque regularis praelatus neque episcopus audierit, recursus est ad Poenitentiarum majorem, cui committitur providere.

¿Quid de confessario ad casum? Est confessarius peculiaris qui ex ipsa nuper citata Constitutione dispensatur monialibus et in articulo mortis, et etiam si monialis cum ordinario confiteri recuset, vel ex rationabili causa alium petat.

¿An decretum QUAEADMODUM aliquid innovaverit in ordine ad confessarios monialium? Uti que. Ne superiores denegare arbitrio suo intendant monialibus subditis extraordinarium confessorium, «Sanctitas Sua praesules superioresque admonet ne extraordinarium denegent subditis, quoties ut propriae conscientiae consulant ad id subditi adigantur, quin iidem superiores ullo modo petitionis rationem inquirant aut id aegre ferre demonstrent.—Ac ne evanida tam provida dispositio fiat, Ordinarios exhortatur ut in locis propriae dioceseos, in quibus mulierum communitates existunt, idoneos sacerdotes facultatibus instructos designent, ad quos pro Sacramento Poenitentiae recurrere eae facile queant.» QUAEADMODUM. 17 Decemb. 1890.

¿Quid decreverit Concilium Tridentinum in Sessione XXV. DE REGULARIBUS ET MONIALIBUS? Con relación al punto concreto de confesores, su aprobación y examen, etc., ya está contestado. Con relación al ingreso, noviciado y profesión también se ha contestado en lecciones anteriores. Restan algunas otras disposiciones; las principales son: «Regulares non possunt sine licentia episcopi extra monasterium praedicare, nec in ipso monasterio fidelibus non regularibus; nequeunt bona possidere; nec a conventibus sine licentia recedere; nec habitum sponte dimittere; nec ad laxiorem religionem transire, etc. etc.—Moniales itidem in his quae communia cum religiosis viris possunt habere. (Sed 32 capitulos nada más los que comprende la pregunta).

¿Quid statuatur in Constitutione INSCRUTABILI DEI, Gregorii XV? Haec Constitutio data fuit 5 Febr. 1622. Vide responsionem ad 4.º interrogacionem lectionis hujus. Praetera statuit non esse judicandos exemptos regulares delinquentes quoad clausuram et administrationem monialium; quoad administrationem bonorum, moniales non exemptas pendere ab episcopo; et quoad visitationem ratione clausurae, moniales omnes etiam exemptas episcopo subijci debere.

¿Quid de jurisdictionibus exemptis in Hispania? «Ex privilegio Benedicti XIII. const. *Pastoralis Officii* (27 Mart. 1725). generales et provinciales possunt audire confessiones monialium sibi subjectarum, sine Episcopi approbatione: quod privilegium hodie usui esse nequit, cum moniales, omnes in Hispania, transitoria dispositione, episcopi fuerint subjectae.» GURY F.

¿Quid decreverit Bulla QUAE DIVERSA? Bulla haec quae data fuit ab immortali Pio IX, 14 de Julio de 1873, decrevit «suppressionem et abolitionem universarum jurisdictionum privilegiatarum cujuscumque speciei...., excepta et in suo robore manente duplicat privilegia eorum jurisdictione, qui nominatim designati fuerunt in 11.º Conventionis articulo mo.º relato.» Se refiere al Concordato de 1851 en que se conservaron las jurisdicciones del Procapellán Mayor de S. M., del Vicario General Castreñse, de las cuatro Ordenes Militares, de los Prelados Regulares, del Comisario General de Cruzada y del Nuncio Apostólico en la Iglesia y Hospital de los Italianos en Madrid.

### Quaestio LXXXVI.

¿Quid sit reservatio? Reservatio est restrictio seu limitatio jurisdictionis, sive negatio absolventi a certis peccatis, salva potestate absolventi a caeteris.

¿Quotuplici modo sint casus reservati? Si agitur de modo quo casus possunt reservari dicendum venit hoc duplici modo locum habere: 1.º Ratione sui tantum, cum ei non adnectitur censura vel adnectitur solum acesorie; 2.º Ratione censurae, cum nempe peccatum, principaliter propter censuram reservatur, ita ut reservetur immediate censura et mediate ipsum peccatum. Si vero agitur de distinctione casuum reservatorum, distinguuntur casus papeles, episcopales et regulares.—Casus papeles duplicis generis sunt. Alii enim reservantur per se seu ratione peccati; alii propter censuram reservantur.—Casus Papae reservati per se, sine censura duo sunt: 1.º *Falsa denuntiatio confessarii*. 2.º *Retentio bonorum a religiosis acceptorum*.—Casus Papae reservati propter censuram ex constitutione *Apostolicae Sedis* subdividuntur in duas clases: alii sunt specialiter modo, alii simpliciter reservati. Casus episcopales duplicis etiam sunt generis. alii dicuntur reservati a JURE; alii reservati AB HOMINE.—Casus a jure reservati sunt sequentes: Excommunicationes tres quibus feriuntur matrimonium attentantes voto solemniter ligati, procurantes abortum, et utentes falsis Litteris Apostolicis; percussio clericis in certis circumstantiis; et suspensiones a Tridentino inflictas.—Casus episcopi reservati AB HOMINE sunt, illi quos quilibet episcopus sive in Synodo, sive extra Synodum, pro sententiam generalem, sibi reservat, et ordinarii quidem sine censura.—Regulares undecim: 1.º Apostasia a Religione, etiam retento habitu; 2.º Nocturna ac furtiva a monasterio egressio; 3.º Veneficia, incantatio-

nes et sortilegia; 4.º Proprietas contra votum paupertatis, quae sit peccatum mortale; 5.º Furtum mortale de rebus monasterii; 6.º Lapsus carnis voluntarius opere consumatus; 7.º Juramentum falsum in iudicio legitimo; 8.º Procuratio, consilium vel auxilium ad abortum fetus animati, etiam effectu non secuto; 9.º Occisio vel vulneratio seu gravis percussio cujuscumque personae; 10.º Falsificatio manus vel sigilli officialium monasterii; 11.º Malitiosum impedimentum, retardatio aut aperitio literarum a superioribus ad inferiores vel contra.—M.

¿Utrum Episcopo sit potestas absolventi a casibus papalibus? Quoad casus a Papa reservatos, Episcopi.... potestate ordinaria (cujus participes sunt etiam vicarii generales) absolvent a casibus per pontificem episcopo seu Ordinario reservatis. Ubi Tridentinum receptum est habent ex cap. *Licet* facultatem absolventi suos subditos, in foro conscientiae ab omnibus casibus oculis Papae simpliciter reservatis.

¿Quid possint Episcopi ex capite *Licet Concilii Tridentini* post constitutionem *Apostolicae Sedis*? Jam supra dictum est, Num vero ad plenioram intelligentiam dicemus: Ex cap. *Licet* Conc. Trid. poterat episcopus in foro conscientiae gratis absolvere quoscumque sibi subditos in dioecesi sua per se ipsum aut Vicarium in quibuscumque casibus oculis, etiam sedi *Apostolicae* reservatis. Quibus in vertis nulla statuitur exceptio, tantummodo enim dicitur sedi *Apostolicae* reservatis abstrahendo a modo reservationis. Sed in Const. *Apostolicae Sedis*, restringitur haec facultas, et tantum datur episcopis absolventi a casibus papalibus oculis, iis tamen exceptis quos Sedi *Apostolicae* speciali modo reservatos declaravit S. S. Pius IX. En verba Constitutionis cit.: *Firmam volumus absolventi facultatem a Tridentina synodo episcopis concessam* Ses. XXIV. c. B. DE REFOR. in quibuscumque censuris *Apostolicae Sedi* hac nostra Constitutione reservatis, iis tantum exceptis, quas eidem *Apostolicae Sedi* SPECIALI MODO reservatos declaravimus.—M. J. ET CH.

¿Quid de facultatibus quinquennialibus? Ita nominantur facultates, quae a S. Congregatione de Propaganda Fide episcopis ad quinquennium concedi solent, continentur in DECEM FORMULIS majeris minorisve amplitudinis.—Has S. Congregatio S. Officii conficit et transmittit S. Congregationi de Prop. Fide, per quam communicantur episcopis; sed ita ut degentes in remotioribus regionibus ampliores obtineant facultates.—M.

¿Quid poenitentibus consulendum, si Episcopus careat potestate absolventi ab aliquo casu papali? In casibus vere urgentibus, etiam sine specialibus facultatibus, quilibet sacerdos ex approbata potest absolvi a quibuscumque peccatis et censuris papalibus, sub pena tamen (generatim) reincidentiae in eadem censuras, nisi ille qui ita fuerit absolutus, infra mensem, saltem per epistolam et per medium confessarii (nisi et poenitens per se ipsum praestare malit) recurrat ad sedem apostolicam.—Dum vero casus urgens non sit, Confessarius audito peccato reservato a quo absolvi non potest, debet remittere statim poenitentem ad superiorem (in supposito interrogacionis) ad S. Sedem, id est ad Cardinalem Poenitentiarum Majorem, vel ad alium facultate donatum ad absolutionem obtinendam.—M. J. ET R. ET J.

¿Quomodo in hujusmodi casibus se gerere debeat confessarius cum his, qui in periculo vel articulo mortis versantur? In articulo mortis nulla est reservatio; ideo quilibet sacerdos potest absolvi poenitentem ab omnibus peccatis et censuris, prout constat ex Concilio Tridentino, Sess. XIV. c. 7.—Tenetur tamen sacerdos monere poenitentem quem absolvit a censuris reservatis speciali modo Romano Pontifici, de obligatione recurrendi, sive per se, sive per ipsum confessorium, ad Rom. Pontificem vel ad novam absolutionem petendi ab habente facultatem in his casibus reservatis, si ab infirmitate convalescit. Ex GURY.

¿Quid de absolutione complicitis in peccato turpi? Nalatenus esse impertendam a sacerdote complice; ita ut, si impertitur, sacerdos excommunicationem speciali modo reservatam Papae ipso facto incurret, prout constat ex Constitutionibus *Sacramentum Poenitentiae* Benedicti XIV, et *Apostolici muneris* ejusdem pontificis, necnon ex *Apostolicae Sedis* a Pio IX data. Excipitur tamen periculum mortis, cum alius non sit sacerdos vel timeatur infamia, vel poenitens alium confessorium recuset. Ex GURY.

¿Quid de sollicitate in confessione? Sollicitans in confessione dicitur quilibet sacerdos cujuscumque sit dignitatis, qui in confessione, aut occasione vel praetextu vel simulatione confessionis, immediate ante vel immediate post illam, aut in loco ubi confessiones audiuntur seu ad confessionem electo, poenitentem ad turpia sollicitat. Denuntiandi sunt, et haec sunt poenae quibus plectuntur: suspensio ab exercitio Ordinis, privatio beneficiorum, dignitatum et officiorum quorumcumque et perpetua inhabilitas ad illa; et quoad regulares, privatio vocis activae et passivae. Sic constat ex Constitutione Gregorii XV *Universi* gregis. Haec poenae sunt omnes ferendae sententiae.

¿Quaenam sint praecipua decreta novissima.... etc? Quatuor sunt praecipua quoad absolutionem censurarum et reservatorum etiam speciali modo, nempe, decretum Sancti Officii 23 Junii 1886 cujus haec est principalior pars: «In casibus vere urgentibus, in quibus absolutio differri nequeat absque periculo gravis scandali vel infamiae, super quod Confessorium cons-

cientia oneratur, dari posse absolutionem, injunctis de jure injungendis, a censuris etiam speciali modo Summo Pontifici reservatis, sub poena tamen reincidentiae in eadem censuras, nisi saltem infra mensem per epistolam, et per medium confessarii absolutus recurrat ad S. Sedem.—Decretum 23 et 30 Junii 1888 quod casum urgens etiam determinat illum esse in quo poenitenti sit nimis durum permanere in peccato donec responsum a S. Poenitentia obtineretur.—Decretum 30 Mar. 1892 quod declaratum fuit ejusmodi absolutionem esse posse directam. Decretum 5 Sept. 1900 quod declaratur poenitentes liberari ab obligatione recurrendi ad Sedem, cum neque ipse per se neque confessarius scribere possunt Romae, et poenitenti durum est ad alium confessorium venire.

¿Quae sint praecipuae propositiones damnatae in Bulla AUCTOREM FIDEI? Condema esta Bulla 85 propositiones del Sinodo de Pistoia; las principales son las que corresponden a las preguntas siguientes:

¿An sit haereticum dicere Romanum Pontificem esse caput ministeriale? «3.º Insuper, propositio quae statuit, Romanum Pontificem esse caput ministeriale, sic explicata ut Romanus Pontifex non a Christo in persona beati Petri, sed ab Ecclesia potestatem ministerii accipiat, qua, velut Petri successor, verus Christi vicarius, ac totius Ecclesiae caput, pollet in universa Ecclesia, haeretica» judicatur in Bulla *Auctorem fidei* Pii VI.

¿An dicit possit Episcopum accepisse a Cristo omnia jura necessaria pro bono regimine suae dioecesis? «6.º Doctrina Synodi qua proficitur, persuasum sibi esse Episcopum accepisse etc. etc., perinde ac si bonum regimen cujusque dioecesis necessariae non sint superiores ordinationes spectantes sive ad fidem et mores, sive ad generalem disciplinam, quarum jus est penes Summos Pontifices et Concilia generalia pro universa Ecclesia: schismatica, ad minus erronea» censuratur ab eadem Bulla.

¿An competat parochis aliquod jus in reformatione abusuum circa ecclesiasticam disciplinam? «9.º Doctrina quae statuit, reformationem abusuum circa ecclesiasticam disciplinam in synodis dioecesanis ab Episcopo et parochis aequaliter pendere, ac stabiliri debere, ac sine libertate decisionis indebitam fore subjectionem suggestionibus et jussionibus Episcoporum: falsa, temeraria, episcopalis auctoritatis laesiva, regimini hierarchici subversiva, favens haeresi aërianæ a Calvino innovatae, judicatur in eadem Bulla, data 28 ang. 1794.

### Quaestio LXXXVII.

¿Quod et quae sint officia ministri in confessione? Quatuor, nempe, doctoris, patris, medici et judicis.

¿Quae sint ejus munera et obligationes quatenus doctor? Doctoris munus docere est; et nulla ars doceri praesumitur nisi intentia prius, meditatione discatur. Ideo confessarius, quatenus doctor, scientiam regimini animarum possidere tenetur; quia secus se exponit evidenti periculo male fungendi munus suum, cum injuria sacramenti et animarum magno detrimento: *Caecus si caeco ducitur praestet, ambo in foveam cadunt.* (Math. XV). Scire debet quae ad valorem et licitam administrationem pertinent sacramenti; obligationes cujuscumque status; peccatorum species et circumstantias, specialiter quae speciem mutant; casus reservatos et casuras vigentes; matrimonii impedimenta; condiciones contractuum; radices restitutionis; occasiones peccatorum et remedia et satisfactiones convenientes eorum.—Doccat, ait Stus Alphonsus, poenitentes quae necessaria sunt ad cristiane vivendum, et quae pertinent ad sacramentum hic et nunc rite suscipiendum. GURY. LE NOAR.

¿Quando et qualiter peccat confessarius defectu scientiae? Peccat igitur confessarius, et quidem graviter, qui praedictam scientiam sibi deesse noverit, etiamsi ex sola charitate et obedientia confessiones excipiat. Nec eum per se excusat approbatio Episcopi, haec enim non dat scientiam ex natura rei debitam, nec ejus defectum supplet.—Tamen non tenetur adeo perfectam scientiam habere ut possit semper statim et per se ipsum omnes occurrentes dubitationes solve- re. GURY.

¿An hujusmodi defectu sit invalida confessio, adeoque iteranda? «Vel bona fide egit poenitens, si nempe nesciebat confessarium esse ignarum; vel fide mala, si scienter ad confessarium ignarum accedit. Si primum, confessio probabilissime valida est, quia defectus scientiae non tollit jurisdictionem.... nam supposita materia legitima et jurisdictione, ajunt communiter, ex parte ministri satis esse, quoad validitatem, ut peccata sub generali notione offensae Dei cognoscat: attamen si agatur de difficili aliquo casu, ut securius incedat poenitens, praestat ut illum docto iterum manifestet. Si secundum, poenitens mortaliter peccat ac sacrilegus efficitur, quia scienter cooperatur peccato confessarii, et mala administrationi sacramenti.» SCAVINI.

¿Ad quid teneatur confessarius quatenus pater, medicus et judex? Pater spiritualis sit indutus viscera misericordiae Christi Jesu, qui non venit vocare justos, sed peccatores; sciat ergo studiose, patienter et mansuete cum peccatoribus agere (Leo XII). Medicus animarum debet causam morbi cognoscere, morbum sanare animadversionibus monendo et corrigendo, poenitentias que imponendo salutes; praecavere etiam relapsum aptis remediis pro diversitate poenitentium et vitiorum. Judex debet comparare

sibi cognitionem necessariam ad aequum iudicium ferendum, ideoque interrogare poenitentem, in quo regula prudens est ut confessarius non sit nimis anxius interrogandi, sed interroget tantum de his quae probabiliter poenitenti conveniunt iuxta suam conditionem, et hoc moderate, discrete et opportune, praecipue in materia luxuriae, in qua multo melius est in pluribus deficere, quam in uno abundare ratione integritatis confessionis. Ex GURY.

Quomodo se gerere debeat cum occasionariis, consuetudinariis et recivivis? OCCASIONARIIS concedenda est absolutio si occasio sit remota, quia haec non inducit periculum proximum peccandi; et etiam si occasio sit proxima necessaria si poenitens dispositus deprehendatur et remediis praescriptis uti dispositus, quia nemo tenetur ad impossibile sive physicum sive morale, et aliunde occasio non est per se peccatum. Qui vero positus est in occasione proxima voluntaria, nunquam est absolvendus, sive occasio sit proxima per se, vel per accidens, sive in esse, sive non in esse, quod constat ex propositione 61 ab Innocentio XI damnata.—Regula generalis vero est poenitentem in quacumque occasione constitutum posse absolvi, dummodo sincere doleat et proponat; difficultas vero haec est, nempe, iudicare de sinceritate contritionis et propositi.—CONSUEUDINARIIS neganda est absolutio si proposita prudenter a confessario ad consuetudinem vincendam recussent, quia tunc non est illis desiderium sincerum sese corrigendi; danda vero est dummodo emendationem serio proponant et poenitentiae signa ostendant.—RECIIVIVIS praebentibus signa specialia doloris, toties quoties dispensari potest absolutio, tunc enim praesumitur vera dispositio; et etiam si signa sint tantum ordinaria ex eadem ratione et ne diu poenitens in statu peccati mortalis permaneat; differenda est dubie disposito, usquequod prudens appareat signum dispositionis; neganda vero recivivis redientibus cum eodem pravo habitu, qui neque media a confessario proposita adimplerunt neque conati sunt vincere tentationem, nisi signa ostendant extraordinaria. Si dolor est, vel ejus defectus ignoscitur nequit, potest semper dari absolutio. Ex GURY.

Quid de sigillo sacramenti? «Sigillum sacramentale est religiosa obligatio servandi secretum de his quae cognita sunt ex confessione.» LE NOAR. Ex jure naturali oritur quia debetur ex justitia et religione; ex jure positivo nam ex institutione Christi secreta esse debet sacramentalis confessio; ex jure ecclesiastico prout constat ex pluribus locis canonici juris, praesertim ex Concilio Lateranensi IV: «Caveat autem omnino (confessarius) ne verbo aut signo, aut alio quovis modo aliquatenus prodatur peccatore; sed si prudentiori consilio indigerit, illud absque ulla expressione personae caute requirat; quoniam qui peccatum in poenitentiali iudicio sibi detectum praesumpserit revelare, non solum a sacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendum perpetuum poenitentiam in arcem monasterium detruendum.»

Quid de inferno et poenarum aeternitate? Locus ubi damnati poenas pro peccatis debitas launt, dicitur infernus, in quo nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. Quo possit sibi nemo scire nisi revelatione divina sit instructus; creditur tamen esse in sinu terrae, sic dispositus ut maxime miseriae damnatorum competat, nempe tenebrosus cum luce quadam ut videant damnati quae animam torquere possint. Ejus supplicium vel poena nusquam cessant, nec secundum acervitatis intensiorem quae respondet quantitati culpae; nec secundum durationem quae respondet dispositioni damnatorum nusquam in posterum poenitentium. Sed merito temporali debetur secundum divinam justitiam praemium aeternum, etiam culpae ex eadem justitia aeterna poena debetur; *Ibunt in supplicium aeternum* ait Math. cap. XXV. Ex THOMA.

Utrum peccatoribus ex divina justitia inferatur poena aeterna? Contestado en la anterior. Praeterea, quicumque mortaliter peccat offendit Dei majestatem infinitam; ergo dignus est infinita poena: peccaverunt contra bonum aeternum contententes vitam aeternam ideo facti sunt digni malo aeterno. Ex THOM.

Quid de poena damni et de poena sensus? In quocumque peccato mortali homo avertitur a Deo et convertitur ad creaturas; quare dupliciter punitur, nempe, cum privatione visionis Dei, quae dicitur poena damni; et cum afflictione corporis et animae, quae dicitur poena sensus. Prima est infinita cum ex hac parte, id est aversionis, avertitur homo a bono infinito et poena respondet peccato. Secunda vero est finita (quamvis aeterna duratione) quia conversio fuit ad finitum bonum. Ex THOMA.

Qui de inferni igne? Est vere corporeus, nam in Scriptura sacra dicitur ignis suscensus, devorans, ardens, quae proprietates pertinent igui corporeo. «Scriptura sacra summi debet in proprio sensu quando nulla est necessitas illam in sensu metaphorico accipiendi. Atqui nulla est necessitas nomen ignis, toties repetitum, in sensu metaphorico accipiendi, cum nullum sequatur absurdum si intelligatur de vero igne corporeo. Ergo.

### Quaestio LXXXVIII

Quid et quotuplex sit excommunicatio? Excommunicatio est censura quae reum removet vel a qualibet communione fidelium vel duntaxat a participatione sacramentorum. Est duplex,

nempe, major qua quis privatur omnibus Ecclesiae bonis communibus; et minor qua privatur participatione sacramentorum et etiam electione pasiva ad dignitates et beneficia ecclesiastica.

Quid de excommunicatis toleratis et vitandis? TOLERATI dicuntur excommunicati cum quibus licet fidelibus communicatio; non tolerati seu vitandi illi sunt, quibuscumque communicare prohibetur. Post Constantiense Concilium, juxta Bullam Martini V. Ad evitanda, illi tantum sunt vitandi: 1.º Qui per sententiam iudicis ecclesiastici, nominatim sunt excommunicati ac specialiter et publice denunciati. 2.º Notorius cleri percussor (in Gallia vero etiam requiritur, respectu percussoris, iudicis sententia).

Quinam sint effectus excommunicationis majoris? Vide per capita in sequenti. Ex CHARMES. Quid de singulis effectibus? PRIVATIO COMMUNIONIS ECCLESIAE SUPPRAIORUM, id est, fructibus sacrificii indulgentiarum, orationum publicarum quae nomine Ecclesiae applicari non possunt excommunicatis, licet sint in gratia; probabiliter tamen tantum vitandis refertur prohibitio, et etiam suffragia omnia privata offerri possunt pro quocumque excommunicato ut gratiam consequantur conversionis.—PRIVATIO ADMINISTRATIONIS SACRAMENTORUM, ita ut si illa conferat extra casum necessitatis, metus gravi incommodi, vel si rogetur a fidelibus, illicite procedat; et si vitandus, etiam invalide in poenitentia absolvet, excepto mortis articulo, deficiente alio sacerdote, vel si error adsit communis.—PRIVATIO RECEPTIONIS SACRAMENTORUM. Licite nequit ea suscipere, peccat graviter ea recipiendo, nisi detur ignorantia, scandalum vel aliud grave malum; potest tamen valide recipere excepta poenitentia quia inobedientia non conciliatur cum contritione.—PRIVATIO A DIVINIS OFFICIIS. Si toleratus, tantum permittitur concioni vel catechesi vel lectioni interesse, cetera prohibentur. Si vitandus, omnino rejiciendus, et si renuat exire, omnia suspendantur nisi in missa canon fuerit inceptus: ingredi tamen possunt Ecclesiam in eaque orare, separati a fidelibus, cum officia non celebrentur.—PRIVATIO JURISDICTIONIS ECCLESIASTICAE. Si vitandus, legem, sententiam, absolutionem valide dare nequit, neque praesentare aut eligere ad beneficia; si toleratus, valide facit, non licite.—PRIVATIO JURIS AD BENEFICIA ET DIGNITATES, quare ad omnia fit inhabilis sive toleratus sive vitandus; quae inhabilitas sese extendit ad casum censurae occultae vel ignoratae, ex communi sententia. Non privatur tamen beneficio antea possessio, neque a fructibus si opera ejus per alium impleverit; nisi in censura per annum insordescat, data sententia.—PRIVATIO COMMUNICATIONIS CUM FIDELIBUS. In foro ecclesiastico vitando omnia prohibentur; tolerato etsi valide fit, in omnibus repellitur tamen potest. In civilibus standum ad Bullam Martini V citatam, cum illis omnis communicatio sub gravi prohibetur nisi justa adsit causa.—PRIVATIO SEPULTURAE, nisi dederit signa poenitentiae. Si indebite sepultus fuerit, corpus et exhumandum, et locus sacer reconciliandus si de non tolerato agitur. Ex MARC.

Quotuplicis generis sint excommunicationes in CONSTITUTIONE APOSTOLICAE SEDIS insertae? Triplicis generis, nempe, reservatae Romano Pontifici, reservatae Episcopis, et nemini reservatae. Quae Pontifici sunt reservatae subdividuntur in simpliciter et speciali modo reservatas. Quanam sint reservatae Romano Pontifici? Quanam reservatae Episcopis seu Ordinariis? Quanam nemini reservatae? Quanam intelligantur reservatae speciali modo? Todos los Sacerdotes tienen la *Bulla Apostolicae Sedis*, si así no fuera, dígalo y haremos una hoja más para contestar á estas brevísimas preguntas. Quomodo absolvendum ab excommunicatione? Ad valide absolvendum nulla requiritur verborum vel actuum exteriorum forma, cum in jure nihil determinetur usurpandum sub poena nullitatis: upde sufficit ut superioris voluntas signo aliquo sensibili manifestetur, ut alteri nota fiat. Sed ad licite absolvendum in foro interno ista adhibetur forma in Poenitentia consueta: *absolve te ab omni vinculo excommunicationis etc.*; in foro vero externo adhibetur forma in Rituali descripta. Si absolvens sit facultate praeditus ex jure, ipse per se modum videbit; si vero ex delegatione absolvat stare debet rescripto delegationis. Ex SCAVINI et MARC.

An excommunicatio minor abrogata fuerit? «Excommunicatio olim incurrebatur propter illicitam conversationem cum excommunicato vitando; sed hodiernis temporibus, haec censura jam abrogata est per Constitutionem Apostolicam Sedis, ut constat ex responso S. Officii, 10 Decemb. 1883 edito, facto verbo cum Sanctissimo. Communicatio tamen cum vitandis etiamnum prohibetur (S. Offi. 2. Aug. 1893).» MARC.

Utrum per Constitutionem APOSTOLICAE SEDIS aliquod fuerit innovatum circa censuras ferendas sententiae? Minime, agit enim tantum de excommunicationibus latae sententiae, cujus veluti codex vigens est Bulla. Utrum de communione Sanctorum? Articulum fidei est, quo docemur in Ecclesia Sancta Dei esse societatem, in qua constituti, participes efficiuntur meritorum Christi, qui est ejus caput, et sanctorum qui sunt membra, necnon et Sacramentorum quae membra cum capite conjungunt. *Particeps ego sum omnium timentium te.* «Omnia tamen arcta inter se et connexa sunt membra, ut si unum dolore afficiatur caetera doleant; si contra bene affectum est, communis sit jucunditatis sensus. Ex CATECHISMO ROM. sit jucunditatis sensus. Ex CATECHISMO ROM.

Utrum suffragia per unum facta aliis prodesse possint? Quoad statum gloriae consequendum per viam meriti, minime; quia meritum inuititur justitiae et sors gloriae redditur secundum mensuram accipientis. Sed per viam orationis, utique; quia impetratio orationis est secundum liberalitatem Dei qui oratur, ideoque ad illa omnia impetratio orationis se potest extendere quae potestati divinae subsunt ordinate.—Et etiam quantum ad ea quae consequuntur statum, vel sunt accessoria ad statum, suffragia per unum facta aliis prodesse possunt, non solum per viam orationis, sed etiam per viam meriti; vel propter communicationem ex charitate in operibus meritoris, quo fit ut charitate conjuncti ex mutuis operibus aliqui reportant; vel ex intentione operantis, dum quis aliquid facit ut alteri opus et ejus meritum adjudicetur. Ex THOMA.

Utrum mortui possint juvari ex operibus vivorum? «Sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur.» Machab. XII.—«Charitas, quae est vinculum Ecclesiae membra uniens, non solum ad vivos se extendit, sed etiam ad mortuos qui in charitate decedunt. Praeterea mortui vivunt in memoria viventium; et ideo intentio viventium ad eos dirigi potest. It sic suffragia vivorum, mortuis dupliciter prosunt sicut et vivis; et propter charitatis unionem, et propter intentionem in eos directam.» Ex THOMA.

### Quaestio LXXXIX

Quid et quotuplex sit indulgentia? Indulgentia est remissio poenae temporalis Deo debitae pro peccatis quoad culpam remissis, concessa a legitimo ministro, extra sacramentum poenitentiae, per applicationem thesauri Ecclesiae (meritos de Christo, de la Santísima Virgen y de los Santos). Potest esse plenaria vel partialis prout tota remittitur poena, vel tantum pars ejus; personalis si personis immediate conceditur, localis si alicui loco est affixa, realis si alicui rei adnectitur, temporalis si ad tempus, perpetua cum sine termino conceditur. Ex GURY.

An Ecclesia habeat potestatem indulgentias concedendi? Utique. Patet ex verbis Christi: quodcumque ligaveritis, quodcumque solveritis etc. Praeterea Concilium Tridentinum anathemate percussit eos qui aut inutiles esse asserunt, vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant. Constat etiam ex perpetua traditione et Ecclesiae praxi. Ex GURY.

Utrum indulgentiae concedi possint ab Episcopis? Utique, quia potestatem habent in corpore Christi mysticum. «Patet ex consuetudine Ecclesiae, secundum quam Episcopi indulgentias faciunt.—Quia assumuntur in partem sollicitudinis Pontificis (in quo plene residet haec potestas), quasi iudices singulis civitatibus praepositi.—Sed talis Episcopis competit potestas secundum ordinationem Papae, et ita faciunt prout eis est taxatum. CARBONE ex THOMA.

An qui est in peccato mortali possit indulgentias facere? Utique. «Facere indulgentias pertinet ad jurisdictionem. Sed jurisdictio non amittitur per peccatum. Ergo. Aequae valent quae sunt a peccatore, ac si esset sanctissimus; quia non remittunt poenam ex merito dantis, sed ex vi meritorum quae sunt in Ecclesia.» CARBONE ex THOMA.

An indulgentiae tantum valeant quantum praedicantur? (Lo que quiere decir la pregunta es que si las indulgencias valen lo que la Iglesia dice, y para lo que dice que valen) Utique. Ecclesia eas praedicando non mentitur. Ergo tantum valent quantum praedicantur.—Effectus consequitur quantitatem suae causae. Sed causa remissionis in indulgentiis non est labor neque devotio recipientium, sed abundantia meritorum thesauri Ecclesiae quae sufficiunt ad omnem poenam expiendam (ideoque secundum quod sint applicata ista merita valebunt) et hoc est quod Ecclesia praedicat de indulgentiis. Ergo indulgentiae tantum valent quantum praedicantur. Ex THOMA.

Quid fieri debeat ad lucrandas indulgentias? Implere praescripta in indulgentiarum concessionem. «Remota causa, removetur effectus: si ergo aliquis non facit hoc pro quo indulgentia datur, quod est indulgentiae causa, indulgentiam non consequitur.» DIV. THOMAS.

Quae sint conditiones speciales quae ordinarie pro indulgentia plenaria requiruntur? Confessio, Communio et preces vocales. Quod confessio requiritur (aunque no siempre, por ejemplo: en la del *Via Crucis*) ex hac vel simili clausula quae rescriptis apponi solet deducitur, nempe: «contritis et confessis» Communio potest anticipari (sicut confessio) pridie ejus diei pro quo aliqua indulgentia conceditur. Preces vocales recitandae sunt juxta intentionem concedentis, et nisi peculiaries assignentur, ad libitum fieri possunt. Ex MARC.

Quid de collectione officiali indulgentiarum vulgo dicta RACCOLTA? Est quaedam collectio orationum cui Summi Pontifices indulgentias quamplurimas concesserunt; quae indulgentiae ex Decreto S. Congregationis 30 Sep. 1852, Pio IX approbante, applicari possunt omnes pro animis in Purgatorio detentis, in quocumque idiomate orationes dicantur, dummodo versiones sint fideles. Continet indulgentias generales, non vero quae lucrari possunt tantum si piaee unioni vel confraternitati nomen detur. Ex MACH.

An subsistant indulgentiae mille vel plurium millium annorum? Minime. «Omnes indulgentiae mille vel plurium annorum, quae hucusque concessae dicebantur ant erant, revocatae sunt Decreto S. Indulgentiarum Congregationis 26 Maii 1893.» MARC.

Quid decreverit Concilium Tridentinum circa indulgentias? Praeter quae dicta sunt in secunda responsione hujus lectionis, statuit in concessionem indulgentiarum moderationem adhibendam, ne nimia facilitate, ecclesiastica disciplina enervetur; pravo quaestus pro his consequendis omnino abolendus esse; caeteros vero abusus qui ex ignorantia, superstitione, irreligiositate, aut aliunde quomodocumque pervenerunt, per Episcopum... ad Sanctam Sedem deferri debere. Sess. XXV.

Utrum indulgentiae Ecclesiae prosint mortuis? Utique. Constat ex usu Ecclesiae et ex propositionibus damnatis a Pontificibus Sixto IV, Leone X et Pio VI. Prima sic se habet, quae est 6.ª Petri oxoniensis: *Papa non potest indulgere alicui viro poenam Purgatorii.*—Secunda haec est núm. 22 Luteri: *Sex generibus hominum indulgentiae nec sunt necessariae nec utiles, videlicet mortuis...* etc.—Tertia quae est Synodi Pisatoriensis, núm 42 sic est: *luctuosius adhuc esse quod chimerica istaec applicatio, transferri volita sit in defunctos.*

Utrum suffragia quae fiunt pro uno defuncto magis illi proficiant quam aliis? Duplex est sententia, quarum affirmativae haec est ratio: Christus dedit Ecclesiae potestatem infallibilem clavium. Sed clavis semper aperit positus debitis conditionibus. Ergo infallibiliter aperit vel remittit eum cui indulgentia applicatur.—Negativae vero haec est ratio: Nulla adest promissio divina vi cujus Deus censetur indulgentiam oblatam certo acceptare. Ergo videtur eam tantum admittere pro suo beneplacito applicanda, non praecise pro quibus applicatur. Ex GURY.

### Quaestio XC.

Quid sit sacramentum Extremae Unctionis? Sacramentum novae legis a Christo Domino institutum, et a Beato Jacobo promulgatum, ad salutem animae, vel etiam corporis, conferendam infirmis de vita periclitantibus, per unctionem olei benedicti et orationem sacerdotis.

Quinam sint ejus effectus? Proprii effectus ejus sunt, primarius gratia roborans animam in suo positam ultimo agone; secundarius vero gratia delens peccatum, partis poenarum pro peccatis debitum sublatio, et etiam, si animae expediat, corporis sanatio. Patet ex Tridentino super Jacobi verbis: *Infirmatur quis in vobis* Sess. XIV. c. II.

An et quomodo remittantur peccata per extremam unctionem? «Si quis dixerit sacram infirmorum unctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleviare infirmos, sed jam cessasse quasi olim tantum fuisse gratia curationum, anathema sit.» Jam vero quoad modum, duplex est opinio: alii dicunt peccata remitti per accidens, quia extrema-unctio est sacramentum vivorum, animam supponens in gratia; alii vero docent remitti per se, non directe quidem, sed consequenter, quia sacramentum hoc institutum fuit ad tollendas peccati reliquias; sed cum reliquiae tolli non possint nisi prius auferantur peccata, ideo dicunt hoc sacramentum ex consequenti auferre peccatum. Ex MARC.

Quae sit hujus sacramenti materia remota et proxima? REMOTA est oleum ex olivis expressum et speciali benedictione ab episcopo benedictum.... PROXIMA est unctio certarum partium corporis, ac saltem quinque sensuum, facta a sacerdote. MARC.

An unctio quinque sensuum sit de necessitate sacramenti? Duplex datur opinio, quarum prima negat, quia S. Jacobus simplicem unctionem, non multiplicem praecipit, et Concilium Tridentinum de una tantum unctione loquitur; sententia vero affirmativa, quae tutior est, ideoque sequenda, in usu Ecclesiae firmatur.

Quid de forma extremae unctionis? Haec est: *Per istam sanctam unctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid per... (se nombra el sentido, visum, auditum, etc.) deliquisti. Amen.* De communi sententia verba haec, «per istam unctionem indulgeat tibi Dominus quidquid.» Sunt de necessitate sacramenti, et juxta communissima etiam verbum «deliquisti» est necessarium; quod hodie vix disputari potest, cum S. Congr. Inquisitionis, 25 Aprilis 1906, *maturime re perpensa*, et Pio X approbante propositum tanquam *sufficiens forma in casu verae necessitatis*: *Per istam sanctam unctionem indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti. Amen.* Ergo neque in casu necessitatis licet omittere verbum *deliquisti*.

Quisnam sit ejus minister? Solus sacerdos.—*Infirmatur quis in vobis? Inducatur presbyterus Ecclesiae etc.*, ait Stus Jacobus.—En praeterea can. IV de Extrema unctione, Sess. XIV Concilii Tridentini: «Si quis dixerit praesbyteros Ecclesiae, quos beatus Jacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed aetate seniores in quavis communitate; ob idque proprium extremae unctionis ministrum non esse solum sacerdotem; anathema sit.»

An et quanta sit obligatio conferendi hoc sacramentum? Parochus tenetur vi officii sui et quidem sub gravi conferre illud subditis suis, et etiam quilibet sacerdos (in casu communi sub leve) absente paroco, ex charitate. Tamen non tenerentur cum vitae periculo nisi aegrotus a longo tempore non sit confessus et probabiliter in peccato mortali esse judicetur. Ex MARC.

Quibus ministrandum est? «Hanc unctionem esse infirmis adhibendam, illis vero praesertim, qui tam periculosos decumbunt, ut in exitu vitae constituti videantur.» CONCILIIUM TRID.—Non tamen adhibendum infirmis omnibus; sed his

adeo infirmis ut de eius morte timeantur ait Conc. Florentinum; neque non baptizatis quia baptis-

An iterari possit extrema unctio? In infirmitate diversa et periculosa, quia medicina sanativa toties iterari debet, quoties infirmitas iteratur; et in diverso diuturnae infirmitatis periculo, quia ex Rit Romanum, in eadem infirmitate iterari non debet nisi duntaxat sit, ut cum infirmus convalescit, et iterum in periculo mortis incidit. Ex MARC.

Utrum oleo non benedictio ab episcopo administrari queat? Nullatenus nisi benedictum sit a sacerdote cum delegatione Pontificis administrare potest sacramentum hoc sine oleo ab episcopo benedictum. Sic decisum fuit a S. Officio coram Paulo V, 13 Jan. 1611, et coram Gregorio XVI, 14 Sep. 1842.

Utrum orationes nostrae cognoscantur a Sanctis? Animae sanctorum, Deum videntes, omnia praesentia quae hic aguntur cognoscunt, sunt enim angelis aequales. Atqui angeli orationes nostrae cognoscunt. Ergo et Sancti. Quando orabas cum lacrymis et sepeliebas mortuos... ego obtuli orationem tuam Domino. Tob. XII. Quomodo offerre potuisset angelus orationem Tobiae nisi eam cognovisset? Praeterea, Tridentinum docet bonum atque utile esse sanctos invocare: quod quid si orationes nostrae ab illis non cognoscuntur?

Utrum orationes sanctorum semper exaudiantur? Dupliciter Sancti orant pro nobis, nempe, oratione expressa, dum votis suis aures divinae clementiae pro nobis pulsant; et oratione interpretativa, dum merita sua cedunt in Dei gloriam et sunt etiam nobis suffragia et orationes quaedam. Oratio expressa semper exauditur, quia sancti non petunt nisi quod volunt, nec volunt nisi quod Deus vult, et quod Deus vult semper impletur. Oratio vero interpretativa semper est efficax ad impetrandum, sed ex parte defectus nostri non semper consequitur fructum, quia non semper sumus digni applicatione meritorum quae Sancti pro nobis offerunt Deo. Ex THOMA.

Quid circa invocationem sanctorum definitur Concilium Tridentinum? Sanctos una cum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerre; bonum atque utile esse suppliciter eos invocare; et ob beneficia impetranda a Deo, per Filium eius Jesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor et Salvator est, ad eorum orationes, operum, auxilium, fideles confugere oportere. Illos vero qui negant Sanctos aeterna facilitate in coelo fruente invocandos esse; aut qui asserunt vel illos pro hominibus non orare, vel eorum ut pro nobis etiam singulis orant invocationem esse idolatriam... omnino damnandos esse. Concilium Tridentinum, Sess. XXV. De invocatione Sanctorum.

Quaestio XCI.

Quid sit Ordo quatenus sacramentum? Signaculum quoddam Ecclesiae quo spiritualis potestas traditur ordinato. Haec est definitio tradita a Magistro Sententiarum, quam recipit et defendit Div. Thomas, Supl. 3.º XXXIV. 2. Definitio quam Magister de Ordine ponit, convenit Ordini secundum quod est Ecclesiae sacramentum. Et ideo dno ponit, scilicet, signum exterius (signaculum quoddam, id est signum quoddam) et effectum interiore (quo spiritualis potestas etc.)

An sit de fide in Ecclesia plures esse ordines? Utiq. «Si quis dixerit, praeter sacerdotium, non esse in Ecclesia Catholica alios ordines, et majores et minores, per quos, velut per gradus quosdam, in sacerdotium tenditur; anathema sit.» TRIDENTINUM, sess. XXIII, can. 2.

An ordinatio sacra sit verum ac proprie licitum sacramentum? Utiq. et etiam est de fide. «Si quis dixerit Ordinem seu ordinationem sacram non esse vere et proprie sacramentum a Christo Domino institutum, vel esse figmentum quoddam humanum, excogitatum a viris rerum ecclesiasticarum imperitis; aut esse tantum ritum quemdam eligendi ministros verbi Dei et Sacramentorum; anathema sit.» TRIDENTINUM, ibi 3.

An singuli septem ordines sint sacramenta? Presbyteratum de fide est; ex definitione Tridentini, ib. can. 4. De Diaconatu etsi non de fide, tamen est certum; quia reperiuntur in eo impositio manuum, quae est materia, et etiam forma cum promissione gratiae in his verbis: Accipe Spiritum Sanctum, etc. Respectu vero caeterorum ordinum disputatur adhuc an sint vel non proprie sacramenta. Div. Thomas affirmat, quia unicuique assignata videatur materia et forma. Ex MARC.

Quid de effectibus sacrae ordinationis? Sunt sequentes: Gratia habitualis et sacramentalis propria, sicut in caeteris sacramentis, quae confertur rite suscipientibus; character, unde iterari non possunt ordines; si valde suscipiantur; demumque potestas spiritualis quae peculiaris est in unoquoque ordine.

Quid de materia et forma ordinis? Relate ad ordines de quibus disputatur an sit sacramenta, materia remota sunt instrumenta quae ordinato traduntur in actu ordinationis; proxima, eorum instrumentorum traditio; forma vero sunt verba praescripta quae in traditione ipsa proferuntur. Relate ad alios ordines, materia essentialis est sola manuum impositio juxta probabiliores sententiam; forma vero verba quae in imposi-

tionem proferuntur Instrumentorum traditio in his ordinibus reputatur materia accidentaliter integralis.

Quisnam sit ordinis minister? Solus episcopus est ordinarius minister ex Decreto Eugenii IV ad Armenos, et ex definitione Concilii Tridentini. «Si quis dixerit episcopos non esse Presbyteris superiores, vel non habere potestatem confirmandi, et ordinandi; vel eam quam habent, illis esse cum Presbyteris communem; vel ordines ab ipsis collatos sine populi vel potestatis saecularis consensu aut vocatione irritos esse... anathema sit. Sess. XXIII, can. 7.—Ex delegatote tamen Pontificis possunt simplices sacerdotes conferre tonsuram et ordines minores.

Quodnam sit subjectum ordinis? Homo baptizatus, cum intentione si sit adultus: haec ad validitatem requiruntur.

Quae esse debeat qualitates et condiciones ordinandi? Alia intimius animam ordinandi afficiunt, ut divina vocatio, intentio recta, probitas vitae, et animus clericandi. Alia exterius in ipso requiruntur, ut Confirmatio, exercitium ordinis suscepti, aetas praescripta, scientia sufficiens, titulus, immunitas a censura, ordinatio per gradus, exercitia spiritualia. Alia potius ipsius ordinationis modum spectant, ut interstitia, tempus, locus, communio, legitimus episcopus. SCAVINI.

Quid de titulo ordinationis? Est jus percipiendi fructus annuos juxta taxam ab Episcopo determinatam, pro honesta clerici sustentatione. Quadruplex distinguitur, beneficium, capellaniam laicalis, pensio ecclesiastica et patrimonium. Beneficium debet esse proprie dictum, ideo perpetuum, canonice possessum, redditu sufficienti juxta taxam. Capellaniam induere debet quasi naturam beneficium, recognita ut titulum ordinationis a patrono in Curia episcopi, cum obligatione illam non repetendi. Pensio fulcita esse debet rite et debitis formis in ipsa Curia. Patrimonium debet esse perpetuum, fundatum in redditu certo, fixo, libero, munito hypoteca, approbato in Curia, taxam implenti.—Etiam datur ex indulto pontificio titulum servitii Ecclesiae, mensae communis, missionandi.

Quid de dimissoriis? Sunt litterae quibus subditum proprium ordinandi delegatur licentia alieno Episcopo, ea tamen conditione ut suo Episcopo adhuc remaneat subditus.—Eas Episcopus non consecratur, si possessionem sit adeptus, concedere potest, licet in aliena dioecesi existat; non talis concessio non est actus jurisdictionis contentiosae. Durant donec revocentur, cum sint gratia facta. A Vicario generali tribui non possunt, nisi mandatum habeat speciale, vel Episcopus in remotis versetur.» SCAVINI.

Quid de incardinatione et excardinatione? Actus quo clericus legitime peripato incorporatur dioecesi alienae incardinatione dicitur. Actus quo clericus legitime ac perpetuo, deserit dioecesim propriam excardinatio vocatur. Reciproci sunt actus et decreto S. C. Concilii 20 Julii 1898 statutum est «excardinationem fieri non licere nisi iustis de causis, nec effectum undequeque sortiri, nisi incardinatione in alia dioecesi executioni demandata. Contra voluntatem Ordinarii nulla est incardinatione et excardinatio. Vicarius capitularis incardinare potest, non excardinare.

Quid de interdicto et suspensione? Interdictum est censura privatae hominem vel locum, vel utrumque simul, publica divinarum officiorum celebratione, aliquorum sacramentorum administratione, et usu ecclesiasticae sepulturae. Est triplex, personale, locale et mixtum, prout eruitur ex ipsa definitione.—Suspensio est censura qua clericus privatur usu officii ecclesiastici, vel beneficium, vel utriusque simul. Est duplex, totalis qua privatur officio et beneficio simul, et partialis qua privatur vel usu ordinis tantum, vel jurisdictionis, vel beneficium. Ex CHARMES.

Quid de cessatione a divinis? Cessatio a divinis est prohibitio celebrandi officia divina, administrandi quaedam sacramenta, et ecclesiasticae sepulturae, ab homine vel a jure facta ob justam causam. Dicitur prohibitio, non censura, ideoque violans, etsi graviter peccet non tamen fit irregularis. Imponitur haec prohibitio vel in signum moeroris vel ad reparandam injuriam gravissimam Deo illatam. Afficit omnes qui eo in loco sunt. CHARMES, SCAVINI.

Quid circa depositionem et degradationem? DEPOSITIO est poena ecclesiastica qua clericus in perpetuum privatur omni beneficio et officio clericali, retento solo privilegio canonis et fori. DEGRADATIO est ipsa depositio sed solemniter fit et extenditur etiam ad privationem dignitatum, et privilegii canonis et fori, retento solo characterem, quia indelebile est sua natura.

Quid de poenis quatenus vindictivis, exemplaribus et medicinalibus? Poena vindictiva illa dicitur qua ordo vel Dei honor laesus reparatur; exemplaris qua deterrentur alii ne delinquant; medicinalis, qua reus incitatur ad resipiscat citius. Vindictiva infligitur propter peccatum proprium, non enim filium portabit iniquitatem patris. Exemplaris primario non tendit ad compensationem pro peccato sed potius ad timorem infundendum ne ab aliis peccatum sit commissum. Medicinalis prosequitur privatam emendationem delinquentis, quae ideo nec perpetuo, nec ad finitum tempus, nec ad beneplacitum penitentis, sed tantummodo usque dum reus resipiscat debet perdurare. Ex MARC. et DESAYES.

Quid de ordinationibus Anglicanis? Hodie tota quaestio finita est, nam Leo XIII in Encyclica Apostolicae curae, 13 Sept. 1896 invalidas declaravit ordinationes Anglicanas.

Utrum haereticus, vel quicumque ab Ecclesia praecisus, possit Ordinis sacramentum conferre? Episcopos, sine distinctione, ait Concilium Tridentinum, canone supra relato, esse ministros ordinis. Ergo etiam haereticus etc., dummodo servet quae Ecclesia servanda mandavit, valide ordinabit quamvis illicite.

Quid de haereticis in sinu Ecclesiae redeuntibus? «Si fuit haereticus tantum materialis potest eum quilibet sacerdos sine speciali facultate absolvere; item si fuit haereticus formalis, sed nescius excommunicationis formalis haeresi adhaerere, quia excommunicatio a nesciente non incurritur.—Quod si vel leve dubium de incurta excommunicatione exurgat, absolvendus est sub conditione et praemissa fidei professione. Sectae haereticae adscriptus debet in foro externo abjurare atque Ecclesiae catholicae reconciliari. Generatim haeretici recipiuntur in sinu Ecclesiae cum signa dederint poenitentiae, quia Deus peccatorum mortem non vult, sed ut convertatur et vivat. Ex MARC.

An baptizandi? «Si prior baptismus certo validus judicatus fuerit «sola recipitur abjuratio seu fidei professio, quam absolutio a censuris sequitur: baptismus validus iterari non potest. Si de prioris baptismi nullitate constat, baptismus absolute conferatur, nec ulla sequatur abjuratio aut absolutio, eo quod sacramentum regenerationis omnia abluit. Si baptismus sit sub conditione iterandum quia de ejus validitate dubitatur, hoc ordine procedendum: Prius abjuratio fiet juxta formam a Pio IV et recentibus a Pio IX cum aliquo additamento praescripta. Subsequatur baptismus conditionatus. Imperatiur conditionata censurae absolutio, ac denique, peragatur sacramentalis confessio cum absolute peccatorum, pariter conditionata.» MARC.

Utrum ab eis exigenda confessio sacramentalis integra? Nihil est determinatum; tamen conformior est Instructioni Sancti Officii et in praxi suadenda.

Quaestio XCII.

Quid et quotuplex sit irregularitas? Irregularitas est impedimentum canonicum quo quis directe redditur inhabilis ad ordines et beneficia licite suscipienda et eorum functiones obeundas. Totalis est si omnium ordinum receptionem et usum impedit; partialis quae aliquem tantum usum suscepti ordinis vetat; temporalis quae ad tempus prohibet susceptionem ordinis. Dividitur etiam in irregularitatem ex defectu quae nullum peccatum supponit, et ex delicto quae contrahitur propter grave peccatum actu externo consummatum. Ex CHARMES.

An irregularitas diferat a censuris et aliis poenis canonicis? Utiq. «Irregularitas se habet ad modum merae inhabilitatis, non autem poenae, in quo difert a censura; non enim proprie intendit ministri delinquentis emendationem, sed ipsius sacri ministerii dignitatem tutandam prosequitur; unde cessat irregularitas per dispensationem, censura vero per absolutionem.» DESAYES. Quae caeteris poenis patet differentia: jam dictum est irregularitatem non esse vere et proprie poenam.

Quomodo incurritur irregularitas? Incurritur per se loquendo, ipso facto, ante iudicis sententiam, imo, etiam ob defectum aut crimen occultum. Nulla incurritur irregularitas nisi in jure canonico generali formaliter expressa; non enim datur irregularitas ab homine. DESAYES.

Quomodo tollitur? Tollitur irregularitas, 1.º Cessatione causae in irregularitatis ex defectu, excepta quae oritur ex infamia juris, quae indiget dispensatione. 2.º Susceptione baptismi, in irregularitate ex delicto. 3.º Professione religiosa, in irregularitatibus ex defectu natalium, et hoc quoad solos ordines suscipiendos. 4.º Denique, dispensationes. DESAYES.

In quo principaliter differant irregularitates ex defectu ab irregularitatibus ex delicto? Differentia principalis est quia irregularitates ex defectu incurri possunt sine peccato; non vero irregularitates ex delicto, quae tantum possunt incurri per culpam gravem externam et consummatam. CHARMES.

Utrum ad irregularitatem ex delicto incurrendam praeter scientiam legis divinae, requiratur scientia legis ecclesiasticae prohibentis? Disputatur. «Sententia probabilior et communissima affirmat, quia talis irregularitas habet rationem poenae; et cum sit poena requiritur scientia saltem legis prohibentis. Innocentius I decrevit non deponendos fore quosdam clericos incontinentes quia ignorabant Constitutionem Siricii Papae poenam contra incontinentes disponens. Ignorantia tamen crassa vel supina non excusat juxta omnes.» Ex MARC.

An requiratur scientia poenae seu irregularitatis? Disputatur. Affirmativa sententia ait haec scientiam esse necessariam, quia agitur de vera poena et quidem extraordinaria, quae ne in confuso praevideri potest; ideoque non censetur ab ignorante incurri. Sententia negativa inquit irregularitatem hanc non esse poenam medicinalem, sed punitivam, ex quo inferunt sufficere si poena imponatur a lege illi actui vetito, quem reus jam culpabiliter commisit, licet poenam ignoret. Ex MARC.

Quot et quae sint irregularitates ex defectu? Sunt octo quae proveniunt ex sequentibus defectis: Ex defectu animae; et sunt carentes usu rationis, vel scientiae debitaе, vel fidei firmatae. Ex defectu corporis, scilicet, caeci, surdi, claudi baculo vel ligno pede ambulantes, muti, carentes manu vel tribus posterioribus vel pollice, la-

borantes morbo qui decenter, rite, ac secure celebrare nequeant, difformes, naso carentes, leprosi, monstruosi. Ex defectu natalium, nempe, filii illegitimi, etiam si illegitimitas proveniat ex matrimonio invalido propter impedimentum occultum. Ex defectu aetatis canonicae ad ordines suscipiendos. Ex defectu sacramenti, id est, ex bigamia sive vera, sive interpretativa, sive similitudinaria (requiritur copula maritali effectu consummata). Ex defectu libertatis, vel quia vivunt in conditione servili proprie dicta, vel obligati ad rationcinia saecularia (administratores, tesoreri, tutores, etc.), curiales sunt ministerium publicum exercentes (jueces, abogados, procuratores, etc), et etiam uxorati, qui tamen pasitis praescriptis ordinari possunt. Ex defectu lenitatis, nempe, concurrentes voluntarie, licet juste, ad necem vel mutilationem alicujus, sive physice ut homicida, carnifex, sive moraliter ut iudex, accusator, testis; et etiam in bello in currit clericus nisi vocatus vel necessitate coactus, et laicus in bello injusto quamvis unus homo tantum mitletur, et in bello offensivo si propria manu laedat. Ex defectu famae, sive infamia sit juris sive facti; ex infamia juris sunt vel confessi vel condemnati per sententiam de crimine enormi, ut apertae haeretici, adulteri, etc.; ex infamia facti sunt reputati tanquam criminosi vel exercentes artem ignominiosam, usurari, carnifices, etc. Ex CHARMES et MARC.

Quot et quae irregularitates ex delicto? Sex nominantur, nempe, ob malam susceptionem vel ex iteratione baptismi, ob violationem censurae, ob usurpationem ordinis sacri, ob furtivam (ut dicunt) ordinum susceptionem, ob crimen haeresis vel apostasiae, ob homicidium et injustam mutilationem.» MARC.

Utrum possit dari salus extra veram Christi Ecclesiam? Minime. «Si Ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethiocus et publicanus, Math. XVIII.» «Una est fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur, Conc. Lateranense IV.»—Qui in peccato mortali decedunt salvari non possunt. Atqui decedentes voluntarie extra Ecclesiam, in peccato mortali decedunt. Ergo decedentes voluntarie extra Ecclesiam salvari non possunt. Peccatum mortale est veritate a Deo credendam propositam respuere voluntarie, Ecclesiam non audire etc.

Qui sint in Ecclesia? Vide in sequentibus.

Utrum omnes et soli praedestinati sint in Ecclesia? «Negative. Nam reprobi qui sub legibus pastoribus fidem exterius profiterentur sunt membra Ecclesiae ut constat, 1.º ex Math. III, ubi Ecclesia comparatur areae, quae habet paleas igne inextinguibili comburendas; 2.º ex Math. XXII, ubi comparatur convivio nuptiali, in quo erat qui ejectus fuit in tenebras exteriores; et 3.º ex Math. cap. XXVII ubi comparatur decem virginibus, inter quas fuerunt quinque fatuae, quibus sponsus dixit: nescio vos.» CHARMES.

An soli iusti sint in Ecclesia? Contestado en la anterior. Pro peccatoribus institutum fuit sacramentum Poenitentiae.

Quid de catechumenis? Baptismus, vitae spiritualis janna est; sed catechumeni nondum baptismum receperunt, ergo non sunt in Ecclesia. Tamen possunt salvari, quia licet non habeant esse materiale Ecclesiae, habent vero esse formale: non pertinent ad corpus, pertinent ad animam Ecclesiae, habent enim fidem et charitatem.

Quid de haereticis, schismaticis et excommunicatis? HAERETICI publici non sunt in Ecclesia quia Ecclesia est coetus fidelium, et haeretici circa fidem naufragaverunt; sed haeretici oculi sunt in Ecclesia imperfecte tantum et quantum ad corpus visibile, id est, sunt in corpore Christi veluti haemores mali. SCHISMATICI, idem dicendum quod de haereticis; si publici non sunt in Ecclesia, quia schisma est scissio, separatio ab Ecclesia; oculi vero imperfecte sicut, haeretici. EXCOMMUNICATI, nulli modo in Ecclesia sunt; de illis enim Christum dixit: Si Ecclesiam non audiere, etc. Ex CHARMES.

Quid de anima et corpore Ecclesiae? Christus instituit Ecclesiam, societatem perfectam quae, cum ad instar sit individui, anima et corpore constare debet: unum corpus et unus spiritus, Ephes. IV. Principium vitale personae animae dicitur, et anima Ecclesiae principium a quo ipsa movetur est, nempe, interior justitia seu gratia sanctificans quae homines Deo uniat, vitam supernaturalem vivunt, et emittunt fructus aeternae vitae, necnon et fides, spes, charitas sine quibus nemo profecto vivit. Ex quo inferatur ad animam Ecclesiae tantum justos pertinere, id est amicos et filios Dei, consortes divinae naturae.—Corpus vero sive exterior Ecclesiae forma constituitur non per meram aggregationem fidelium, sed per membra inter se intimo et essentiali ordine conjuncta et subiecta pro officiorum diversitate quae unum faciunt cum capite. Ad corpus Ecclesiae pertinent omnes Christi fideles tan justi quam peccatores, quod patet ex jam allatis Sripturae verbis.

Quid de sepultura et funeribus eorum qui supremum diem obeunt extra Ecclesiam? Regula juris communis est ut quibus non communicavimus vivis, non communicemus defunctis; ideo excluduntur a sepultura et funeribus non baptizati, haeretici et schismatici cum excommunicatis, si illi publici sint, isti notorii, nisi dederint poenitentiae signa.—Praeterea etiam ex dispositione canonica privantur impenitentes voluntarii, suicidae, duellantes nisi ante mortem resi-



piscant, peccatores publici mortui in actu peccati, et alii. Si impenitentia vel peccatum consent sacerdoti tantum, minime esse denegandum neque sepulturam neque funera.

*An chatecumeni sit deneganda sepultura ecclesiastica?* Quæstio est nunc temporis speculativa. Affirmantes dicunt, solis ecclesiastica sepultura deberi his qui sunt in Ecclesia, ideoque non chatecumenis quia non sunt in illa. — Negantes asserunt deberi, quia et si non ad corpus Ecclesie pertineant chatecumeni, tamen pertinent ad animam, ideoque posse in loco sacro sepeliri: non enim sacrum profanare potest qui decessit conjunctus Christo in charitate.

### Quaestio XCIII.

*Quid de sponsalibus?* Sunt «promissio deliberata, mutua et signo sensibili expressa, futuri matrimonii inter personas habiles» Distinguntur sponsalia in *solemnia*, quae fiunt in facie Ecclesie id est coram paroco et testibus; *privata*, quae celebrantur solo consensu contrahentium aut coram parentibus immediata familia; *absoluta* quae sine ulla conditione, et *conditionata* quae conditione adjecta perficiuntur. Ex GURY.

*An sponsalia obligent cum qui ea contraxi sine animo se obligandi?* Minime, et ratio est «quia cum obligatio oriatur ex propria voluntate, deficiente voluntatis actu, deficit etiam obligatio; id que quamvis promissio juramento firmetur, juramentum enim sequitur naturam promissionis...» Secus vero dicendum si intervenit defloratio quia tenetur ex justitia damna resarcire et in casu non sit alia satis via nisi matrimonium. Ex MARC.

*An obligent si non sunt mutua?* Minime, quia tunc non erunt verum contractum sponsalium, qui ex utraque parte onerosum est et iustitia obligat; sed erit simplex promissio obligans tantum ex fidelitate. Ex GURY.

*An sint valida sponsalia non expressa signo externo?* Minime, quia contractus est, et contractus inter homines non fit nisi externo signo.

*An sponsalia cum omnibus conditionibus obligent in conscientia?* Utique, et quidem sub gravi, quod constat ex natura ipsa contractus onerosi, qui in re gravi obligat sub gravi et ex justitia. «Sed notandum quod si altera pars ex oblivione, timore, verecundia, vel simili causa non pateret, ut praecipue in foemina evenit, tenetur tunc sponsus de se, sine petitione matrimonium contrahere, cum commode possit. E contra si altera pars, cum possit commode petere, tacet, tunc ipsa videtur dilationi assentire. — Resiliens cogi potest ad matrimonium, etiam a iudice per censuras, quod tamen raro expedit ob periculum infelicis exitus.» Ex MARC.

*Quid de sponsalibus in Hispania?* Ex decreto S. Congreg. Concilii 31 Jan. 1880 et etiam ex resolutionibus Congregationis super negotiis ecclesiasticis extraordinariis, 1900 et 1901, invalida in Hispania sunt sponsalia quae publica scriptura coram notario facta non sint munita.

*Quomodo dissolvantur aut dissolvi queant sponsalia?* Dissolvuntur, per impedimentum subsequens, per crimen grave alterius, per notabilem mutationem sive in bonis animae, sive in bonis corporis, per diuturnam absentiam unius partis sine consensu alterius. Dissolvi possunt, ex mutuo consensu, per ingressum religionis, per susceptionem ordinis; et etiam per dilationem matrimonii, praesertim si tempus fuit determinatum et jam elapsum; per reclamationem, et dispensationem.

*Quid de bannis?* PROCLAMATIONES sive banna sunt publica denuntiatio de matrimonio contrahendo ab aliquibus ut detegantur si quae sint impedimenta. Fieri debent a proprio contrahentium paroco, tribus continuis diebus festis, intra Missarum solemnias, et sunt de necessitate praecipui, ex praescriptione Conciliorum Lateranensis IV et Tridentini. Episcopus in his dispensare potest, non vero parochus qui omittens proclamationes suspensionem incurrit ferendae sententiae. Iterandae sunt si matrimonium differatur ultra duos menses post factam ultimam.

*An sint necessaria?* Contestado; su omisión no obsta á la validez del matrimonio.

*An sint dispensabilia?* Contestado; el Concilio Tridentino dejó esto al juicio del Ordinario.

*Quid declaraverit Sacra Congregatio Concilii etc.?* Contestado.

*Utrum praeter Ecclesiam militantem sit alia Ecclesia?* «Ecclesiae autem duae potissimum sunt partes, quarum altera triumphans, altera militans vocatur. Triumphans est coetus ille clarissimus et felicissimus beatorum spirituum; et eorum qui de mundo, de carne, de iniquissimo daemone triumphaverunt, et ab huius vitae molestiis liberi ac tuti aeterna beatitudine fruuntur. Militans vero Ecclesia est coetus omnium fidelium, qui adhuc in terris vivunt, quae ideo militans vocatur, quod illi cum inmanissimis hostibus, mundo, carne, Satana, perpetuum sit bellum. — Neque idcirco tamen duas esse Ecclesias censendum est, sed ejusdem Ecclesiae partes duas sunt, quarum una antecessit et coelesti patria iam potitur; altera in dies sequitur, donec aliando, cum Salvatore nostro conjuncta, in sempiterna felicitate conquiescat.» CAT. ROM.

*Quid de Purgatorio?* Existentia eius est de fide, ex Tridentino: Cum Catholica Ecclesia, Spiritu Sancto edocta, ex Sacris litteris et antiquae Patrum traditione, in Sanctis Conciliis, et novissime in hac oecumenica synodo docuerit purgatorium esse, animasque ibi detentis fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris

sacrificio juvari.» Sess. XXV. — Purgatorium est locus et status in quo animae iustorum, cum reatu peccati venialis, vel poenae temporalis debito decedentium, patiuntur donec omnia debita soluta fuerint. Triplicis generis sunt maculae quibus purgantur; peccata venialia, habitus pravi, poena temporalis.

*Utrum sint diversa receptacula animabus post mortem?* «Quamvis animabus post mortem non assignentur aliqua corpora, quorum sint formae vel determinati motores, determinantur tamen eis quaedam corporalia loca, per congruentiam quamdam secundum gradum dignitatis earum, in quibus sint quasi in loco, eo modo quo in corporalia esse possunt in loco, secundum quod magis vel minus accedunt ad primam substantiam, cui locus superior per congruentiam deputatur, scilicet, Deum, cuius sedem coelum Scriptura esse denuntiat. Et ideo, animas quae sunt in participatione perfecta deitatis, in coelo esse ponimus; animas vero quae a participatione huiusmodi impediuntur, loco contrario dicimus deputari.» DIV. THOMAS 3.<sup>ae</sup> Supl. LXIX. 1.

*Quae sint huiusmodi receptacula?* Contestado, afindiendo a los lugares gloria, inferno, purgatorio, el denominado limbo.

### Quaestio XCIV.

*Quid et quotuplex sit matrimonium?* «Contractus quo vir et femina sibi invicem legitime tradunt et accipiunt corporum suorum dominium perpetuum ad actum conjugalem prolificum. Cui definitioni si adjungas verba elevatis a Christo ad gratiam significandam et conferendam, habebis definitionem matrimonii, ut sacramentum. Potest esse legitimum, inter personas a lege non prohibitas contractum; ratum quod a fidelibus celebratur et est sacramentum, ratione cuius fit ratum, id est indissolubile; consummatum quod accedente copula completur. Ex CHARMES.

*Utrum matrimonium sit de jure naturale?* Utique, inditum est naturae ad conservationem humanae speciei, prae lege quacunque humana et statuto. *Masculum et feminam fecit eos.* GENESIS. — Non dicitur naturale quasi necessario oriatur ex naturae principii, sed quia ad illum natura inclinatur et completur a libero arbitrio; sique naturale est tendens non solum ad generationem sed etiam ad perfectionem prolis.

*Utrum sit sacramentum?* Inter baptizatos utique. «Si quis dixerit matrimonium non esse vere et proprie unum ex septem legis evangelicae sacramentis a Christo Domino institutum, sed ab hominibus in Ecclesia inventum, neque gratiam conferre; anathema sit.» Tridentinum, Sess. XXV. can. 1. — «Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo et in Ecclesia.» Ephes. V.

*Utrum quatenus contractus, sit a sacramento dissociabile?* Minime inter christianos. «Illud ipsum Matrimonium ad dignitatem Sacramenti elevatum est quod Deus ab initio instituerat. Atqui quod Deus ab initio instituerat nihil aliud est nisi contractus ipse matrimonialis. Ergo contractus ipse vere fuit ad dignitatem sacramenti elevatus. Ergo omne Matrimonium inter christianos legitime celebratum, est sacramentum; et vice versa, si non adsit sacramentum, nec erit vere contractus matrimonialis.» DR. T. BALTIMORENSIS.

*Quandonom institutum fuerit matrimonii Sacramentum?* Post peccatum et in lege nova, quia sicut caetera sacramenta in remedio peccati fuit datum; sed an fuerit institutum in Cana Galileae cum Christus concurreret ad nuptias, an quando loquutus est de matrimonii indissolubilitate: quod Deus conjunxit homo non separet, disputatur.

*Utrum habeant rationem sacramenti matrimonii inter haereticos vel schismaticos inita?* Utique, si nullum obstat impedimentum dirimens, sunt etenim inter baptizatos.

*An matrimonium sit contractus ab aliis contractibus discrepans?* «Matrimonium differt ab aliis contractibus eo quod sit aliquid sacrum et sanctum, re, auctore, et mysterio, quae praesertim in sacramento verificantur; unde dicitur favore juris gaudere, et regulariter in dubio, standum est semper pro validitate contractus.» DESAYES.

*Quid dicendum de matrimonio inter baptizatos rite celebrato cum positiva voluntate non suscipiendi Sacramentum?* Vel positiva voluntas fuit respuere matrimonium tantum quatenus sacramentum, vel tanquam sacramentum et contractum; si primum validum erit matrimonium quia ubi contractus matrimonialis validus est inter baptizatos ibi est Sacramentum; si vero secundum, nullum erit quia nullum est contractum. In dubio standum est pro valore. Ex MARC.

*Quid de Encyclica ARGANUM DIVINAE SAPIENTIAE?* Leonis XIII est, subscripta 10 Februarii 1880, decidens omnia connubia inter christianos inita esse Sacramentum, quid sacrum non voluntate hominum, lege vel instituto, sed ordinatione divina; non e contra quid adjunctum contractui matrimoniali, aut proprietatem aliquam extrinsecam a qua ideo privari possit. «Nam Christus, ait ille, dignitatem sacramenti auxit matrimonium; matrimonium autem est ipse contractus si modo sit factus jure. Itaque apparet omne inter christianos justum conjugium in se et per se esse sacramentum, nihil que magis abhorre a veritate quam esse Sacramentum decus quoddam adjunctum, aut proprietatem allapsam intrinsecus, quae a contractu disjungi ac disparari hominum arbitratu queat.»

*Quid de resurrectione corporum?* Futura est; legitur enim Job IX in novissimo die de terra surrecturus sunt, quod confirmatur symbolis apostolico et constantinopolitano. — «Membra debent esse capiti conformia; sed Christus qui est caput noster vivit corpore et anima in aeternum; ergo et nos corpore et anima vivere in aeternum debemus; ergo necessaria est corporum resurrectio.» CARBONE ex Thoma.

*Utrum resurrectio erit omnium generaliter?* Futura est; legitur Joan. V: Omnes qui in monumentis sunt audient vocem Filii Dei; et I. Cor. XV: Omnes quidem resurgemus. — Ea quorum ratio sumitur ex natura speciei, inveniuntur in omnibus quae sunt ejusdem speciei. Sed de ratione speciei est in anima ut non possit ad perfectionem ultimam pervenire separata a corpore. Ergo nulla anima in perpetuum remanebit a corpore separata. Ergo sicut unus ita et omnes resurgent. Ex THOMA. Supl.

*Utrum resurrectio sit naturalis vel miraculosa?* Resurrectio est regressus ad vitam, id est, regressus de privatione vitae ad habitum vitae. Sed de privatione ad habitum fieri nequit regressus nisi miraculose. Ergo resurrectio est miraculosa. Si plura desideras vide Div THOMAM, Supplementum 3.<sup>ae</sup> partis q. LXXV. art. 3.

### Quaestio XCV.

*Quae sint bona matrimonii inter fideles?* Sunt proles, fides, Sacramentum. — Matrimonium est in officium naturae et est sacramentum Ecclesiae. In quantum officium naturae a duobus ordinatur, quorum unum est ex parte agentis, nempe, intentio finis debiti, et sic ponitur proles; aliud est ex parte ipsius actus, qui est bonus in genere, si cadat supra debitam materiam et sic ponitur fides, per quam homo ad suam sponsam accedit et non ad aliam (ó viceversa, la mujer á su varón). Sed ulterius habet aliquam bonitatem in quantum est sacramentum, id est quod confert gratiam. Ex THOMA. Sup. 3. q. XLIX. a. 2.

*Quotuplex sit finis matrimonii?* «Triplex generatim recensetur... proles susceptio juxta illud: *crecite et multiplicamini* (Gen. I.); mutuum vitae adiutorium, juxta illud: *non est bonum homini esse solum, faciamus ei adiutorium simile sibi* (Gen. II.); concupiscentiae refractio juxta illud: *si non se continent, nubant; melius est enim nubere quam uri* (I. Cor. VII.) SCAVINI.

*Utrum matrimonium cadat sub praeepto?* Minime. *Qui non jungit matrimonium virginem suam bene facit* (I. Cor. VII). — «Inclinatio naturalis ad ea quae sunt necessaria multitudini non obligat unumquemque per modum praeepti, quia multa sunt necessaria multitudini quorum unum impedit aliud: secus omnes in multitudine esse debere ex. gr. agricolos, aedificatores etc. Huic inclinationi satis fit, cum per diversos, diversa compleantur. Sed huius generis est necessitas matrimonii. Ergo. Ex Thoma. ibi.

*Quaenam sint matrimonii christiani proprietates?* Praecipuae sunt unitas et indissolubilitas, quae radicaliter in natura fundatae, speciali modo firmatae inveniuntur in matrimonio christiano.» DESAYES.

*In quo sita sit unitas matrimonii?* Patet ex Scriptura dicente: *et erunt duo in carne una*, ideo iuter duo tantum esse debet conjunctio, maris et feminae.

*Quid de polyandria et de polygama?* Connubium mulieris cum pluribus viris polyandria dicitur; polygamia e contra connubium est viri cum pluribus mulieribus, quae si uno eodemque tempore unus vel una cum pluribus conjuncti vivunt dicuntur *simultaneae*, si vero post mortem unius conjugis successivae dicuntur. — Polygamia simultanea hodie prohibetur: «Si quis dixerit licere christianis plures simul habere uxores, et hoc nulla lege divina esse prohibitum, anathema sit. (Trident. sess. XXIV. can. 2.) Polyandria simultanea contraria est naturae, quia mulier simul cognoscens plures viros generatim remanet infecunda. Licita sunt successivae, quia finibus non obstant matrimonii: *Mulier alligata est legi cum vir ejus vivit; quod si dormierit vir ejus, cui vul nubat: tantum in Domino.* I. Cor. VII. — Idem dicendum de masculino. Ex MARC.

*Quid sit matrimonii indissolubilitas?* Indissolubilitas est proprietas matrimonii, qua vinculum conjugale inter legitime copulatos perseverat vivente comparte. Alia est quoad vinculum et est definita; alia est quoad thorum et cohabitationem, quae iustis de causis in jure, statutis, et permanente vinculo, vel ad tempus vel perpetuo relaxatur, et dicitur divortium.

*Utrum matrimonium sit per se indissolubile quoad vinculum, jure divino et naturali?* De jure divino est indissolubilitas matrimonii, deficiente Tridentino: «matrimonii perpetuum indissolubilemque nexum, primus humani generis parens, divini spiritus instinctu pronuntiavit...» quod Christus ipse confirmaverat sui verbis: *quod Deus conjunxit homo non separet.* Etiam de jure naturae indissolubile est: «Matrimonium ex intentione naturae ordinatur ad educationem prolis, non solum ad aliquod tempus, sed per totam vitam prolis. Unde de lege naturae est quod parentes filiis thesaurisent, et filii parentum haeredes sint. Et ideo cum proles sit commune bonum viri et uxoris, oportet eorum societatem perpetuo permanere indivisam, secundum legis naturae dictamen.» Div. THOM. Sup. LXVII. art. 1.

*An detur aliquis casus in quo vinculum matrimonii dissolvi queat?* Tres possunt dari: *Primus*, inter fideles, matrimonium ratum, non consummatum, dissolvi potest per solemnem professionem religiosam; quod constat ex Triden-

tino: «Si quis dixerit matrimonium ratum non consummatum, per solemnem religionis professionem alterius conjugum non dirimi, anathema sit.» *Secundus*, inter fideles matrimonium ratum non consummatum dissolvi potest gravissimis de causis a Papa quod constat ex praxi, *Tertius*, in isto matrimonio inter infideles dissolvi potest per conversionem ad fidem unius conjugis, si altera pars renuat cum fidei habitare, vel habitare velit sed cum injuria Creatoris, vel volens habitare intendat pertrahere fidelem ad peccatum. — *Quod si infidelis discedit, discedat: non enim servituti subiectus est frater aut soror in huiusmodi.* I. Cor. VII.

*Quid de divortio?* Divortium licitum est dum fiat legitima auctoritate, deficiente Tridentino: «Si quis dixerit Ecclesiam errare cum ob multas causas separationem inter conjuges quoad thorum, seu quoad habitationem, ad certum incertumve tempus fieri posse decernit, anathema sit.» — Non dissolvit matrimonii vinculum; quod etiam est definitum ab ipso Concilio: «Si quis dixerit Ecclesiam errare cum docuit et docet... propter adulterium alterius conjugum matrimonii vinculum non posse dissolvi; et utrumque; vel innocentem qui causam adulterio non dedit, non posse altero conjuge vivente aliud matrimonium contrahere; maecharique eum qui dimissa adultera aliam duxerit, et eam quae dimisso adultero alii nupsit anathema sit.» — Sess. XXIV. can. 78.

*Quid de Constitutione DEI MISERATIONE circa processus in causis matrimonialibus?* Haec Constitutio data fuit 3 Nov. 1741, statuens Tribunalia iudicatura de causis matrimonialibus tribus saltem personis constare debere, nempe, iudice seu moderatore actorum qui esse potest ipse Episcopus, vel ejus Vicarius generalis, vel alius ab eo delegatus; cancellarius et defensor matrimonii. Absolutam necessitatem constituendi defensorem hunc ex officio statuit in causis invaliditatis matrimonii, etiam in matrimonio evidentiter nullo; ejusque defensoris officia fusa pertractantur.

*Quando fienda sit corporum resurrectio?* In fine mundi: *Homó non resurget... donec atteratur coelum* (Job. XIV.) Sed coelum non atteratur usque ad finem mundi. Ergo. Manente motu coeli, corpora inferiora manent corruptibilia ex eo quod inferiora superioribus corporibus reguntur et variantur. Sed in resurrectione corpora inferiora erunt in corruptibilia; ergo in resurrectione motus coeli cessabit. Sed hec fiet in fine mundi (véase la lección 97 cerca del fin). Ergo in fine mundi erit resurrectio. Tamen ignotus est tempus quo motus cessabit: *De die illa et hora, nemo scit, nec Angeli coelorum.* Math. XXIV.

*Utrum mors erit terminus a quo resurrectionis in omnibus?* En esto hay opiniones. Santo Tomas dice que la afirmativa es la más seguida y la mas segura, por tres razones: «*Primo* quia magis concordat divinae justitiae, quae humanam naturam propter peccatum primi parentis damnavit, ut omnes qui per actum naturae ab eo originem ducerent, infectionem originalis peccati contraherent, et per consequens mortis debitores essent. *Secundo*, quia magis concordat divinae Scripturae, quae omnium resurrectionem praedicit; et resurrectio proprie non est nisi ejus quod cecidit et dissolutum est. *Tertio*, quia magis concordat ordini naturae, in quo invenimus quod id quod corruptum et vitiatum est, in suam novitatem non reducit, nisi corruptione mediante...» Div. THOMAS. Sup. LXXVIII. art. 1.

*Utrum idem numero corpus resurget?* Utique, et patet ex Scriptura: *In carne mea videbo Deum Salvatorem meum* Job. XIX. «Non enim resurrectio dici potest, nisi anima ad idem corpus reddat, quia resurrectio est *iterata resurrectio*: ejusdem autem esse surgere et cadere. Unde resurrectio magis respicit corpus, quod post mortem cadit, quam animam, quae post mortem vivit. Et ita, si non est idem corpus quod anima resumit, nec dicitur resurrectio, sed magis novi corporis assumptio.» Div. THOMAS. Sup. LXXIX. s.

### Quaestio XCVI.

*Quid de materia, forma et ministro sacramenti matrimonii?* Materia remota sunt contrahentium corpora; *proxima* est corporum traditio ad actum conjugalem, nam sunt materia contractus. — Forma est mutus contrahentium consensus verbis aut antibus expressus, quia determinat corporum traditionem ad esse firmum et ratum contractum. — Minister sunt ipsi contrahentes, quia matrimonium celebrata absque praesentia sacerdotis valida declarata sunt ubi lex non viget clandestinitatis. Ex CHARMES.

*Quid de matrimonii subjecto?* «Subjectum huius sacramenti est quilibet christianus nullo impedimento dirimente vel prohibente ligatus. Inter infideles, quicumque capax sit huius generis contractus, ratione praecipue habita finis procreationis et educationis prolis. Ex DESAYES.

*Quid sit matrimonium mixtum?* «Matrimonium mixtum, seu *mistae religionis*, illud dicitur quod contrahitur inter personas baptizatas, quarum altera est catholica, altera vero acatholica.» MARC.

*Quid de matrimoniis mixtis?* De jure communi et nisi aliter per gravitate circumstantiarum fuerit ab Apostolica Sede statutum, haec matrimonia non celebrantur nisi apposita conditione jurata ut proles futura in catholica religione educetur; non praemittuntur proclamationes, nec datur benedictio nuptialis; nec consueta formula *ego vos conjungo* profertur, sed ipsi

matrimonio propriis sacerdos cum testibus, ad formam Tridentinam, extra Ecclesiam, assistit.» DESAYES.

«An Ecclesia ejusmodi matrimonia reprobat ac damnat? Detestabilia connubia, quae S. Mater Ecclesia perpetuo damnavit, vocat matrimonia mixta Benedictus XIV. Cur autem sint detestanda, rationem tradit Leo XIII, Encyclica Arcanum: animos enim de disciplina religionis dissidentes vix sperari potest futuros esse cetera concordos. Quinimo, ab ejusdem conjugii ex eo maxime perspicitur esse abhorrendum quod occasionem praebent vitiae societati et communicationi rerum sacrarum, periculum religioni creati conjugii catholici, impedimento sunt bonae institutioni liberorum, et persaepe animos impellunt, ut cunctarum religionum aequam habere rationem assuescant, sublato veri falsique discrimine.»

«Utrum aliquando ea permittat? Contestado; gravissimis de causis quae solent esse bonum Ecclesiae, vel animarum.»

«Quid de matrimonio civili? Illud est quod celebratur inter personas, juxta leges proprii status, habiles, et ad formam ipsis legibus praescriptam. Prout est mera caeremonia civilis non est illicitum, praecipue si matrimonio religioso subsequatur. Ast inter fideles matrimonium civile solum, nec veri matrimonialis contractus rationem habet, nec effectum aliquid canonicum sortitur nisi onerosum; ideo tanquam turpis concubinatus est habendus in utroque foro, et illegitimi reputantur filii inde nati; inducit in foro ecclesiastico poenas statutas; parit impedimentum affinitatis ex copula illicita usque ad quartum gradum ubi publicatum est Tridentinum, et si clerici vel regulares solemniter professi attententur, probabilis irregularitatem incurrent ex bigamia similitudinaria.»

«Quae requirantur in subjecto sacramenti matrimonii ad valide et licite illud suscipiendum? Ad validitatem requiritur, praeter conditiones quae communes sunt contractibus, nullo impedimento dirimente esse ligatum. Ad licitudinem etiam necesse est in statu gratiae recipere, quia est sacramentum vivorum, et ab impedimento prohibente quocumque esse liberum.»

«An liceat matrimonium inire cum publico peccatore? Id prohibetur saltem sub veniali, ut plures probabiliter dicunt; imo juxta S. Alphonsum probabiliter sub gravi, ob reverentiam sacramento debitam. Causa justa ab omni peccato excusat, v. gr. si quis nequeat abque gravi incommodo a matrimonio recedere, dummodo cautum omnino sit catholicae educationi universae prolis. Excipe tamen si alter sit excommunicatus vitandus, cum quo in re sacra communicare prorsus illicitum est.» MARC.

«Quid de Instructione dicta ANTONELLIANA in ordine ad matrimonia mixta? Facta fuit de mandato Pii IX ab Emmo Cardinali Antonelli 15 Nov. 1858, et in illa conceditur episcopis quibusdam locorum, ubi acatholicismus grassatur, facultas dispensandi super impedimentum mixtae religionis, servatis quae superius sunt dicta quoad matrimonia mixta.»

«Utrum corpora damnatarum resurgent cum suis deformitatibus? In damnatis non erit aliquid quod sensum doloris in eis impedit. Sed aegritudo impedit sensum doloris, in quantum per eam debilitantur organa sentiendi, et similiter defectus membri impediret ne esset universalis dolor in corpore. Ergo sine istis defectibus damnati resurgent.» E contra, defectus qui sensationem non impediunt, in corporibus damnatarum erunt: non proveniunt ex debilitate naturae, sed ex principiis ejus. Ex Div. THOMA. Sup. LXXXVI, 1. ubi plura.»

«An erunt incorruptibilia damnatorum corpora? Utique. In diebus quaerent homines mortem, et non invenient eam; desiderabunt mori et fugiet mors ab eis. Apoc. IV.—«Duplitem contingere potest ut corpus... corruptibile reddatur incorruptibile, scilicet, vel quia principium corruptiois tollitur, vel quia impeditur. Corpora damnatorum erunt incorruptibilia primo modo, quia cessabit motus coeli, quod est primum alterans vel corrumpens per motum localem, in cuius virtute omnia alia agentia agunt quasi ab ipso motu: quare cessante motu coeli quod est primum alterans vel corrumpens per motum localem, in cuius virtute omnia alia agentia agunt quasi ab ipso motu: quare cessante motu coeli nullum alium motum erit.» Ex CARBONE super Thomam ibi.»

«Utrum futura sint impassibilia (corpora damnatorum)? Sicut corpus cooperatur animae ad meritum, ita cooperatur ei ad peccatum. Sed propter cooperationem praedictam, non solum anima, sed etiam corpus post resurrectionem praemiabitur. Ergo et simili ratione damnatorum corpora punientur. Se hoc fieri non posset si corpora damnatorum forent impassibilia. Ergo corpora damnatorum erunt passibilia. Ex Div. THOMA. Sup. 3. q. LXXXVI. art. 3. ubi plura.»

### Quaestio XCVII

«Quid intelligatur per impedimentum matrimonii? Matrimonii impedimenta sunt ea obstacula, quae vetant ritum matrimonii celebrationem.» SCAVINI.

«Quotuplicis generis sunt matrimonii impedimenta? Duplicis generis, *impedientia*, quae matrimonium reddunt tantummodo illicitum; et *dirimentia*, quae matrimonium attentatum reddunt nullum et irritum.» CHARMES.

«Quot et quae sint impedimenta impedientia seu prohibentia? Jure novo sunt tantum quatuor, nempe: *Ecclesiae vetitum*, quod est Ecclesiae prohibitio sive generalis, cum a jure statuitur,

ex. gr. ob omissionem proclamationum; sive particularis quae fit a Papa, Episcopo, vel Parrocho, inquirendi gratia au sit aliquid impedimentum ad matrimonium inveniendum. *Tempus*, illud quo Ecclesia sub gravi vetat nuptiarum solemnitas, id est, ab Adventu usque in diem Epiphaniae, et a feria quarta Cinerum usque in octavam Paschalis inclusive. *Sponsalia*, cum una persona cum alia sese mutuo promissionem valide dederunt, et non retraxerunt, de futuro inter se matrimonio contrahendo. *Votum*, simplex castitatis, ingrediendi religionem, suscipiendi ordinem sacrum, vel nunquam nubendi, ne fides Deo data violeetur.

«Quaenam vota constituent impedimentum impediens matrimonium? Contestado en la anterior.»

«Quisnam a predictis votis dispensare possit? Romanus Pontifex in omnibus; Episcopus vero, tantum in his votis dispensare potest, jure ordinario, quae non sunt reservata, nempe, votum non nubendi, vel ingrediendi religionem.—In votis reservatis etiam episcopus dispensare potest pro matrimonio contrahendo, si periculum sit in mora, vel cum facilis ad Pontificem non pateat recursus; in matrimonio contracto dispensare potest castitatis votum in ordine ad petendum debitum, nisi ejusmodi votum mutuo consensu conjugum fuerit emissum. Ex MARC.»

«Quid de impedimentis dirimentibus? Dicendum est non fuisse omnia ab eadem auctoritate constituta, alia enim a jure naturali, alia a jure positivo divino, alia denique a jure humano originem ducere. Ejus definitio jam fuit data; caetera omnia in sequentibus continentur.»

«An sola Ecclesia possit statuere impedimenta dirimentia? Affirmative relate ad matrimonium christianum. Solius Ecclesiae est determinare circa materiam aptam Sacramentorum. Sed matrimonium christianum est sacramentum. Ergo solius Ecclesiae est determinare circa materiam ejus. Ergo opponere impedimenta circa ejusdem materiam, statuendo qualem habendam ut validam, qualem invalidam.—Encyclica Arcanum Leonis XIII eandem veritatem confirmat: «Cum matrimonium sit sua vi, sua natura, sua sponte sacrum, consentaneum est ut regatur ac temperetur, non Principum imperio, sed divina auctoritate Ecclesiae, quae rerum sacrarum sola habet magisterium.»

«An impedimentum invincibiliter ignoratum reddat matrimonium invalidum? Affirmative; quia inducit inhabilitatem, ad quam contrahendam non requiritur scientia. Atque hoc valet, juxta communioem sententiam, de illis impedimentis quae videntur habere rationem poenae, qualem habere videtur impedimentum criminis.» MARC.

«An liceat contrahere matrimonium cum impedimento dubio vel probabilis? Si impedimentum est de jure ecclesiastico, utique licet, si post adhibitam diligentiam habetur recepta opinio probabilis, *probabilitate juris*, de carentia impedimenti; quia ex antiqua consuetudine censetur Ecclesiam dispensare; contra vero si probabilitas sit facti, tunc Ecclesia non praesumitur dispensare, ex incommoda quae sequerentur si degeretur error.—Si impedimentum est de jure divino, negative respondendum; quia Ecclesia ordinaria in his non supplet; tamen urgente gravissima causa licet, modo accedat Rom. Pontificis declaratio. Ex MARC.»

«An innovatio mundi sit futura? Utique. «Ecces ego creo novos coelos et terram novam, et non erunt in memoria priora, Isai. 65.—Vidi coelum novum et terram novam: primum enim coelum et prima terra abiit, Apoc. 21.—Habitatio debet habitatori congruere. Sed mundus factus est ut sit habitatio hominis. Ergo debet homini congruere. Sed homo innovabitur. Ergo similiter et mundus.» Div. THOMAS.

«Utrum homine glorificato motus coeli cessabit? Utique. Legitur in Apocalypsi, quod angelus juravit per Viventem in saecula quod tempus amplius non erit, postquam septimus angelus tuba cecinerit, qua cavente mortui resurgent. Sed si non est tempus, non est motus coeli. Ergo motus coeli cessabit post hominum resurrectionem.—Motus coeli est propter continuam generationem in istis inferioribus. Sed generatio cessabit completo numero electorum, homine id est glorificato. Ergo, Div. THOMAS.»

«Utrum mundus perpetuo maneat? Utique. Maebit mundus in quiete, abjecta omni corruptione; id est, manebit omne habens ordinem ad incorruptionem, non vero quod natura sua et ex utraque parte, nempe, ex composito et ex unaquaque parte ejus sit corruptibile; quia quae incorruptibilia vel ex toto vel ex parte sunt perire non possunt nisi de potentia Dei in nihilum redigantur. En syllogismus: Quae natura sua incorruptibilia sunt, vel ex toto, vel in una ex composito parte, perire non possunt, id est, perpetuo manebunt, nisi Dei potentia ad nihilum redigantur. Sed in mundo plurima sunt, nempe, corpora coelestia, elementa et homines quae incorruptibilia sunt vel ex toto vel ex una eorum parte. Ergo perpetuo manebunt nisi in nihilum redigantur. Deus tamen nihil omnino in nihilum rediget. Ergo mundus perpetuo manebit in his quae sunt incorruptibilia.»

«Quid de annihilatione creaturum? Fieri potest a Deo; quia sicut potuit rebus esse non communicare, ita, postquam jam factae sunt, potest eis non influere esse; et sic esse desinerent, quod est eas annihilare.»

Tamen omnes creaturae Dei secundum aliquid in aeternum perseverant, ad minus secundum materiam, quia nunquam in nihilum rediguntur, etiamsi sint corruptibiles.» Ratio

haec est..... Eorum quae a Deo fiunt circa creaturam, quaedam proveniunt secundum naturalem cursum rerum; quaedam vero miraculose... Quae facturus est Deus secundum naturalem ordinem, possunt considerari ex ipsis rerum naturis; quae, vel sunt immateriales et sic in eis non est potentia ad non esse; vel sunt materiales, et sic saltem remanent secundum materiam, quae est incorruptibilis utpote subjectum existens generationis et corruptionis. Redigere etiam aliquid in nihilum non pertinet ad gratiae manifestationem (esto esse et ad orden sobrenatural y milagroso), cum magis per hoc divina potentia et bonitas ordinetur seu ostendatur, quod res in esse conservet. Unde simpliciter dicendum est quod nihil omnino in nihilum redigatur.»

### Quaestio XCVIII

«Quot et quaenam sint impedimenta dirimentia? Quindecim sunt, his versculis comprehensa

Error, conditio, votum, cognatio, crimen, Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas, Aetas, affinis, si clandestinus, et impos, Raptave sit mulier nec parti reddita tutae: Haec socianda vetant connubia, facta retractant.»

«Quid de errore? Error dicitur, inhabilitas ad contrahendum matrimonium orta ex errore circa personam vel circa naturam matrimonii, vel circa personae qualitatem; in duobus primis casibus error est *substantialis*; in ultimo, error est *accidental*, nisi qualitas redundet in personam. Error circa personam dirimit matrimonium jure naturae, quia si persona variatur, erratur circa substantiam ipsam contractus. Error circa naturam matrimonii dirimit matrimonium si errans intendat positive contrahere juxta erroneum suum concetum, et non secus, v. gr. non conferre jus in corpus, reservare sibi facultatem repudii, etc. quia tunc deficit verus consensus. Sed non dirimit si talis positiva intentio dest. Error circa qualitatem non dirimit nisi redundet in personam, quod est vere transire in substantiam matrimonii. Hujus redundantiae in personam vel in substantiam triplex est casus: 1.º, si quis actu intendit non contrahere nisi sub illius qualitatis conditione; 2.º, si qualitas est propria et individualis et contrahens principaliter intendit qualitatem, et minus principaliter personam; ex. gr. si quis quaerat *primogenitum* ratione primogeniturae et non aliter. Ex MARC.»

«Quaenam conditio dirimat matrimonium? Tantum servitus ignorata a parte libera. Ex CHARMES.»

«Quid requiratur ut metus irritet matrimonium? Tria requiruntur: 1.º quod sit ab extrinseco illatus, id est incusus ab homine; ideoque si ab intrinseco oritur vel a causa naturali non dirimit matrimonium; 2.º quod sit *injuste incusus*; nam si iuste, qui causam dedit cogueri non potest quod alter jus suum sibi vendicat; 3.º, quod sit incusus ad extorquendum matrimonium, secus enim non contrahitur meta, sed eligitur matrimonium ut medium evadendi periculum, et ideo matrimonium est voluntarium. Ex MARC. Si ei miedo no es grave, no es impedimento.»

«Utrum omnis raptus sit impedimentum dirimens? Minime, sed tantum raptus mulieris, cum vera abductione factus, et causa inveniendi matrimonium. Ex MARC et CHARMES.»

«An error, conditio, metus, et raptus sint impedimenta ejusdem generis et rationis? Quodammodo sub eodem genere cadunt nempe, quatenus contraria consensui.»

«Quid de aetate quatenus impedimentum dirimens? Consistit in non adptione pubertatis, quae in masculo adipiscitur ad decimum quartum annum, in feminea ad duodecimum annum, et est impedimentum dirimens in praedicta aetate, nisi malitia illam suppleat.—Duplex distinguitur pubertas, *naturalis* quae provenit ex defectu naturali, v. gr. frigiditas viri, coartatio nimia vas in femina; *accidental* quae ex vitio extrinseco procedit, v. gr. ex morbo, maleficio etc.; *perpetua* quae naturaliter et licite tolli nequit; *temporanea*, quae tolli potest licite et medis ordinariis; *absoluta*, quae est respectu ad quascumque personas; *respectiva*, quae non est nisi cum aliqua persona; *antecedens*, quae matrimonium praecedat; *subsequens*, quae post matrimonium contractum accidit.—Impotentia antecedens perpetua, sive naturalis sit, sive accidental, dirimit matrimonium si sit absoluta; si vero sit relativa tantum dirimit respectu personae cum qua copula conjugalitatis est impossibilis: Ratio est quia de essentia matrimonii iudicatur aptitudo radicalis ad copulam de se aptam ad generationem. Caeterae impotentiae matrimonium minime dirimunt ex ipsa ratione. Ex MARC et GURY.»

«Quaenam vota constituent impedimentum dirimens aut irritent matrimonium? Votum solenne castitatis in Religione approbata libere emissum per professionem legitime factam, saltem ex jure ecclesiastico, definiente Concilio Tridentino, Sess. XXIV. can. 9. quem infra videbis in sequentem.»

«Utrum omnis Ordo invalidum reddat matrimonium? Minime, sed tantum ordo sacer, libere susceptus. Relate ad primam conditionem sic se habet Tridentinum: «Si quis dixerit clericos in sacris ordinibus constitutos (vel regulares castitatem solemniter professos) posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege ecclesiastica, vel voto, anathema sit.» Quoad secundam conditionem patet, nam in jure qui libere non recipit causam non tenetur subire effectum. Tamen ad licite contra-

hendum requireretur in casu rescriptum gratiae, seu declaratio S. Sedis. Ex MARC.

«Quid sit ligamen, quatenus impedit matrimonium sub nullitate vitio? «Inhabilitas ad contrahendum matrimonium, orta ex vinculo prioris matrimonii, sive rati, sive consummati, quo durante secundum matrimonium jure naturali et divino est irritum.» CHARMES. In dubio de morte conjugis possessio permanet in favorem conjugii, et ad certitudinem moralem quam jus requirit de conjugis morte, nec sufficit diutina absentia, nec sola fama ex incerto rumore, nec unius testis affirmatio. Causa ad ordinarium referenda est in casu. Ex MARC.»

«Quid de triplici cognatione? Cognatio in genere est propinquitas personarum ex generatione. Triplex est, nempe, *carnalis* quae dicitur consanguinitas, et est procedentia unius vel duorum communis inter se ab alio per carnalem generationem; *spiritualis*, quae dicitur compaternitas, et est quaedam similitudo generationis qua in spiritualibus gignitur in collatione et susceptione baptismi et confirmationis: minister est veluti pater gerens vices Christi, patris veluti mater gerens vices Ecclesiae, et recipiens sacramenta est veluti filius; *legalis*, quae dicitur adoptio, et est sumptio personae in quasi filium vel in filii locum.»

COGNATIO NATURALIS vel est *directa*, vel *indirecta* sen *collateralis*; prima dirimit matrimonium *indefinite*; secunda hasque ad *quartum gradum* inclusive, ex definitione Concilii Lateranensis IV.

COGNATIO SPIRITUALIS dirimit matrimonium inter ministrum sacramenti et subjectum, ejusque patrem et matrem, et etiam inter patrimum vel matrimum et subjectum, ejusque genitores, juxta Concilium Tridentinum.»

COGNATIO LEGALIS dirimit matrimonium ex triplici ratione quae in ipsa invenitur, nempe, paternitatis, fraternitatis et affinitatis legalis. Ratione paternitatis dirimit matrimonium inter adoptantem (patre legal) et adoptatum (hijo legal) hujusque descendentes, sub ejus potestate existentes tempore adoptionis. Ratione fraternitatis, dirimitur inter adoptatum et adoptantis filios manentes sub patria potestate et donec adoptio non sit resoluta. Ratione affinitatis, dirimitur inter adoptatum et adoptantis uxorem et inter adoptantem et uxorem adoptati.» Ex MARC.»

«Quid de crimine? Est impedimentum, jure ecclesiastico inductum, dirimens matrimonium inter personas quae nefanda complicitate certa crimina in jure determinata perpetrarunt. Haec crimina sunt adulterium et homicidium, et triplex est casus: adulterium solum, homicidium solum, adulterium et homicidium simul. Etiam denominari solent ex homicidio, *neutro* patrante, *utroque* patrante, uno patrante homicidium sine consensu alterius—*Adulterio solo*, neutro patrante homicidium, contrahitur impedimentum si concurrat adulterium cum promissione vel attentione matrimonii.—*Homicidio solo*, utroque patrante, oritur impedimentum si commissum fuit homicidium eo fine ut inter se homicidae contrahant matrimonium.—*Homicidio simul cum adulterio*, uno patrante, contrahitur impedimentum, quando adulterio commisso, alter conjugem complices occidit, animo cum complice nubendi. Ex MARC.»

«Quid de clandestinitate? Est inhabilitas ad contrahendum matrimonium orta ex defectu praesentiae proprii parochi et duorum saltem testium. Dirimit jure inducto a Tridentino, et vim habet ubi Concilii decretum fuit promulgatum et receptum.»

«Quid intelligatur per sanctorum mansiones? Intelligitur *gradus beatitudinis*, qui a beatis possidentur in patria.—In quolibet motu etiam in motu voluntatis, ipsa quies in fine dicitur collocatio vel *mansio*, et ideo diversi modi finem ultimum consequendi et possidendi ex parte voluntatis dicuntur diverse mansiones. Cum ergo finis ultimus voluntatis sit *beatitudo*, et haec consequatur et possideatur juxta *gradum* meritorum, inde est quod *mansiones* idem significant ac *gradus beatitudinis*.»

«An sint diversae mansiones juxta diversos gradus caritatis?—In domo patris mei mansiones multae sunt. Joan. XIV. Sed in domo ista ingreditur per charitatem. Ergo.—«Quanto aliquid erit Deo magis conjunctus, tanto erit beator. Sed secundum modum charitatis est modus conjunctionis ad Deum. Ergo secundum differentiam (gradus) charitatis erit et diversitas beatitudinis.—Si simpliciter sequitur ad simpliciter, et magis ad magis. Sed habere beatitudinem sequitur ad habere charitatem. Ergo et habere majorem beatitudinem sequitur ad habere majorem charitatem.» Div. THOM. Sup. q. XCIII. art. 3.»

«Quid de praemio essentiali et accidentali beatorum? Vide in quaestione ultima, dum agitur de corona sive de aurea et aureola.»

### Quaestio XCIX

«Quid de dispensatione ab impedimentis matrimonii dirimentibus? Dispensatio impedimenti, quae consistit in relaxatione legis sive statuti quibus matrimonium prohibetur determinatis personis vel in circumstantiis determinatis, dari potest *pro foro interno*, id est, pro foro conscientiae vel *pro foro externo*, id est, pro foro fori, nomine oratorum consignato. Ambae impedimentum auferunt ita ut matrimonium valide contrahi possit, sed prima non sufficit ad nuptiarum solemnitatem probandam coram iudice ecclesiastico.—Dispensatio dicitur dari: *in forma*

gratiosa quando, petita ab oratoribus, ipsis a superiore immediate applicatur; in forma commissaria, quando superior alteri facultatem dispensandi committit; in forma ordinaria, cum occasione dispensationis quaedam pecuniae taxa est solvenda; in forma pauperum, dum talis taxa non est solvenda ob oratorum paupertatem. Ex MARC.

¿In quo differant impedimentum occultum et publicum? Occultum dicitur impedimentum stricte cum per duos testes probari non potest; et late occultum, quod potest aliqua tergiversatione celari, etiam si probari possit per aliquos testes. E contra, impedimentum publicum est quod nulla potest celari tergiversatione. Ex MARC.

¿Quae impedimenta dirimant matrimonium jure naturali? Ex jure naturali dirimitur error circa personam, vel qualitatem in personam redundantem, (disputatur an etiam si circa naturam matrimonii); vis, juxta opinionem probabilem; impotentia antecedens perpetua absoluta, et etiam relativa respectu personae cum qua copula est impossibilis; ligamen radicitur in jure naturali ex indissolubilitate; demum, cognatio naturalis directa dirimitur jure naturae matrimonium in primo gradu, in caeteris disputatur.

¿Quae illud irritent jure divino, et quae jure ecclesiastico? Jure divino irritat: votum juxta probabiliorum sententiam; ligamen, cognatio naturalis collateralis in primo gradu (otros dicen que es de derecho natural, otros que de derecho ecclesiastico); disparitas cultus. — Jure vero ecclesiastico irritant matrimonium: conditio, vis, raptus, aetas, votum, ordo, cognatio spiritualis vel legalis et etiam naturalis secundum gradus et remota, affinitas, honestas, crimen et clandestinitas. Nihil obstat quominus unum idemque impedimentum oriatur ex multiplici jure. Ex MARC.

¿An sint dispensabilia omnia impedimenta dirimentia? Omnia dispensabilia sunt quae in jure ecclesiastico fundantur, non reliqua, respectu quorum dari potest declaratio restrictiva juris.

¿A quibus impedimentis dispensare valeat Summus Pontifex? In omnibus quae sunt juris ecclesiastici; respectu vero eorum quae sunt juris naturalis et divini declarare potest ea non obligare in certis circumstantiis. MARC.

¿Quid in hac materia possit Episcopus? Jure proprio et ordinario nihil potest; jure vero quasi-ordinario dispensare in impedimentis dubiis dubio facti, nisi pro existentia impedimenti violenta habeatur praesumptio; et in impedimentis occultis (pro foro interno) in quibus solet Papa dispensare et urgente necessitate. Jure generatim delegato Ordinarii dispensare potest per se vel per ecclesiasticam personam sibi bene visam, aegrotos in gravissimo mortis periculo, quando non sit tempus recurrendi ad Sanctam Sedem, super impedimentis jure ecclesiastico dirimentibus, etiam publicis, excepto presbyteratu et affinitate lincae rectae ex copula licita; quae facultas expectat etiam eos qui civiliter sunt conjuncti tantum, aut alias in concubinato vivunt. Ex MARC.

¿Quid parochi? Ex jure nihil possunt; ex delegatione vero poterunt quicquid illis committatur. Habitualiter illis ab Episcopis subdelegari solet facultas delegata de qua in anteriori responsione, sed tantum pro casibus in quibus desit tempus ad ipsos ordinarios recurrendi et periculum sit in mora.

¿Utrum in Encyclica Sancti Officii 20 Februarii 1888 comprehendatur impedimenta impedientia? «In hac facultate nihil conceditur pro impedimentis impedientibus. Recentissime (10 Decemb. 1903.) concessum est Ordinario argentinensi indultum dispensandi ab impedimento mixtae religionis eodem modo ac in eisdem adjunctis, quo a dirimentibus dispensari, potest vi decretorum de quibus antea, quamvis hoc impedimentum cum aliis commuletur». Ergo. Ex GURY.

¿Quid de Litteris Leonis XIII INFANDUM INCESTUS? Signatae sunt 25 Junii 1885. «..... Dandus jussit (Leo XIII) omnibus locorum Ordinariis, quibus eis notum fieret decretum S. Romanae et universalis Inquisitionis (1 Aug. 1866), et Poenitentiarum (20 Julii 1879), a se revocari, abrogari, nulliusque roboris in posterum fore decerni; simulque statui et declarari, dispensationes matrimoniales posthac concedendas, etiam si copula incestuosa vel consilium et intentio per eam facilius dispensationem impetrandi reticita fuerint.»

¿Quid de dotibus beatorum? «Absque dubio, beatis quando in gloria transferuntur, aliqua dona divinitus dantur ad eorum ornatum, et hi ornatus a Magistris dotes sunt nominati. Unde datur quaedam definitio de dote, de qua nunc loquimur, talis: *Dos est perpetuus animae et corporis ornatus, vitae sufficiens, in aeterna beatitudine jugiter perseverans.* Et sumitur haec descriptio ad similitudinem dotis corporalis per quam sponsa ornatur et providetur viro. *Induit me vestimentis salutis et quasi sponsam ornatam monilibus suis* (Isai. LXXI). Ex Div THOMA. Sup. q. XCV. art. 1.

¿An dona et dotes sint unum et idem? «Dotes non consueverunt assignari sponsae quando desponsatur, sed quando in domum sponsi traditur ut praesentialiter sponsum habeat. *Quandiu in hac vita sumus peregrinamur a Domino* (II. Cor. XV.) Et ideo, dona quae Sanctis in hac vita conferuntur non dicuntur dotes, sed illa quae conferuntur eis quando transferuntur ad gloriam, in qua sponso praesentialiter profuerunt. De modo que los dotes y dotes se identifican refiriéndose a la otra vida, pero no a ésta, porque aquí no hay dotes aunque haya dotes.

¿Utrum dos sit idem quod beatitudo? «Dos datur sine meritis. Sed beatitudo non datur, sed redditur pro meritis. Ergo beatitudo non est dos. — Beatitudo est una tantum. Dotes vero sunt plures. Ergo beatitudo non est dos. — Beatitudo inest homini secundum id quod est potissimum in eo. Sed dos etiam in corpore ponitur (quod non est potissimum) Ergo dos et beatitudo non sunt idem». Div THOMAS. ibi. art. 2.

¿Utrum competat Christo habere dotes? Inter sponsum et sponsam exigitur distinctio personarum. Sed in Christo non est aliquid distinctum a Filio Dei, qui est sponsum. Ergo cum dotes sponsae assignentur, vel pro sponsa, videtur quod Christo non competat habere dotes. — Non est ejusdem habere dotes et recipere. Sed Christus est qui dat dotes spirituales. Ergo Christo non competit habere dotes. Div THOMAS. ibi art. 3.

¿Quanam sint animae dotes? «Ab omnibus communiter tres ponuntur animae dotes, diversimode tamen. Quidam enim dicunt quod tres animae dotes sunt visio, dilectio, et fructus; quidam vero dicunt quod sunt visio, comprehensio et fructus; quidam vero quod sunt visio, dilectio (delectatio) et comprehensio; Omnes tamen haec assignationes reducuntur in idem, et eodem modo earum numerus assignatur.». Div THOMAS. ibi. art. 5 ubi plura sicut in caeteris nuper citatis.

### Quaestio C.

¿Per quae tribunalia solet Romanus Pontifex exercere suam dispensandi potestatem? Contestado en la lección VIII.

¿Quid de causis legitimae dispensationis? «Cum dispensatio sit juris communis relaxatio, non potest licite concedi nisi ob justam causam, quae nimirum in ipsius dispensationis necessitate aut certa utilitate innotuit. Nec sine tali causa ipse superior unquam dispensare velle praesumitur, cum id licite fieri nequeat. Nec vero omnis causa tanquam justa habenda est, nam Concilium Tridentinum requirit causam gravem, et quidem tanto graviolem quanto gravius est impedimentum quod nuptiis celebrandis refragatur. En vero nominatae tantum praecipuae causae dispensationis: *Angustia loci*, (300 vecinos), *aetas faeminae superadulta*, (24 años cumplidos), *deficientia aut incompetencia dotis*, et potius si mulier sit penitus indotata; *Lites jam exortae vel periculum earum; paupertas viduae, bonum pacis, familiaritas nimia, suspecta, periculosa; copula, infamia mulieris, revolutio matrimonii, periculum matrimonii mixti vel coram acatholico, periculum concubitus incestuosi, vel matrimonii civilis; remotio scandalii gravis, cessatio concubitus publici, excellentia meritorum.....* Conceditur etiam dispensatio sine causa, cum ex pio opere, per modum dispensationis imposito, causa dispensationis exurgit.». MARC.

¿Quomodo impetretur dispensatio? «Per litteras supplices ad DATARIAM vel ad S. POENITENTIARIAM, prout de dispensatione pro foro externo vel pro foro interno agitur. Si Episcopus (in casu) dispensare possit ad eum fiat recursus,

servatis iisdem quae servanda sunt in Curia romana. Pro foro externo peti solet a parochio, mediante episcopali Curia. Pro interno petio fit a Confessario, mediante Curia episcopali si nihil obstat, sed litteris clausis et sigillo munitis; per directum recursum ad Poenitentiarium si aliter periculum adsit sigillum sacramentale aliquo modo laedendi. MARC.

¿Quid praeter causas in litteris supplicibus sit exponendum? «De jure vel consuetudine aut stylo Curiae exprimenda sunt (ita ut si etiam ignoranter taceatur veritas, aut narretur falsitas, dispensatio nulla efficiatur) sequentia: *Nomen et cognomen oratorum* (sed non si pro foro interno fiat petio, tunc nomina omittuntur vel finguntur); *diocesis originis et actualis domicinii; species etiam infima impedimenti* (clasis ejus et causa) *gradus et an sit simplex vel mixtus; numerus impedimentorum, statum fortunae oratorum, et variae circumstantiae*, scilicet, si matrimonium sit contractum vel contrahendum; si primum an bona fide, vel cum scientia impedimenti, an spe facilius obtinendi dispensationem, an sit matrimonium consummatum, et mala fide saltem unius partis, cum scientia impedimenti.». MARC.

¿Utrum quomvis ignoranter taceatur veritas etc....? Contestado en la anterior.

¿An exprimenda species infima impedimenti? Contestado también.

¿An numerus impedimentorum? También contestado ya.

¿Quid intelligatur per dispensationis fulminationem? «Fulminatio dispensationis dicitur actus quo impedimentum tollitur. Alio etiam nomine vocatur *dispensationis applicatio, executio*, quamvis haec ultima vox latiore etiam significacionem admittat, juxta quam comprehendit omnia, quae occasione fulminationis peragenda sunt.». MARC.

¿Quomodo exequenda sit? «Cum dispensationes matrimoniales non nisi in forma commissaria a S. Sede concedi soleant, sequitur impedimentum nondum per rescriptum favorabile tolli, sed requiri insuper hujus executionem, seu dispensationis fulminationem; quae pro foro externo delegatur oratori Ordinario vel Ordinario loci; pro foro interno confessorio ab oratore electo, vel eligendo, committitur. — Delegatus adimplevit omnia quae in litteris apostolicis praescribuntur; debet solvere oratores ab impedimentis nomine Pontificis, eisque declarare, non obstante impedimento posse matrimonium libere inire; et in expressione impedimentorum speciem et numerum eorum declaravit.». MARC.

¿Quid de dispensatione in radice? «Dispensare in radice nihil aliud est quam auferre impedimentum, non tantum in futurum convulvando ex nunc matrimonium sine renovacione consensus, sed etiam in praeteritum seu ex tunc quoad effectus quos impedimentum produxit, eos tollendo, ita ut coram Ecclesia habeantur quasi nunquam extiterint. Condiciones quae requiruntur ad dispensationem in radice sunt: Ut conjunctio conjugum habuerit speciem extrinsecam justae matrimonii. Ut consensus fuerit inefficax propter impedimentum juris tantum ecclesiastici. Ut consensus utriusque perseveraverit. Ut adsit urgens et gravissima causa si concedenda est dispensatio ab Episcopo, non vero a Summo Pontifice.». Ex GURY.

¿An Sede Suprema vacante cesset jurisdictio Tribunalium Summi Pontificis? Contestado en la lección 8.<sup>a</sup>

¿Utrum sit valida executio dispensationis tantummodo notae per thelographum? «Ad fulminationem non est deveniendum, nisi rescriptum originale executori delegato fuerit praesentatum; secus fulminatio (ejecución) est invalida et nova dispensationis executio requiritur. *Excipe si concessi rescripti notitia v. gr. telegraphica, transmissa fuerit ex officio, auctoritate S. Sedis. S. O., 4 Augusti 1892.*» MARC.

¿Quid declaraverit Congregatio Sancti Officii, 20 Februarii 1888, circa executores dispensationum matrimonialium? Sequentia: 1.º In foro externo, omnes dispensationes committendas esse Ordinario oratorum vel loci. 2.º Ordinarios esse episcopos, administratores seu vicarios apostolicos, praelatos, seu praefectos cum jurisdictione in territorio separato, officiales eorum, vicarios ejus generales in spiritualibus, et sede vacante vicarium capitulare vel legitimum administratorem. 3.º Vicarium capitulare vel administra-

torem exequi posse dispensationes Episcopo vel ejus vicario vel officiali remissas, nondum a 2.º quatas, et vicissim sede deinde provissa. 4.º Dispensationes Ordinario commissas exequi debere ab Ordinario qui litteras testimoniales dedit vel preces transmissit ad S. Sedem. 5.º Ordinario praedicto fas esse delegare alium Ordinarium, eum praesertim in cujus dioecesi sponsi actu vivunt. Ex GURY.

¿Quid de beatorum aureolis? En ratio aureolae: Praemium essentialis seu beatitudo, quae consistit in conjunctione animae ad Deum, dicitur metaphorice corona seu aurea, tum ex parte meriti quod cum quadam pugna agitur, tum ex parte praemii per quod homo fit quodammodo divinitatis particeps, et per consequens regiae potestatis cujus signum est corona. Et quia quod additur essentiali est eo minus, ideo praemium superadditum aureola nominatur. *Aureola est animae beatae gaudium accidentale de excellenti victoria sua in corpus speciali fulgore redundans.*

¿Utrum aureola differat a fructu? Fructus hic sumitur prout oritur ex semine, nempe, verbo Dei, quod recedimur a carne, differtque ab aureola quia haec consistit in gaudio de perfectione operis, et fructus consistit in gaudio de dispositione operantis secundum gradum spiritualitatis in quam proficit ex semine verbi Dei. CARBONE super Thomam.

¿Quanam virtuti debeatur fructus? Debetur continentiae prae caeteris virtutibus. «Fructus est quoddam praemium, quod debetur homini ex hoc quod a carnali vita in spiritualem transit. Ergo respondet illi virtuti quae hominem praecipue a subjectione carnis liberat. Sed haec virtus est continentia. Ergo. CARBONE super Thomam.

¿Quanam sint fructus? «Convenienter assignantur tres fructus, tribus continentiae partibus. Quia per continentiam cui respondent fructus, homo a carnalibus in quamdam spiritualitatem adducitur, ideo secundum modos spiritualitatis quam continentia facit, diversi distinguuntur fructus, nempe, *conjugatorum* qua abstinetur a perversione in usu carnis; *virginum*, qua abstinetur ab omnibus carnis delectationibus respectu cujuscumque temporis, praeteriti, praesentis et futuri; *viduitatis*, qua ab omni delectatione carnis abstinetur secundum aliquod tempus. CARBONE ex Thoma.

¿Quotuplex sit aureola? Triplex. «Tres sunt tantum privilegiatae victoriae in tribus pugnis. Aut est victoria contra delectationes venereas et sic est aureola qua debetur virginibus; vel contra mundum, cum quis sustinet persecutiones mundi usque ad mortem, et sic est aureola martyrum; vel est victoria contra diabolum, cum non solum a se, sed etiam a cordibus aliorum removendo, et sic est aureola quae debetur doctoribus et praedicatoribus. CARBONE ex Thoma.

Dios sea bendito, que nos dió salud y fuerzas para concluir este humilde trabajo y cumplir nuestro compromiso. El es testigo de que quisimos hacer un bien con noble desinterés al Clero ó pobre ó atareado; y sabe, porque en sus manos tiene nuestro corazón, que no abrigamos ningún mal deseo en contra de nada ni de nadie, aunque otra cosa se ha supuesto y propalado por quien menos debió hacerlo.

Si como intentáhamos, hemos ayudado en algo á los Sacerdotes, bástanos eso como premio á nuestras tareas; una cosa pedimos á nuestros queridos amigos y lectores: que en la primera Misa que celebren, después de recibido el presente pliego, se acuerden de nosotros y rueguen á Dios que nos ayude á vivir, si conviene que vivamos, y nos dé luces para seguir defendiendo su reinado. Sea El siempre bendito.

TOLEDO

IMPRESA DE LA VIUDA É HIJOS DE J. PELÁEZ  
Comercio, 55, y Lucio, 8.

